

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

“Adım Ece Ayhan Çağlar...”

Hazırlayan
Tunç Tayanç

Hesrey

Hesrey yalan
Baskın himanların güzel oleduğu
Gemi hayal dınyaların bulduğu
Gemicilerin
Meyhanelerde parkular soyunduğu
Yüzlerce kız oleduğu
Paisler nâmince
Soylunmuş olan Hesrey.

Ayhan Çağlar

“Adım Ece Ayhan Çağlar...”

Ece Ayhan (Datça/Muğla, 1931-İzmir, 12 Temmuz 2002). Şiirimizin en önemli “modern ustalarından biri” olarak adlandırılır. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’ni bitirdi. İlk şiiri 1954’te *Türk Dili*’nde yayımlandı. Bu dönemde, sonradan ilk kitabı *Kınar Hanımın Denizleri*’ne (1959) aldığı, kendine özgü çağrışımlar ve göndermelerle örülü şiirleriyle hem Türk şiirinde hem de İkinci Yeni’nin içinde kendine farklı bir kanal açtı.

1965’te yayımladığı *Bakışsız Bir Kedi Kara* ve 1968’de yayımlanan *Ortodoksluklar*’la neredeyse bütünüyle “özel bir dil” halini alan bu şiir, Ayhan’ın, 1973’te yayımladığı ve daha geniş bir okur kitlesince alınılan *Devlet ve Tabiat*’ıyla birlikte bu kez de “sokağın diliyle” okurunu (ve izleyicilerini) oluşturdu. 1977’de yayımlanan ve kitapla aynı adı taşıyan ünlü şiirini ve ilk dört kitabını içeren *Yort Savul* ise Ece Ayhan şiirinin kendisinden sonraki kuşaklar üzerindeki gücünün belki de topluca belgelenişi idi. 1981’de *Zambaklı Padişah*, 1982’de de “tarihin düzünden okunduğu” *Çok Eski Adıyladır*’ı yayımlayan Ece Ayhan’ın şiiri üzerinde Enis Batur, *Tahta Troya*’da (1981) bir kitap boyutunda konaklamış; Ender Erenel *Ece Ayhan Sözlüğü*’nü, Kemal Yalgın - Orhan Alkaya ikilisi ise *Çok Eski Adıyladır Sözlüğü*’nü yayımlamışlardı. Ayhan’ın ’82 sonrası şiirlerinin bir bölümünü, kimi yazı ve konuşmalarıyla birlikte içeren *Çanakkaleli Melâhat*... 1991’de “düzşiiirler” alt başlığıyla yayımlanmıştı.

Tunç Tayanç 1942, Kastamonu doğumlu. 1967’de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’ni bitirdikten sonra 1968-1981 arasında Devlet Planlama Teşkilatı’nda çeşitli görevlerde bulundu. 1981’de, Turgut Özal’ın DPT Müsteşarlığı sırasında DPT ile ilişkisi kesildi. 1981 yılında kurulmasına önayak olduğu araştırma şirketini bugüne kadar sürdüren Tayanç’ın çeşitli konulardaki yazıları günlük gazetelerde (*Cumhuriyet*, *Vatan*, *Akşam*), süreli yayınlarda (*Bilim ve Sanat*, *Yarın*, *Varlık*, *kitap-lık*, *Notos Öykü* vb) yayımlandı. Tek başına ve ortak birçok araştırma ödülü (Yunus Nadi, Karacan, Pen Kulüp vb) aldı. İlk: *Geçmişten Geleceğe STFA* (Tarih Vakfı Yayınları, 2012) kitabının yazarıdır.

Başlıca Çevirileri: Christa Wichterich, *Küreselleştirilen kadını* (Türk Sosyal Bilimler Derneği, 2005, Füsun Tayanç’la birlikte); *Yolculuk İçin Teşekkürler: Bir İstanbul Musevisinin Anıları 1906-1987*, Victor Eskenazi (Kitap Yayınevi, 2012); *Yaşlı Kadın ve Papağan*, Virginia Woolf (YKY, 2012), *Rosa Luxemburg Kitabı: Seçme Yazılar*, Rosa Luxemburg (Dipnot Yayınları, 2013). **Derleme:** *Uzun, İnce Bir Yol. Karikatürlerle Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri* (Tarih Vakfı Yayınları, 2012); *Bilge Karasu, Şiir Çevirileri* (Metis, 2014).

*Ece Ayhan'ın
YKY'deki kitapları:*

Başbozuk Günceler (1993)
Şiirin Bir Altın Çağı (1993)
Bütün Yort Savul'lar! (1994)
Aynalı Denemeler (1995)
Dipyazılar (1996)
Morötesi Requiem (1997)
Sivil Denemeler Kara (1998)
Hay Hak! Söyleşiler (2002)
Bir Şiirin Bakır Çağı (2002)
Hoşça Kal - İlhan Berk'e Mektuplar (2004)

Doğan Kardeş
Şiirimiz Mor Külhanidir Abiler - Seçme Şiirler (2008)

“Adım Ece Ayhan Çağlar...”

Hazırlayan
Tunç Tayanç

Yapı Kredi Yayınları – 4161
Şiir – 325

“Adım Ece Ayhan Çağlar...”
Hazırlayan: Tunç Tayanç

Kitap editörü: Fahri Güllüoğlu

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Altan Basım Ltd.
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sit. 222/A Bağcılar / İstanbul
Tel: (0 212) 629 03 74 Faks: (0 212) 629 03 76
info@altanbasim.com
Sertifika No: 11968

1. baskı: İstanbul, Haziran 2014
ISBN 978-975-08-2984-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2014
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İçindekiler

- 13 • Sunuş ya da Ece Ayhan'ın
Bu Şiirlerinin Nereden
Çıktığı Üzerine...
- 23 • Giriş Yerine / "Şiirin
Kurgusu"

"YEŞİL MÜREKKEP"LE
YAZILMIŞ ŞİİRLER, 1949-1953

- 27 • Ön bilgiler

1949

- 37 • Geçen Zamanlardan
- 38 • Yeni
- 39 • Düşünüş
- 40 • Dönüş

1950

- 43 • Ağlıyan Kadın
- 44 • Çocuk
- 45 • Çocuk
- 46 • Sarhoş Gemi
- 47 • R. Wagner'in Müziği
- 48 • Gurbetteki Zenci
- 49 • (Eski Muharip)
- 50 • Yağmur Yağdığı Akşam
- 51 • Çivi Çakan Zenci

- 52 • Hürriyete Gidiş
- 53 • Hürriyete Gidiş
- 54 • Lambalı Kadın

1951

- 57 • Ne İstersen Yap
- 58 • Üç Gencin Kalbi
- 59 • Üç Gencin Kalbi

1952

- 63 • Islak
- 64 • Ağlamak İstiyen Adam

1953

- 67 • Sarhoşluğun Övgüsü

Tarih konmamış şiirler

- 71 • İlksel Bitki
- 72 • Adam Olmayan Adamın
Söyledikleri
- 73 • Ağlamak İstiyen Adama
İkinci Şiir
- 74 • Susmak
- 75 • Neden Yarın Patron
- 76 • Birisini Sevdi
- 77 • [Adsız]
- 78 • Herşey
- 79 • [Adsız]

ECE AYHAN'IN

ANKARA GÜNLERİ 1953-1956:

"ÇIRILÇIPLAK, BAŞIBOZUK

AMA UYGARCA!"

86 • Yaşayacak Adam

87 • Dışarsı

88 • Üç Seven Şiiri

89 • C

90 • Dram

91 • Bomboş

92 • Lolita

93 • İhtilalci Kadınlar

94 • Arseniğe Övgü

95 • Ayşe Hanım

96 • Unutulmuş Tanrı

97 • Korku

98 • Harpte Ölen Biri İçin

99 • Harpte Ölen Biri İçin

100 • Dağ Başında

101 • Dağ Başında

102 • Şarkıcılar

103 • Ağaç

104 • Biz

105 • Biz

107 • Beni

108 • Nehir Çağırıyor

109 • Nehir Çağırıyor

110 • Susmak

111 • Ölü Şehrin Kapısı

112 • Yalan

113 • Bekleyiş

114 • Unutulmuş Tanrı

115 • Unutulmuş Tanrı

116 • İki Serseri

117 • Çocukların Ölüm

Şarkılarından

118 • Kapıların Kapanışı

119 • İ. Anlaşılması

120 • Ayko

121 • Kuklanın Ayakları

122 • Wosseck

123 • Söylenilen

124 • Perdonami

125 • Bilinmemek

127 • Infanta'nın Adındaki

Umut

128 • Asyada Akan Kan

129 • Atonalizm

130 • Beriki İnsanlar

131 • Ölü İki

132 • Sekiz Kişi

133 • Ölüme Yakın

134 • Altı Ölü Pencere ve Kapı

135 • Alaman Himni

136 • Şubatta

138 • Bir Metafizik

139 • Cuma Gecesi Değil

140 • Kedi Maskesi

141 • Lady Dunbar'ın

Egzersizleri

142 • Babil'de Arkadaşlık

143 • Bir Tacir

144 • Denizden Ölmüş

Adamlar

145 • Babil'de

147 • Salı Duası

148 • Selanik

149 • Suçlu Doley

150 • Bu Abe'nin Babasına

151 • Sıkıntı

152 • Katırtırnakları

153 • Katırtırnakları

154 • Schloss Adında Biri

155 • Kaçış

156 • Veba

157 • Acı Çocukluk

158 • Tebeşir

159 • Bir İlgi

- 160 • Elma Çizmek
- 161 • Sentez
- 162 • Gündemde Bir Kadın
- 163 • Artık İstesek de
Ölemeyiz
- 164 • Panik
- 165 • Sanskritçede
- 167 • Su Kuşu İle
- 168 • Yusufun Unuttuğu
Bir Güneş
- 169 • Bıkkınlığın Kendisi
- 170 • Sivastopol
- 172 • ea
- 173 • İnsanların Kötüleri
- 174 • Çağdaşbiryahudininel-
yazısı
- 178 • Efsaneler
- 182 • Sonbahar Şehrinde
Efsaneler

ECE AYHAN

SÜRELİ YAYINLARDA

- 189 • Altyapı: Dönemin
edebiyatla ilgili belli başlı
sürelî yayınlarına genel bir
bakış
- 190 • 1/ *Türk Dili*: Ece Ayhan'ın
yayımlanan ilk şiirleri:
"Islak" ve "Üç Gencin
Kalbi"
- 195 • 2/ *Varlık*: "Kudüs Fareleri"
- 196 • 3/ *Yenilik*: "Şiirlerinizin
değil bütününü anlayıp
kavramakta, her kıt'asını
ayrı ayrı anlamakta bile
güçlük çekiliyor."
- 199 • 4/ *Seçilmiş Hikâyeler*
Dergisi: "... şimdilik
çağrışımların tabii

akışı kendi yönlerini
tayin ediyor ve siz,
şiiirinizin oluşunda aktif
olmaktan çok pasif bir
durumdasınız."

- 203 • a/ *Veda'lardan Birinde*
- 222 • b/ *Sonrası*
Boşluktaki Aptal
- 224 • 5/ *Pazar Postası*
- 225 • 6/ ... ve diğerleri: *Dost,*
Yeni Ufuklar vb
- 225 • Takma Göz
- 226 • İlgilerin Gidişi
- 226 • Bel Kanto
- 227 • Uzun Saçlı Uzun Gözlü
Dargın Peri

İLK KİTAP: KINAR HANIMIN
DENİZLERİ

ÖN ÇALIŞMALAR

- 233 • *Kınar Hanımın Denizleri*
- 235 • "Ece Ayhan ile Fayton"

BİR SORU, ÜÇ YAZI

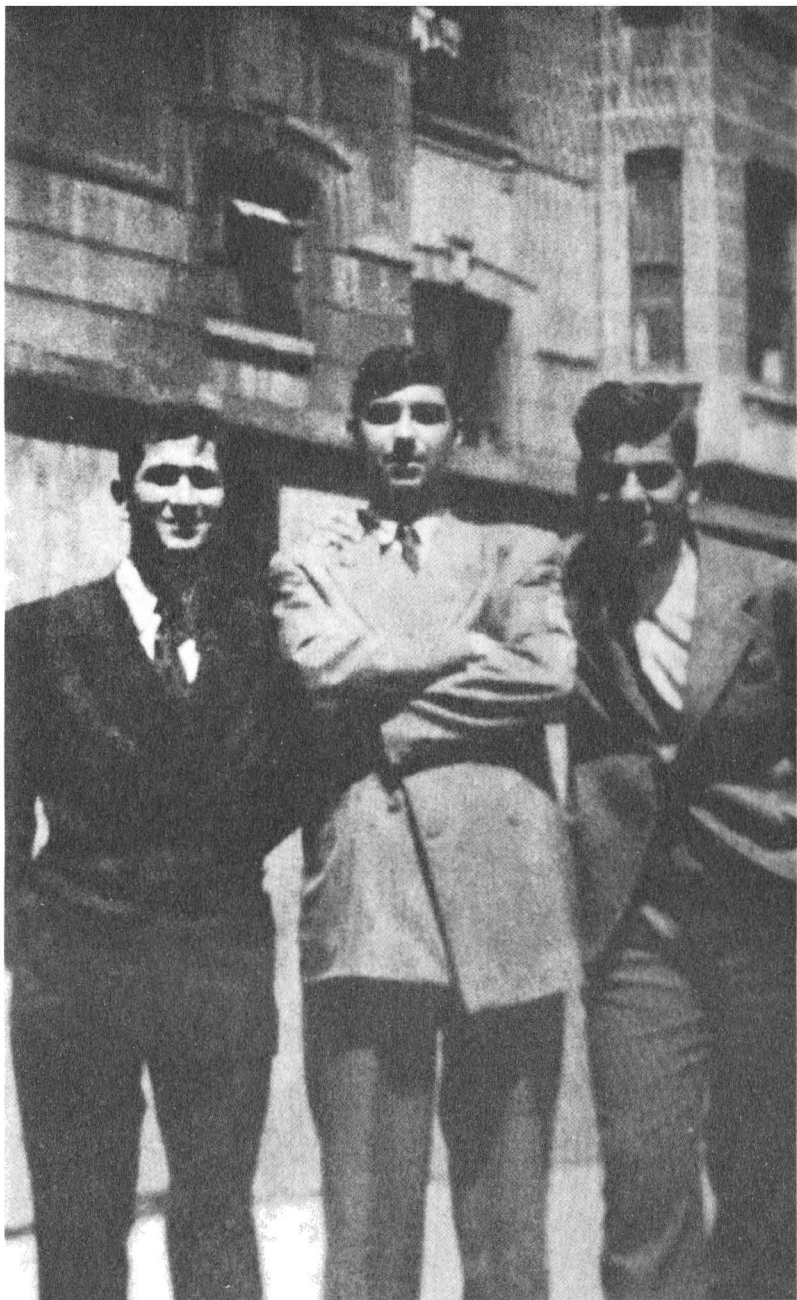
- 244 • "Nereden de Andım
Şimdi"
- 247 • "Apaş Paşa Şapa Oturdu"
- 249 • "Bir Anışın
Düşündürdüğü"

ECE AYHAN'IN ÖYKÜLERİ

- 257 • Dışarsı ve İçersi
- 260 • Büyük Şehre Giden
Adam

- 263 • Sonsöz Yerine: "...Şiir
bana yetmiyor..."

*Bu alışma, Ece Ayhan'ın edebiyatın yanı sıra müzikle,
sinemayla haşır neşir olmasında önemli etkisi olduğu düşünülen
Arslan Ebiri'ye ithaf edilmiştir.*

Arslan Ebiri (ortada), Erdoğan Kalyoncu (sağda) ve Ece Ayhan.

“O zamanki adı, yani girdiğimde, Taksim Erkek Lisesi’ydi... Şimdi, sonra Beyoğlu Erkek Lisesi oldu; aynı yer, aynı bina. Şimdi Atatürk Erkek Lisesi... O zaman arkadaşım oldu, Arslan adında. Aynı sınıftayız. Bir daha şey oldu, yazına, edebiyata daha yakınlaşma oldu. O da meraklıymış. Daha önce böyle bir edebiyatla ilgili bir arkadaşlarım falan yoktu. Müzikle, sinemayla falan. Baktım bu Arslan, hem sinema hem müzik hem edebiyat. Üçü vardı, sürdürüyorduk biz...”

Ece Ayhan, *Ece Ayhan Çağlar Anlatıyor*,
Dipnot Yayınları, Ankara, 2012 (haz. Eren Barış).

*Sunuş
ya da
Ece Ayhan'ın Bu Şiirlerinin
Nereden Çıktığı Üzerine...*

2013'ün Şubat'ında, tam tarihiyle 7 Şubat 2013 günü, Oğuz Onaran, "bunlara bir bakıver" diyerek eskilikten sararmaya yüz tutmuş bir klasörü elime tutuşturdu. Şöyle bir göz attım: İki tomar kâğıt vardı içinde. Kitap boyutunda olan bir bölümü delinerek özenle yerleştirilmişti; çoğunun altında E. Ayhan Çağlar, birkaçında da A. Ebiri yazan, daktiloyla yazılmış şiirlerdi. Başımı kaldırdım, soran bir ifadeyle Oğuz'a baktım... "Dosyaların arasından çıktı, bir şey yapılabilir mi?" dedi. E. Ayhan Çağlar imzalı olan şiirlerin çoğunu tanıımıyordum. Bakmak ve araştırmak üzere klasörü aldım, çantama yerleştirdim.

O hafta sonu, klasördekilere daha alıcı gözle bakmaya başladım. Klasörün yıpranmışlığı, kâğıtların kirli grileşmişlikleri, sararmışlıkları, uzun zamandır birlikte olduklarını gösteriyordu. Delinerek yerleştirilmişlerin yanında, birkaç gün önce göz atmadığım, ortadan ikiye katlanmış bir başka tomar vardı. En üstteki sayfada "İçindekiler" yazısı, altında şiir adları ve yanlarında da 55, 56, 57 ve 58 rakamları vardı. Önce sayfa numaraları olduğunu düşündüm; ama elimdeki tomarda o kadar sayfa yoktu. Üstünde durmadan şiirlerin adlarına şöyle bir baktım; bildik şiirlerdi. Bilmediğim, sayfanın altındaki yazıydı:

İçindekiler -

Ruhîs Paraleli.....	55
Kötü İşgillerin Gidişi	56
Ölü Bir Macar Cambaz	
Beyaz Rus Kadın	
Panik	
İbraniceden Çizmek	
Cambazlar Çadırı	
Akdeniz Pencereleeri	
Çocukların Ölüm Şarkıları	
Kambiyo	
Okarina	

b

Bir Elişi Tanrısı İçin Ağıt	
Babil'den Bir Piçin Propagandası	
Deniz Kızı Eftelya	
Kanlı Nigâr	
Kanto Ağacı	57
Kınar Hanım'ın Denizleri	
Ecegiller	
Ölü Bütün	
Gül Gibi Kanto	
Çapalı Karşı	
Çocukların Ölüm Şarkıları	58
Put	
Ancık Petro	
Ut	
Apaş Paşa Şapa Oturdu	

- - -

- Yirmialtı şiirden ibaret işbu şiir kitabı taslağı, İstanbul Levent Yenikarenfil sokak 828 no.lu han'de iki nüsha olarak tanzim kılındı, yüksek sesle okunup doğruluğu anlaşıldıktan sonra, bir nüshası Ece Ayhan'a, Bir nüshası dahi Üner Birkan'a verildi.

İstanbul, 2/5/58

Ece Ayhan

Üner Birkan

Aslının aynı suretidir.

EE Ayhan

Yazıyı okuyunca, üstteki şiirlerin adlarına bir başka gözle bakmaya başladım. İki bölüm söz konusuydu; birincisine a, ikincisine de b başlığı konmuştu:

Kapak sayfasında da “Çocukların Ölüm Şarkıları” ve “Ece Ayhan” yazıyordu.

* * *

Sıra ikinci tomara gelmişti; kaç sayfadan oluştuğunu saymaya başladım: Üzerinde toplam 81 şiirin yer aldığı 91 sayfa...

Ece Ayhan'ın bütün kitapları –ve baskıları– bende yoktu. Hafta başında kütüphaneye gitmek gerekecekti; ama bir gün daha beklemeye de merakım engeldi. Önce kitaplığımdaya bulunan *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, *Pazar Postası*, *Yenilik* ve *Yeditepe*'yi taradım. Sonra da oturdum bilgisayarın başına, şiirlerin adlarını, içlerinde geçen özel adları vb girerek uzun bir süre internette dolaşım. “Tutanak” tutulmuş olanlar ya büyük bölümü *Pazar Postası* 'nda olmak üzere *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, *Yenilik*, *Varlık* gibi süreli yayınlarda yayımlanmışlardı ya da kitaplarda yer almışlardı. Ötekilerin ise birkaçı dışında hiçbir yayımlanmış gözüküyordu.

Hafta başında Bilkent Üniversitesi'nin Kütüphanesi'ndeydim. Bir gece önce internette Ankara'daki kütüphaneleri dolaşmış, Ece Ayhan'ın en çok kitabının Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nde olduğunu görmüş, raflardaki yerlerini not etmişim. O nedenle kitaplara ulaşmam çok zaman almadı. Hızla sayfa karıştırmaya başladım...

İlk Bulgu: “Tutanak” tutulmuş olan 26 şiirden 24'ü *Kınar Hanımın Denizleri*'nde vardı.¹ Üstelik çoğu da daha önce süreli

1. Baskı: Açık Oturum Yayınları, Ankara, 1959. Burada bir düzeltme yapmak gerekiyor: Ece Ayhan'ın şiirleri üzerine ayrıntılı bir doktora tezi hazırlamış olan Erdoğan Kul, *Kınar Hanımın Denizleri*'nin birinci baskısını “Yeni a Yayınları” olarak göstermiştir ki, yanlıştır (bkz. *Ece Ayhan'ın Şiirleri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı (Yeni Türk Edebiyatı) Anabilim Dalı, Ankara, 2007, s. 76).

2. Baskı: *Yort Savul* içinde, Ağaoğlu Yayınları, İstanbul, 1977.

3. Baskı: *Yort Savul* içinde, Adam Yayınları, İstanbul, 1982.

4. Baskı: *Bütün Yort Savul'lar!* içinde, Yapı Kredi Yayınları (YKY), İstanbul, Ocak 1994.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

5. Baskı: *Bütün Yort Savul'lar!* içinde, YKY, İstanbul, 1999.

yayınlarında, genellikle de *Pazar Postası*'nda yayımlanmıştı. Kitabın alınmamış olan "Panik"ti; öte yandan, elimdeki tomarda olmayan üç şiir vardı kitapta: "Fayton"², "Uzak Hala"³, "Neyyire Hanım"⁴. Ancak "Tutanak" tutulmuş şiirlerden farklı bir sıralamaya söz konusuydu.

Bu sıralama, yazıldıkları yılları gösterdiğini sonradan anladığım 55, 56, 57 ve 58 rakamlarına göre yapılmış sıralamaya uymuyordu. Artık Ece Ayhan mı değiştirmişti, yayınevi mi, onu –şimdilik– bir yana bıraktım.

Sonuç: Ece Ayhan'ın 1955-1958 arasında yazdığı şiirlerin tamamı, aynı yıllarda önce dört süreli yayında, *Pazar Postası*, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, *Yenilik* ve *Varlık* 'ta yayımlanmış, sonra da, "Tutanak" ekinde yer aldığı biçimiyle "Çocukların Ölüm Şarkıları" değil de "Kınar Hanımın Denizleri" adı verilen kitabında yer almıştı.

* * *

Ancak durum ikinci tomar için farklıydı. Hepsi E. Ayhan Çağlar imzasını taşıyan 81 şiirden yayımlanmış gözüken yalnızca yedi-sekiz şiirdi; gerisinin ne bir süreli yayında ne de bir kitapta yayımlandığına ilişkin bir bilgiye ulaşabildim.

Ortada yanıtsız duran sorulardan biri de, şimdi bende olan kâğıt tomarlarının nasıl olup da Oğuz Onaran'ın eline geçmiş olduğuydu. O hafta sonu Oğuz'dan öğrenebildiklerim şunlardan öteye geçemedi: Oğuz Onaran ile Çetin Ziyen Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeyken Ece Ayhan ile Üner Birkan da Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde "komşu" ve "dönemdaş"mışlar. "Sanat ve kültür", "Ege'li olmak" vb "yakınlık öğeleri"nden ötürü "arkadaş" olmuşlar.⁵ Hatta Oğuz, Çetin ve Ece Ayhan bir süre

6. Baskı: *Bütün Yort Savul'lar!* içinde, YKY, İstanbul, 2001.

7. Baskı (YKY'de genişletilmiş 4. baskı): *Bütün Yort Savul'lar!* içinde, YKY, İstanbul, Ekim 2003.

8. Baskı: *Bütün Yort Savul'lar!* içinde, YKY, İstanbul, 2004.

9. Baskı: *Bütün Yort Savul'lar!* içinde, YKY, İstanbul, Mart 2012.

2. *Pazar Postası*, 23 Kasım 1958, yıl 6, sayı 47, s. 9.

3. *Pazar Postası*, 21 Eylül 1958, yıl 6, sayı 38, s. 7.

4. *Pazar Postası*, 2 Kasım 1958, yıl 6, sayı 44, s. 10.

5. Ece Ayhan, Özcan Yalım ile yaptığı konuşmada şöyle anlatır: "... Üner Birkan, İzmirli tabii, arkadaşım. Oğuz Onaran Siyasal'da okuyordu. Özcan Yalım'ın düzeltmesi üzerine! ... pardon, sözcüğü yanlış söyledim ben, Hukuk'ta okuyordu...

aynı evde birlikte de oturmuşlar. Bunların hepsi iyiydi de, söz konusu şiirlerin nasıl olup da Oğuz'un eline geçtiğini açıklamaya bir katkısı olmuyordu; Oğuz da Ece Ayhan'ın mı daktiloya çektiğini, Üner Birkan'dan kendisine mi geldiğini yoksa kendisinin mi yazdığını hiç mi hiç hatırlamıyordu...

Ancak ortada Ece Ayhan'ın yazdığına kuşku olmayan ama bugüne kadar da bir yerlerde yayımlanmadığı görülen 74 şiir vardı. Şiirleri evirip çevirdikçe daha önce yaptığım bir çalışma geldi aklıma: "*Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* ve E. Ayhan Çağlar ya da Ece Ayhan..."⁶

Çalışmayı yaparken *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ni didik didik etmiş ve Salim Şengil'in yazdığı şu satırları bir "başlangıç noktası" olarak almıştım:

"Elimizde dört şiiriniz var. Çağrışımlarla şiir yazıyorsunuz. Böyle oldu mu sıhhatli ve sağlam bir şiir verebilmeniz, çağrışımlarla birlikte gelen imajları belli bir yöne dökebilmenize bağlanır. Oysa, şiirlerinizden anladığımıza göre, şimdilik çağrışımların tabii akışı kendi yönlerini tayin ediyor ve siz, şiirinizin oluşunda aktif olmaktan çok pasif bir durumdasınız. Şiire kafa tutmak konusunda hece, hatta daha iyisi aruz vezni ile oynamayı, denemeler yapmayı hiç düşündünüz mü?"⁷

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi imzalı bu "öneri"den altı ay sonra E. Ayhan Çağlar gene "Açık Konuşma"da yer almıştı ve o yazıyı yazarken başka bir açıdan baktığım satırlara bu sefer daha başka bir açıdan bakmam gerekiyordu:

"Ne kadar değiştiğinizi şüphesiz görüyorsunuz. 'Bıkkınlığın Kendisi' nerde, 'Güneşin Psikolojisi' nerde? Yalnız bu deyiş hatta imge ve öz gelişmesinin içinde bir yön var ki o kararlı kalıyor: Mistisizm eğilimi. 'Veda'lardan itibaren 'Güneşin Psikolojisi'nde ve 'Alaman Himni'de bu eğilim hareketli değişken bir ekzotisma bulanıyor. İkisi bir arada, daha önce de yazdığımız gibi, çağrışımların tabii akışı içersinde geniş çerçeveli, soluklu, deyişi yabancı bir dilden çevrilmiş andıran bir şiir örgüsü örüyorlar. Bu, biraz da son zamanların modasıdır. Çoğunluk genç şairlerimiz

Siyasal'da doçentti ya da profesördü..." Ece Ayhan, *Ece Ayhan Çağlar Anlatıyor*, Dipnot, Ankara, 2012, haz. Eren Barış, s. 89.

6 Bkz. *Kitaplık*, Mayıs 2012, sayı 160.

7 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 32-33, Eylül-Ekim 1954, s. 28.

bir önceki nesilde görülen topyekûn zaman ve yer dışında soyutlamalar yerine (*F. Hüsnü, B. Necatigil*) coğrafyaya bağlı, fakat sınır tanımayan, zaman tanımayan soyutlamalar yapmayı seviyorlar. Siz de de bu görülüyor. ‘Güneşin Psikolojisi’ Bizce, mısra, deyiş, ritm, imge konularında düşünmeli, denemeler yapmalısınız. ‘Veda’lardan birinde’ adlı şiiriniz dergide yayınlanacaktır. Başarılar dileriz.”⁸

Elimde bulunan kâğıt tomarında ne “Güneşin Psikolojisi” adını taşıyan ne de bu sözcüklerin geçtiği bir şiir vardı; ama “Bıkkınlığın Kendisi” de, “Alaman Himni” de elimdeki tomarın içindeydi. Buradan yola çıkarak, bu şiirlerin bir bölümünün belki de Ece Ayhan’ın o yıllarda başta *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* olmak üzere birtakım süreli yayınlara gönderdiği, yayımlanmadan kalmış şiirler olabileceği sonucuna vardım. Ayrıca, önceki “Açık Konuşma”da şu cümle de vardı: “Elimizde dört şiiriniz var.” Daha daha önceki “Açık Konuşma”da da “İmzasız yolladığınız yazılar”dan ötürü hafif bir “fırça” yemişti:

“Derginin çok yeni bir okuyucusu olacaksınız herhalde. Nereden mi bildiniz diyeceksiniz? İmzasız yolladığınız yazılarınızdan. Bunun üzerinde ne kadar önemle durduğumuzu eski okuyucularımız bilirler. En basit bir nezaket geleneği bile gönderilen yazının altına imza konulmasını gerektirir. Bir sanat yazısının altına imza değil insan kalıbını bile basmalı. Bu, kişilik anlamına alınmıştır.”⁹

Üstelik Ece Ayhan, yıllar sonra, 1997’de Emine Sevgi Özdamar’a birkaç gün arayla yazdığı iki mektupta, 1952’de yazmış olduğu birkaç şiirini bir rastlantı sonucu bulduğunu yazmıştır: “Bir rastlantıyla 1952’lerde yazılmış beş şiirimi buldum. Şimdi elimde”¹⁰; “1952’de yazdığım 3-4 uzun şiirimi de buldum bir lise arkadaşımda.”¹¹

“İlk Şiirler”de, “Tutanak” ekindeki şiirlerden beşi yer almaktaydı.

Başka ipuçları da vardı:

8 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 39-40, Nisan-Mayıs 1955, s. 29.

9 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 31, Ağustos 1954, s. 38.

10 “17 Ocak 97” tarihli mektup, ‘Emine’ Sevgi Özdamar, “Kendi Kendinin Terzisi Bir Kambur”, YKY, İstanbul, 2007, s. 160 - <https://rantey.org>

11 “27 Ocak 97” tarihli mektup, ‘Emine’ Sevgi Özdamar, *age.*, s. 102.

"... 1931 doğumluyum, ancak 1956'da yayınlatabildim. Ortaokuldan beri yazıyorum ama, kuralları bilmiyordum. 1956'ya dek pulu yapıştırıp gönderiyordum. Oktay Akbal Vatan Gazetesi'nin sanat danışmanlığını yaptığı yılları anlatan – eski günleri hatırlıyorum– bir yazısında 'Ece'den doksanyüz dizelik şiirlerin olduğu, kalın zarflı mektuplar gelirdi. Okuyucuyu şaşırtmamak için yayınlansın diye veremezdim' diye yazdı. Erdal Öz de *Türk Dili* dergisinde yayınlanmayan otuz şu kadar şiirimi bulmuş. Kısaca 1956 sonlarına kadar ortada yokum, her anlamda yokum. İlk kez Pazar Postası dergisinde 1956 Temmuz'undan sonra her on beş günde bir yayınlandı bir şiir..."¹²

Eren Barış da, *Kardeşim Akif*'in sonuna koyduğu Ece Ayhan yazısında, kaynak göstermemekle birlikte, "...kendi sesinden öğrenildiğine göre ilk metnini 'Siirt'in Sesi' adlı gazetede yayımladı" diye belirtmektedir.¹³

Öte yandan, zamanında Yeditepe Arşivi'ni ayrıştırırken Ece Ayhan'ın yayımlanmamış sekiz şiirini bulan E[nis B]atur da benzer değerlendirmeleri yapmaktadır:¹⁴

"Ece Ayhan'ın Yeditepe 'ye gönderdiği şiirlerden sekiz tanesi çıktı, yazışma dosyalarının içinden. Mektuplarındaki ifadeler bakılırsa, dergiye belli ki başka şiirler de göndermiş, anlaşılan onlar korunamamış..."

12 Ece Ayhan, *Dip yazılar*, YKY, İstanbul, Ocak 1996, s. 131-132 (Gülen Tokat, "İlhan Berk ile Ece Ayhan İkinci Yeni Akımını Anlatıyor", *Hürriyet Gösteri*, Şubat 1985'den).

13 Ece Ayhan, *Kardeşim Akif. Akif Kurtuluş'a Mektuplar*, Dipnot, Ankara, 2011, s. 141 (haz. Eren Barış). Ancak Milli Kütüphane'de yaptığım araştırmaya göre, o tarihlerde Siirt'te, *Siirt'in Sesi* diye bir gazetenin yayımlandığı kaydına ulaşamadım. Ulaştığım, –ad yakınlığından ötürü yanlış anımsanabilecek olan– *Siirt Sesi* –ki ilk sayısı 3 Eylül 1953'te yayınlanmıştır– ile *Siirt Postası* –ki ilk sayısının tarihi 10 Ocak 1953'tür– oldu; ikisinde de Ece Ayhan'ın bir şiiri bulunmuyordu.

"... Yalnız mahalle ve lise arkadaşlarım (sözelimi; Amerikalı e. e. cummings, Pound, Eliot... çevirileri yapan ve öyküler de yazan Arslan Ebiri ve Vehip Arıkan, Enis Arıkan, Önder Baykal) vardı benim..." Ece Ayhan, "İlk Adımlar", *Poe-tika. Şiir Sanatı ve Sorunları* 2, İstanbul, 1985, s. 15-16.

Ece Ayhan'ın İstanbul'da lise sıralarından arkadaşı olan iki amca oğlunun, Vehip Arıkan ile Enis Arıkan'ın da Siirt'li olduklarını öğrendim; bu nedenle de, Ece Ayhan'ın liseyi bitirdiğinde yaz tatilinde Siirt'e gitmiş olabileceği ve arkadaşlarının da "yerel" yardımlarıyla şiirinin Siirt'te yayınlanan bir gazetede yayımlanmış olabileceğini düşünüyordum. Ancak Arslan Ebiri'nin yazdığı gibi: <https://rantey.org>

14 "Yeditepe Arşivi'nden...", *agm*, s. 104.

Ece Ayhan'ın kendi arşivini doğru dürüst tutmadığını biliyoruz. Bir dönemde, "Kınar Hanımın Denizleri" (1959) öncesi dergilerde yayımlanmış ama kitabına girmemiş şiirleri hep birlikte aradıydık, bulunanları "toplu şiirler"inin çatısı altında topladı..."

Bir başka tanık da, Özcan Yalım ile yaptığı konuşmadaki sözleriyle Ece Ayhan'ın kendisidir:

"... O sene, 54'te, Siyasal'da 54'te bulunurken yazdığım şiirlerden... Biri yayımlanmış diye duydum ama, yani 54 Şubatı'nda ilk yayımlanıyor da dergide, Türk Dili dergisinde. İki şiir... [Özcan Yalım'ın "Sende yok mu? sorusu üzerine]... Bende yok... İki şiir var orada. Ad hatırlamıyorum..."¹⁵

* * *

İş burada kalmadı...

1950'li yılların edebiyat yaşamıyla yakından ilgilenmeye, zamanın süreli yayınlarını karıştırmaya, yazılanları okumaya, yazarları biraz daha tanımaya kalkıştığımda Arslan Ebiri'nin adıyla çok karşılaşmıştım. Kardeşi Kutlay Ebiri'yi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okurken tanışmıştım; sonra da Devlet Planlama Teşkilatı'nda birlikte çalışmıştık. Arslan Ebiri'nin eşi Göksel Ebiri'yi çok sonraları, ortak dostumuz –Ece Ayhan'ın da dostu olan– Filiz ve Oğuz Onaran aracılığıyla tanışmıştım. Arslan Ebiri zamanın süreli yayınlarında bu kadar çok karşıma çıkınca, Göksel Ebiri'ye telefon etmiş, Arslan Ebiri'nin yazdıklarının, çevirdiklerinin kitaplaşıp kitaplaşmadığını sormuştum. Kitaplaşmamış, süreli yayınların sayfalarında ya da hiç gün ışığı görmeden dosyalarda kalmışlardı. Sağ olsun, 2012'nin bir bahar gününde bir çanta dolusu dosyayı getirmişti Göksel Ebiri. Hızla bir göz atıp elimdeki işler bittiğinde derinlemesine ilgilenmek üzere bir yana koymuştum.

Oğuz Onaran, öyküsünü yukarıda anlattığım dosyayı getirip de yeniden Ece Ayhan'la ilgilenmeye başladığım Şubat 2013'te Arslan Ebiri'nin dosyalarını çıkartıp biraz daha dikkatle baktım. Ece Ayhan'ın, elyazısıyla yazılmış ve/ya daktiloya çe-

kilmiş, kiminin altında tarih olan, kimi tarihsiz, bir bölümü yayımlanmış, çoğu yayımlanmamış birçok şiiri olan bir dosya çıktı karşıma.

Tarihli olanlara bakıldığında neredeyse tamamına yakınının “lise yılları”nda yazıldıkları görülüyordu; tersi ortaya çıkıncaya kadar, tarihsiz olanların da aynı yıllarda yazıldıklarını, –belki de Arslan Ebiri tarafından daktilo edildiklerini– varsaymanın pek yanlış olmayacağını düşündüm.

Sözü uzatmanın gereği yok. Ece Ayhan’ın yıllar sonra, “1956 sonlarına kadar ortada yokum, her anlamda yokum” diye yakınmasına E. Ayhan Çağlar imzalı “bulunan şiirler” ile son vermenin zamanının geldiğini düşünerek bir kitapta toplamaya karar verdim...¹⁶

Ancak şiirleri arka arkaya koyarak kitaplaştırmaya çalışmak yerine, elimde olan elyazısı ya da daktiloya çekilmiş taslakları, birden çok taslak varsa kendi aralarında ya da yayımlanmışsa yayımlanmış metinle karşılaştırmaya giriştim. Sanırım, Ece Ayhan’ın “şiir işlerken” geçirdiği aşamalar üzerine bir fikir verebilecek bir metin çıktı ortaya. Öte yandan, kitabı şiirlerle sınırlamaya da gönlüm elvermediğinden, Ece Ayhan’ın şiirle ilgili düşüncelerini, zamanın süreli yayınlarıyla ilişkilerini, *Kınar Hanımın Denizleri* üzerine birkaç değinmeyi, yayımlanmamış öykülerini de kitaba kattım.

Böylece Ece Ayhan’ın, ortaokul sıralarından “görünür” olduğu 1956 yılı ortasına, oradan da *Kınar Hanımın Denizleri*’ne uzanan yaklaşık on yılını (1949-1958) kapsayan altı bölüm ortaya çıktı: 1981’de yayımlanmış –ve ele aldığım dönemin dışında kalmış– olmakla birlikte, kitaplarında yer almamış olan, şiire bakışını açıklayan “Şiirin Kurgusu” kitabın “Giriş”ine pek uygun düştü. Bölüm Bir, ortaokul sıralarında, çoğunu “yeşil mürekkepli kalem”le yazdığı şiirleri, Bölüm İki’de Mülkiye’de okurken yazdıklarını, gerekli görülen açıklamalarla birlikte kapsadı. Bölüm Üç, kitaplara girmemiş ve/ya elimizdeki taslakları farklı olan şiirlerin yer aldığı süreli yayınlarla ilişkilerine ayrıldı. Bö-

16 Belki yayımlanmasının bir başka yararı daha olur: Biri çıkar da, burada yer alan şiirler içinde daha önceleri yayımlananlar olduğunu gösteriverir... Böylece elbirliğiyle, şiir üstüne şiir koyularak eksiksiz bir “Ece Ayhan Kaynakçası”na ulaşılabilir...
Görsel PDF Kitap Arşivi <https://arxiv.org>

lüm Dört'de *Kınar Hanımın Denizleri*'nin bir tür "ön çalışmaları" ile yayınlandıktan sonraki bir-iki değerlendirmeye yer verildi. Bölüm Beş, *Pazar Postası*'nda yayımlanan "Nereden de andım şimdi" adlı düzyazısı ve üzerine yazılmış –biri şaşırtıcı– iki ilginç yazıdan oluştu. Bölüm Altı da topluca öykülerine ayrıldı

Değinilmesi gereken son bir nokta daha var: Gerek şiirlerin, gerek düzyazıların "yazım biçimi"ne neredeyse hiç "müdahale" edilmemeye çalışıldı. Kimi yazım yanlışlarının zamanın teknik olanak(sızlık)larından kaynaklandığına ilişkin kuşku duyulsa da, Ece Ayhan'ın isteğine saygı göstermek gerekliliği ağır bastı:

"Ben şiirime ve onun uzantıları olan konuşmalarımı dokundurtmuyorum bugün; yazılabilen ya da yazılamayan 'gizli virgöl'lere bile! Kaldı ki, inanıyorum bir gün gelecek onlar da yazılabilecektir, yazılabilmelidir de (ben bu 30 harften de sıkılıyorum –şu kadar yıl içinde harflere 1 harf eklemişsek doğallıkla-; yazım işaretleri imlerin de yetmiyor bana; kipler ise hiç yetmiyor). Bakışlarım, aklım, akıl yürütmeleirim, düşüncelerim... beğenilmiyebilir, ama onların yazıya, şiire, konuşmaya dönüşmüş biçimlerinin, 'olduğu gibi', dolaşıma geçerliliğe açılması açıklanması, hiçbir gerekçeyle... alıkonulmamalıdır, alıkonulamaz!"¹⁷

3 Haziran 2013, Alaçatı

17 Ece Ayhan, "Şairlerin elinde şiirler başka şeyler/değerler", *düzyazılar*, YKY, İstanbul, Ocak 1996, s. 48-54 içinde s. 49-50.

Giriş Yerine

“Şiirin Kurgusu”¹⁸

Bilebildiğimce, 1954 yılından bu yana “şiir”ler, yazılar yayımlıyorum; hayır, bir ana niteliği belli bir toplumda şiirin de (bile) yeri olmayışı sıırıslıkam gerçeğinden yola çıkmadım, çıkmıyorum bu kez; yalnızca şiir denilen şey hizmet ve meta üretildiği, üretilişi gibi “kurulmuyor” kesenkes diyorum. Yani, bir bakıma, iktisatta belirli bir sayfası yoktur şiirin; bu yüzden anlatmak epey zor olacaktır okura şiiri! Siz görünüşe bakmayın. Bir şiir “kurulurken” (doğallıkla başka arkadaşları bilemem) nasıl “yoğruluyor”u soruyorsunuz? Yazmanın, yazılmanın... bir öncesi var ilkin, üç yıllık, on yıllık, yirmi yıllık sorular oluyor kafada sözgelimi; başlangıç kurgusu daha zihin oralardayken örölüyor yapılıyor; kısacası “şiir zihni” sanırım biraz başka türlü işliyor genelgeçer akıl yürütmelerden, daha da özeti “külyutmazlık”tır (Bizim tarihimizden bir örnek, hoşla gitmeyecekse de; Hezarfen Ahmet Çelebi, bir cambazdır ve İstanbul’da Galata Kulesinden uçmak adına atlar, kulenin altındaki bir tümseğın üzerine düşer ve bacağını kırar!.. Yeryüzü tarihinde de Troyalı bir güzel Helen vardır. Homeros *İlyada*’sında böyle yazıyor, kitaplar, romanlar, filmler var... Oysa Paris Helen’i Yunanistan’dan kaçırdığında bir kocakarıdır!.. Bunlar tarihin gidişine yürüyüşüne küçük bir çelme takmak bile sayılmaz tarihçe; “şiir”den söylemesi deyip geçiyorsunuz; bugünlerde çok büyük bir yanlışlık yapılıyor, işleniyor

18 *Türk Dili*, Ağustos 1981, sayı 356, s. 81-81’de, Yazı Kurulu’nun anlatımıyla “... kimi ozanların şiire nasıl baktıklarını, nasıl bir hazırlık içinde olduklarını...” göstermeyi amaçlayan “Özel Bölüm: Şiir Çalışmaları” ana başlığı altında yayımlanmıştır.

özel ve genel anlamda düşünmeklerim gibi...). Yine sözgelimi, her bir şeyi, "verilmiş" her bir şeyi (olabildiğince) irdeliyorsundur, yakın ve uzak çevrendeki hiçbir şeyin gösterilmeye çalışıldığı gibi olmadığını biliyordur çünkü, etinde kanında duyarak; her bir şey bir bütündür ya; işte bunları şiire taşıyorum... Nesneler, daha çekirdek olarak zihindeyken katlanmaya başlıyor, en yalın bir şiirde bile onun parçalarında yalınlık yoktur, yani ufacık bir şey bile binlerce boyutlu... Benim "kurduğum", "kurabildiğim" şiirde, soruya, konuya geliyorum, okur denilen kişi karınca kararınca daha olsa *silinmiş* olduğu için, bütün kavramlar nesnel gerçeklikler, vb. hızlı bir değişime, belirli bir şiir perspektifinde yerlerini alıncaya dek gelişmeye uğruyorlardır. Yaptıklarımı, ettiklerimi savunmuyorum burada; düşüncemin "iktidar"a geçmesini istemedim hiçbir zaman çünkü. Yalnızca, "şiir"in öyle kitaplarda, kitaplarınızda yazıldığı gibi olmadığı, doğrusu olamayacağıdır, benim de deneyimlerim olmuştur, bildiğimi biliyorum o kadar... "Son biçim"ini alıp almadığını anlamak sorununa gelince, şiirin, buna neden "son öz" denmiş olduğunu da düşünüyorum, düşünerek izin verin de bir kömürün bir elmasa dönüşmüş olduğunu artık anlayalım! Bir şiir kıpırdanıyorsa, deviniyorsa sona ermiş demektir; sözgelimi herhangi bir şey eksikse kıpırdanmaz! Ustalar şunu çok iyi anlayacaklardır; şiir tam bir avadanlıktır, tarihsel bir avadanlıktır!.. Devletle...

I
“YEŞİL MÜREKKEP”LE
YAZILMIŞ ŞİİRLER
1949-1953

Ön Bilgiler

I/

Ece Ayhan ya da "Nüfus Hüviyet Cüzdanı"nda yazılı olduğu üzere Ece Ayhan Çağlar, 10 Eylül 1931'de Datça'da (Muğla) dünyaya gözlerini açmıştır.

Burada bizi ilgilendiren "öğrenim süreci"nin izini 1982 yılı başlarında Özcan Yalım'la yaptığı söyleşide sürelim...¹

İlkokula Ekim 1938'de Eceabat'ta başlamıştır; ikinci sınıfı ise, 1939'da, Çanakkale'de, İstiklal İlkokulu'nda okumuştur:

"İlkokulun birinci sınıfına... Eceabat'ta gittim... 39 senesinde ilkokulun ikinci sınıfını Çanakkale'de okudum ben. Eceabat'tan Çanakkale'ye geçmişiz 39 senesinde. Ben orada İstiklal İlkokulu'na yazıldım..."²

1940'da ailesi ile birlikte İstanbul'a gelmiştir:

"... üçte İstanbul'a geldik, yani 40 senesinde... Hırkayı Şerif Camisi var ya, onun karşısında numaralı bir okuldu. O zamanlar İstanbul'da ilkokullar numaralı... Şimdiki adı Hırkayı Şerif İlkokulu... Bu artık elli küsur falan bir şeydi. Karagümrük'le Fatih arasında... Atikalı diye bir yer. O ilkokulu bitirdim..."³

Burada bir ayraç açmak ve "okul numaraları" üzerine bir açıklama yapmak gerekmektedir. Ece Ayhan'ın İlkokul Diploması'nda bitirdiği okulun adı "Fatih Ondokuzuncu İlkokul" olarak yazılıdır⁴; kendisi ise okulun "elli küsur" numaralı

1 Ece Ayhan, *Ece Ayhan Çağlar Anlatıyor*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2012 (haz. Eren Barış).

2 Ece Ayhan, *age.*, s. 23-24.

3 Ece Ayhan, *age.*, s. 28.

4 Ece Ayhan, *age.*, s. 31. Ancak arada kısa süren bir de Çağaloğlu'nda "48. Okul" süreci yer almaktadır. Bkz. Ece Ayhan, *age.*, s. 35.

olduğunu ve Atikali’de bulunduğunu söylemektedir. Belleği Ece Ayhan’ı yanıltmamakta sadece karıştırmaktadır: Birbirine bitişik iki bina söz konusudur. Birincisi, 1851’de Abdülmecit tarafından yaptırılan Hırka-i Şerif Camii Piyade Muhafız Karakolu⁵, öteki de 1920’lerde kurulduğundaki adıyla Fatih 19. Okulu⁶. 1925’te, Fatih 19. Okulu’nun öğrenci sayısı arttığından tek katlı bir bina olan karakol da dört derslik bir okula, “53. Okul” a dönüştürülmüştür. 1953 yılında, 19. Okul, Hırka-i Şerif Okulu adıyla şimdiki küçük binaya yerleşirken, 53. Okul olarak çalışan okul da Atikali Okulu adıyla şimdilerde İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılan binaya yerleşmiştir. Ece Ayhan’ın numaraları karıştırması, “19. Okul” ile “53. Okul” un bitişik ve iç içe sayılabilecek konumda olmalarından kaynaklanmaktadır.

“Ece Ayhan Tarihi” ne açıklık kazandırmak amacıyla gerekli görülen ayraç kapatıldığında, Ece Ayhan’ın Haziran 1944’de Fatih Ondokuzuncu İlkokul” dan İlkokul Diploması’nı aldığı, aynı yıl Vefa’da Zeyrek Ortaokulu’nda orta öğrenimini sürdürmeye başladığı görülür. 1948’de ortaokulu bitiren Ece Ayhan, lise eğitimine –o günkü adıyla– Taksim Erkek Lisesi’nde başlamıştır. Dokuzuncu sınıfta önce bütünlemeye –o zamanki adıyla “ikmal” e– sonra da sınıfta kalan⁷ Ece Ayhan ikinci yılını doğrudan geçmiş, ancak ailesi İzmir’e taşınmak istediğinden kaydını İzmir Atatürk Lisesi’ne yaptırmıştır.⁸

“Dokuzu, sınıfı geçtim ben, yazı geçirdim, yazın okulların açılmasına diyelim ki on beş gün kala veya yirmi gün kala, veya bir hafta kala, bilmiyorum şeyini. 50 senesinin Ekimi’nde falan, ekimin başlarında. Belki de Eylül’ün sonlarında İzmir’e gittim ben. Okul gerçekten çok güzel bir okulmuş, o İzmir Atatürk Lisesi... yılbaşında, o zamanlar üç karne alınıyordu, ocak sonuna kadar, ondan sonra bilmem nereye kadar, üç karne veriliyordu. Yani Ocak sonunda İstanbul’a döndüm ben...”⁹

Ece Ayhan, İstanbul’a döndüğünde, adı Beyoğlu Erkek

5 <http://fatih.meb.gov.tr/images/354711%20%20-%20Atikali%20Ilkogretim%20Okulu.pdf>; erişim tarihi: 28 Şubat 2013.

6 http://www.hirkaisertifioo.k12.tr/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=57&Itemid=67; erişim tarihi: 28 Şubat 2013.

7 Ece Ayhan, *age.*, s. 54-56.

8 Ece Ayhan, *age.*, s. 58. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

9 Ece Ayhan, *age.*, s. 60.

Lisesi'ne dönüşen¹⁰ eski okuluna gitmiş ve Temmuz 1953'te bitirmiştir.

Ece Ayhan'ın Ankara'ya, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne gitmeden önceki "öğrenim süreci"ne burada değinilmesinin nedeni, ilerideki sayfalarda karşılaşılabilecek olan "ilk şiirler"in büyük bölümünü yazdığı tarihlerde Taksim / Beyoğlu Erkek Lisesi'nde okuyor olmasıdır; bir bölümünü de, İzmir Atatürk Lisesi'nin yerterince oturamadığı sıralarında yazmış olmalıdır.

Özcan Yalım, anılan söyleşide ortaokulu bitirmeden önce yazdığı bir şeyler olup olmadığını sorduğunda aralarında şöyle bir konuşma geçer:

"ECE AYHAN: Ortaokul bitmeden önce yalnız şiir.

ÖZCAN YALIM: Yani bu damla damla şiirinden sonra yazmayı sürdürdün mü?

ECE AYHAN: Sürdürdüm. Bir roman denemem vardı benim. Uydurma bir roman.

ÖZCAN YALIM: Ortaokulda.

ECE AYHAN: Evet.

ÖZCAN YALIM: Ortaokulda yazdığın şiirlerden ya da romandan kalan herhangi bir şey var mı?

ECE AYHAN: Yok.

ÖZCAN YALIM: Gerek yazılı, gerek belleğinde...

ECE AYHAN: Yok. Belleğimde işte, yalnız o tek şiirin adı var, 'Damlalar Damlalar' diye. Üç nokta yan yana! Romanı da hayal meyal şöyle hatırlıyorum..."¹¹

Ece Ayhan, anılan söyleşide, "Damlalar Damlalar" konusuna da şöyle değinmiştir:

"Ahşap ev... ya da tavan. Yukarıda bir olay olmuş. Cinayet falan işlenmiş. Diyelim ki birkaç saat önce, üç beş¹² saat önce, ar-

10 "Lisemiz, şimdiki binanın yerinde bulunan Fransız Jean Patiste İlkokulu'nda 1937-1938 Eğitim Öğretim yılında *Taksim Ortaokulu* adı ile öğretime başlamıştır. 1939-1940 Eğitim Öğretim Yılı'nda *Taksim Erkek Lisesi*, daha sonra *Beyoğlu Erkek Lisesi* adını almıştır. 1954'te lise Mezu nları Cemiyeti önerisi üzerine *Atatürk Erkek Lisesi* adını almıştır." <http://www.istanbulataturklicesi.k12.tr/icerik.aspx?id=1>; erişim tarihi: 28 Şubat 2013.

11 Ece Ayhan, *age.*, s. 39, 41.

12 Metindeki "ben" sözcüğü bir yazma hatası olduğu, aslında "beş" olması gerektiği düşünülerek tarafımdan düzeltilmiştir -TT.

tık bilemiyorum. İkimiz burada oturuyoruz mesela, yukarıdan kan damlamaya başlıyor, öyle haberimiz oluyor. Ben de ‘damlar, damlar’ diye bir şiir yazmışım... Mürekkebim yeşilmiş, mürekkepli kalemle yazmışım ben...”¹³

İlerdeki sayfalarda “Damlalar damlalar”¹⁴ bulunmamakla birlikte, “yeşil mürekkep” ile yazılmış başka şiirleri yer almaktadır.

II/

Birkaç satır da, bir bölümü “yeşil mürekkep”le yazılmış olan bu şiirlerin nasıl gün yüzüne çıktığı üzerine yazmak gerekmektedir. Önce sözü Ece Ayhan’a bırakalım:

“O zamanki adı, yani girdiğimde, Taksim Erkek Lisesi’ydi... Şimdi, sonra Beyoğlu Erkek Lisesi oldu; aynı yer, aynı bina. Şimdi Atatürk Erkek Lisesi... O zaman arkadaşım oldu, Arslan adında. Aynı sınıftayız. Bir daha şey oldu, yazına, edebiyata daha yakınlaşma oldu. O da meraklıymış. Daha önce böyle bir edebiyatla ilgili bir arkadaşlarım falan yoktu. Müzikle, sinemayla falan. Baktım bu Arslan, hem sinema hem müzik hem edebiyat. Üçü vardı, sürdürüyorduk biz...”¹⁵

Sözünü ettiği Arslan, önce “sınıf arkadaşı”, sonra da yakın arkadaşı olan Arslan Ebiri (1935-1995)’dir ve yapılması gereken bir başka –biraz da kişisel– açıklamadır: 1950’li yılların edebiyat yaşamıyla yakından ilgilenmeye, zamanın süreli yayınlarını karıştırmaya, yazılanları okumaya, yazarları biraz daha tanımaya kalkıştığımda Arslan Ebiri’nin adıyla çok karşılaştım. Arslan Ebiri’nin eşi Göksel Ebiri’yi çok sonraları, ortak dostumuz –Ece Ayhan’ın da dostu olan– Filiz ve Oğuz Onaran aracılığıyla tanı-

¹³ Ece Ayhan, *ağc.*, s. 33.

¹⁴ Bir başka yerde de şiirin adını “Damlalar! Damlalar!” diye belirttiğinden adının bu olduğu düşünülmektedir: “Bir Arsen Lüpen romanı okuyorum; kagır bir evin üst katında cinayet işlenmiş, alttaki odaya tavandan kan damlıyor. Ben de yeşil mürekkeple, –evet yeşil–, ilk şiirimi yazmışım, yazmışım: ‘Damlalar! Damlalar!’...” Ece Ayhan, “Hal ve Gidiş Sıfır ya da Zeyrek Orta İki”, *Çanakkaleli Melahat’a İki El Mektup ya da özel bir fuluş tarihli*, Korsan Yayın, İstanbul, Mayıs 1991, s. 13.

¹⁵ Ece Ayhan, *ağc.*, s. 51, 57.

mıştım. Göksel Ebiri'ye telefon ettim, Arslan Ebiri'nin yazdıklarının, çevirdiklerinin kitaplaşıp kitaplaşmadığını sordum. Kitaplaşmamış, süreli yayınların sayfalarında ya da hiç gün ışığı görmeden dosyalarda kalmışlardı. Sağ olsun, 2012'nin bir bahar gününde bir çanta dolusu dosyayı getirdi Göksel Ebiri. Hızla bir göz atıp elimdeki işler bittiğinde derinlemesine ilgilenmek üzere bir yana koydum. Ece Ayhan'la ilgilenmeye başladığım Şubat 2013'te dosyaları yeniden elime aldığım da, içinde Ece Ayhan'ın, elyazısıyla yazılmış ve/ya daktiloya çekilmiş, kiminin altında tarih olan, kimi tarihsiz, bir bölümü yayımlanmış, çoğu yayımlanmamış birçok şiiri olan bir dosya çıktı karşıma. Tarihli olanlara bakıldığında neredeyse tamamına yakınının "lise yılları"nda yazıldıkları görülmüyordu; tersi ortaya çıkıncaya kadar, tarihsiz olanların da aynı yıllarda yazıldıklarını varsaymanın pek yanlış olmayacağını düşündüm. Ancak elimde bulunan, "Mülkiye'deyken Yazılmış" şiirlerin bulunduğu bir başka dosyada aynı şiirlerin tarih konmuş olanları olduğunda, buraya almadım.

III/

Aslında, Ece Ayhan'ın "lise yılları"ndan kalan şiirlerini –kendisi yayımlamadığına göre– yayına hazırlamak konusunda epey ikirciklendim. Ancak sonunda, bir şairin gelişme çizgisini göstermesi açısından yayımlanmasının daha doğru olacağına karar verdim.

Bu kararım da, Ece Ayhan'ın "kendi yazdıkları arşivi" konusunda bilinen savrukluğunun yanı sıra, 18-19 yaşındayken yazdıklarının bir bölümünün belleğinden çıkmış olabileceği olasılığı etkili, değişik zamanlarda değişik kişilerle yaptığı konuşmalar da yol gösterici oldu:

ÖZCAN YALIM: Şimdi, bu sözünü ettiğin damla damla kan damlama olayında yazdığın, herhalde ilk şiir oluyor. Bilinçli ya da bilinçsiz. Hangi yıl olduğunu hatırlıyor musun?

ECE AYHAN: Orta bir olabilir.

ÖZCAN YALIM: Orta bir, yani 1944.

ECE AYHAN: Evet.

ÖZCAN YALIM: On üç yaşında falan oluyorsun.

ECE AYHAN: Yalnız, orta bir deyinince, 45'te olabilir.

...

ÖZCAN YALIM: O zaman 44-45 ders yılı. 45'te olabilir..."

ÖZCAN YALIM: Peki, öğretmenin zorlamadığı zaman yazdığın şiirler, hece miydi, serbest vezin miydi?

ECE AYHAN: Serbest bir şeydi. Bunlar ders için. Yani ben, vezinli, kafiye, aruzlu falan şiirler yazmıyorum. O ders için.

...

ÖZCAN YALIM: Onlardan hiçbir şey anımsamıyorsun ve yok kalan.

ECE AYHAN: Hiçbir şey anımsamıyorum. Hep deneme onlar.

ÖZCAN YALIM: Bir yayınlama girişimi falan...

ECE AYHAN: Yok.

ÖZCAN YALIM: Yok. Kendin için yazıyordun, arkadaşlara veriyordun.

...¹⁶

Ortaokul sıralarındayken "yayımlama girişimi" yoktur; ama "lise"de durum değişmiştir: Ece Ayhan, her "yeniyetme" gibi yazdıklarının yayımlanmasını istemektedir:

"1951. İstanbul... Beyoğlu postahanesine gider ve belli başlı yazın, edebiyat dergi ve gazetelerine önceleri (Hollandalı olabilir mi?) Heinrich Isaac'ın, bir Alman'ın, 'bir başka' Alaman'ın ve birkaç Anglo-Sakson'un (yazayım; 'atonallik'in, on iki ton müziği'nin 'bagateller'in, 'manyetofon'un, Alban Berg'in, Arnold Schönberg'in... Giacometti'nin, 'mobil'lerin de) etkisindeki kimi çok uzun, kimi orta uzunluktaki şiirlerimi, durmadan, gönderirdim. Usanmıyordum ve zarflar dolusu... Bu otuz-otuz beş şiirden birkaçı yayımlandı... İlgi çekmediler."¹⁷

"... 1931 doğumluyum, ancak 1956'da yayımlayabildim. Ortaokuldan beri yazıyorum ama, kuralları bilmiyordum. 1956'ya dek

16 Ece Ayhan, *Ece Ayhan'ın Çocukları*, İstanbul, 1998, s. 39-53-54.

17 Ece Ayhan, "İlk Adımlar", *Sivil Denemeler* Kara, YKY, İstanbul, Eylül 1998, s. 49.

pulu yapıştırıp gönderiyordum. Oktay Akbal *Vatan Gazetesi*'nin sanat danışmanlığını yaptığı yılları anlatan –eski günleri hatırlıyorum– bir yazısında ‘Ece’den doksan-yüz dizelik şiirlerin olduğu, kalın zarflı mektuplar gelirdi. Okuyucuyu şaşırtmamak için yayınlansın diye veremezdim’ diye yazdı. Erdal Öz de *Türk Dili* dergisinde yayınlanmayan otuz şu kadar şiirimi bulmuş.”¹⁸

IV/

İşte burada yer alan, “Yeşil Mürekkep’le Yazılmış Şiirler” böyle bir süreçte ortaya çıktılar. Ancak gün yüzü görmeden bir köşede kalmış çoğu ürün gibi bu şiirler de sorunsuz değil: Aynı şiirin birkaç değişik biçimde yazılmışı da var, eksik olanlar, başlanıp bırakılmış olanlar da... Okunamayan sözcükler, dizeler de bir başka sorun... Aklımın erdiği, elimin değdiği kadarını belirtmeye, açıklamaya çalıştım; ancak ne şairim ne de eleştirmen ya da edebiyatçı; “araştırmacı”yım ve hata yapma olasılığımı azaltmak için de, şiirlerin elyazısı ile yazılmış nüshalarını da vermenin yerinde olacağını düşündüm. Ola ki, okunamayan bir sözcüğü okuyabilen, eksik kalan dizeyi tamamlayan “Ece Ayhan dostları” ortaya çıkar ve “Yeşil Mürekkep’le Yazılmış Şiirler” son biçimini alır...

V/

Kuşkusuz, “Yeşil Mürekkep’le Yazılmış Şiirler”in 60 yıl sonraya, günümüze kalmasını sağlayan Arslan Ebiri’ye de, kalanları koruyan Göksel Ebiri’ye de bir teşekkür borçluyuz...

1949

GEÇEN ZAMANLARDAN

Deniz kıyısında bu baharı
Seninle beraber seyredemedik
Yalnızım ve hissetmiyorum
Deniz kıyısında bu baharı.

Rüzgârlar meydan okurdu
Ve sen elimi tutardın sıcacık
Gözlerimiz maviyken seviyordum
Deniz kıyısında bu baharı.

Bulutlarla giden şarkılarımız
Neşeleri ve kederleri ile
Hâlâ dolaşıyor gibi
Deniz kıyısında bu baharı.

Öyle güzel kokular var ki
Duyabiliyor musun?
Seneler önce olduğu gibi
Deniz kıyısında bu baharı.

YENİ

Ben sevebiliyorum bazen
Herşeyi
İnsanları, insanları
Şimşeklerin altında okuyan
Düşünen insanları
Mumları üfleyenleri
Yeşil gözlülerin
Sırlarını da
Acılarıyla seviyorum
Ben belki başkayım
Ya siz, sizler?

DÜŞÜNÜŞ

Nerede derin ölüm
Zavallı çocuğum
Ne toprak bekler seni
Ne de sen onu¹
Yalan der biri
Fakat bakmışsın yoksun
Zavallı çocuğum

DÖNÜŞ

Günün yorgun akşamı
Yırtık postallarımla
Ağır ağır adımla
Döndüm uzak ülkeme.

Buraları başka mı?
Çınar gölgeleri loş
Bizim sokaklar bomboş
Bir baktım da köyüme.

Aradım şen anamı
Sesler ne garip geldi
Avluda gidip geldi
Seslenmişim evime

İnsanlara tasamı
Derdimi anlattım da
Hiçbir şey demediler
Öyle baktım halime.

1950

AĞLIYAN KADIN

Fırtınaların sonunda akşam üstü
 Her şey kayıp, güneş bile
 Soluk soluk alınlarda
 Rüzgâr yıkılmış mabetlerden esmekte
 Artık hatıra olacak izlerle.
 Ağaçların altında bir hayal
 Hazin şarkısını söylüyor
 Toprak, ilahlarla şarap içiyor
 Bir kız geçiyor, yorgun
 Deniz sakın, sakın keyfinde
 Ya çocuklar? Onlar ebediyette.
 Bir nehrin kıyısında ilerleyen
 Işık huzmeleri boyunca
 Yüzü rüzgârda, siyahlı bir kadın
 Ne güzel tebessüm ediyor.
 Fakat hakikatte Jaconde¹ gibi,
 Belki de Jaconde...
 Gözyaşı dökmeksizin ağlıyor.

ÇOCUK

Ah sen ey çocuk
 Herşey sende
 Rüyaların tatlılığı
 Korkularıyla
 Ağaç altı hülyaları
 Rüzgârın hazzı
 Gözlerinde tuzlu gölgeler²
 Saçlarında güneşin rengi
 Ve sen yine üzgünsün
 Ağlıyorsun
 Ağlamak senin için ne güzeldir³

2 Daktilo edilmiş metinde "tuzlu gölgeler", el yazısı metinlerde "tozlu gölgeler"

3 Bir başka biçiminde: "Ağlamak ne güzeldir"

ÇOCUK

Ah! Sen ey çocuk
Her şey sende;
Rüyaların tatlılığı
Korkularıyla,
Ağaçların altında hülyalar
Oyunun peşindeki saflık
Nefesini tıkayan rüzgârın hazzı
Gözlerinde tozlu gölgeler
Saçlarında güneşin rengi gibi
Sonsuz bir sevinç
Ve sen yine üzgünsün
Ağlıyorsun ey çocuk!
Ağlamak senin için ne güzeldir.

SARHOŞ GEMİ

Rumeli fenerli, kırmızı boyalı
 Açıkta yalpa vurarak sarhoş bir gemi
 Girdi sızmış ahtapotlarla dolu limana.
 Yelkenleri serdi, uzaklara kayboldu bir yerde
 Gemi boşaldı haberlerle
 Meyhaneye, barlara koşan gemicilerle.
 Uzakta çan çaldı ağır ağır
 Sarhoş gemi esnedi memnun memnun,
 Rıhtımdaki gemiye hatır sordu
 Kimi beklediğini de alayla.
 Sonra denizle konuştu, onu denize,
 Denizi ona, bir şeyler sordu, kimbilir?
 Uzak [...]⁴
 Dinledi sarhoş gemi,
 Meyhanelerden taşan açık saçık şarkıları

R. WAGNER'İN MÜZİĞİ⁵

Efsanelerin muhteşem ışığında
 Bir [...] ebediyet,
 R. Wagner'in [...]'
 Renk vardı! Renk!

5 "Demirhan Altuğ, 'Zeyrek Orta'da benim müzik öğretmenimdi; Wagner'in (dolayısıyla Alman mitolojisinin de), Richard Strauss'un operalarının öykülerini bize anlatırdı..." Bkz. "En Yalın Olanı Sorgulamak...", *Sivil Denemeler Kara*, YKY, İstanbul, Eylül 1998, s. 44.

Ayrıca bkz. Ece Ayhan, *Ece Ayhan Çağlar Anlatıyor*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2012 (haz. Eren Barış), s. 34: "... bize müzik dersine Demirhan Altuğ diye bir adam geldi. Müzik dersini anlatacağı yerde, operaları anlatırdı... Wagner'in operalarından hikâyeler anlatıyordu hep böyle. Çocuğu artık kazanmak için mi, yoksa daha mı kolayına geldi, bilemiyorum. Ama, imge olduğu için, çok daha zihinde kalabiliyor..."

6 okunamadı. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

7 okunamadı.

GURBETTEKİ ZENCİ

Garip zenci hürriyeti terennüm eden,
 Vatanının ebedi şarkılarında,
 Denize giden bulutlara bakarken,
 Dudaklarında bir ebedi şarkıdır:
 “Tekrar görüşelim, tekrar!” diyerek,
 O kulübesini, tahta kulübesini arar.
 Oynıyan şen çocukların sesleri;
 Genç dullar için ne acı bir hatıradır,
 Geçmiş günlerini onlara hatırlatır.
 Vatanında bambaşka bir güneşin
 Varlığı vardı: “Sabah yeşil, akşam mor renklerle”
 [...]⁸
 Ve, hürriyeti aradı orada –bakın–

(ESKİ MUHARİP)

Çocukluğun unutulmaz hatıralarında.

Uzun sakallarda denizin kokusu

Ve geceleyin beyaz atıyla,

[...]⁹ karşı savaşa giden,

Eski bir muharibin geçişi,

Hayal rüzgarları arasında.

Yahut, gündüz düşüncelerinin aksi,

Köpüklü dalgaların havalanışı,

Sonra kaçış! O eski yıkık değirmene,

Oradan uğultuları, koruyor seslerini,

Yarınki çocuğun kalbini dinlemek.

[...]¹⁰

[...]¹¹

Bir eski muharip, [...]¹²

9 okunamadı.

10 okunamadı.

11 okunamadı. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

12 okunamadı.

YAĞMUR YAĞDIĞI AKŞAM

O akşam yağmur yağıyordu
Ve hava ne güzeldi şehirde
Asfaltlar parlak ve تنها¹³
Ve hava ne güzeldi şehirde.

Sevgilim beni ilk defa öpmüştü
İlk defa aramızda böyle şeyler oldu
Bütün arzuları keşfetmiştik
Ve hava ne güzeldi şehirde.

Zaman ve mekân ne gariptir
Saflıkla dönmiyecektik eve
Çalmasaydı eğer bir düdük
Ve hava ne güzeldi şehirde.

ÇİVİ ÇAKAN ZENCİ

Ne yapıyorsun ne yapıyorsun zenci
Rüzgâra çivi çakılır mı hiç
öyle tak tak?

Sen insanlığı çiviliyorsun¹⁴
Evet evet darbeler bize iniyor
öyle tak tak!

Öyle değil mi boyası çıkmıyan zenci
İnsanlar ki nerede bir dünya bıraktı
Hür ve rahat?

14 Elyazısı taslakta: "Sen insanlığı çiviliyorsun galiba?"

HÜRRİYETE GİDİŞ

Bu davul sesleri niçin?
Serin yaz ikindisinde
Gözler nemli
Parlıyorlar da
Gök hiç böyle olmazdı
Hiç böyle açık
Rüzgâr heyecanlı
İnsanlar gibi
Rüya vadilerinde
Mevsimsiz çiçekler açmış
Güneş yağmuru altında
Gençler var
"Artık şarkılar söylenecek
Hürriyete dair
Dağlara dağlara
Altın yeleli atlar."

HÜRRİYETE GİDİŞ

Bu davul sesleri niçin?
 Serin bir yaz ikindisinde
 Gözler nemli
 Parlıyorlar da
 Göğün böyle olduğunu hiç gördünüz mü?
 Açık mı açık
 Rüzgâr heyecanlı
 İnsanlar gibi
 Rüya ötesi vadilerde
 Ağaçlar çiçek açmış
 Güneş yağmuru altında giden gençlere
 Sorunuz sorunuz
 Şarkılar söylenecek
 Sesler diyorlar ki
 "Nereye?"
 Yine cevap veriyor sesler
 "Hürriyete"
 Altın yelesinden tutmıya gidiyoruz."

LAMBALI KADIN¹⁵

Gece hastanede düşüncelere el atınca
 Bazı sessiz gölgeler ağıldı
 Köşedeki Wales'li sarışın genç
 Normandia'lı kahraman teğmen
 Ve Anadolu'lu asker
 Birdenbire susardı
 Ne susuş! ... Sonra
 Beyaz bir hayal dolaşırdı
 Gazı biten bir lambayla
 Göz kapaklarımızın arasında
 Bir güzel ses acıları uzaklaştırırdı
 Boğaziçine bakan pencerelerden
 Kulaklarımızda denizin kahkahaları
 Köpüklü hayallerimizde de
 Aziz hemşire Florence Nightingale¹⁶
 Bize beyaz bir gül gibi gülümserdi
 Ne muhteşem bir güldü o
 Allahım! Hiç solmadı.

15 Bu şiir, Ece Ayhan'ın çok mütevazı da olsa gün ışığı gören ilk şiiridir. Beyoğlu Erkek Lisesi'nde çıkardıkları *Yeni* adlı "okul gazetesi"nde yayımlanmıştır. Ece Ayhan, bu konuda Özcan Yalım'a şunları anlatmıştır:

"Ece Ayhan: Orda bir şiir yarışması açtık biz. Hatta şey geldi, bir sürü şiir geldi; dergi de çıkarıyorduk ama teksirle çıkarıyorduk... bir sayı teksir olarak dergi yayımladık. Orada benim bir şiirim çıktı. Ama hangi şiir bilemiyorum.

Özcan Yalım: Yani teksirle de olsa ilk yayımlanan şiirin oluyor.

Ece Ayhan: Evet.

Özcan Yalım: 1950.

Ece Ayhan: 50."

Ece Ayhan, *Ece Ayhan Çağlar Anlatıyor*, age., s. 61-62.

16 *Yeni*'de yayımlandığı biçimiyle Florence Nightingale büyük harfle yazılmıştır.

1951

NE İSTERSEN YAP¹

Her şeyi yap
 Hayatın kıymetsiz değil
 Kıymetli olduğunu düşünerek
 Boş ver de
 İstersen bir gemici gibi
 Her limanda bir sevgilin
 Açık saçık şarkılar
 İri gözlü Lulu'lar²
 Fıçılar içinde uyku
 Ve yine şair ol en fenası
 Kederlerini unutmak isteme³
 Şarkılar söyle
 Her söze gül
 Göbeğini –eğer varsa– hoplat!
 Hiç değilse ağzını yamult
 Bir kuş ol –martı gibi–
 Herşeyi herşeyi yap arkadaş
 Bütün insanları sev
 Bütün dünyayı dolaş
 Senin.

1 Elyazısı taslakta: "Ne istersen onu yap".

2 Bir başka biçiminde: "Lulu'lar renk renk"

3 Bir biçiminde: "Kederlerini bil ve". Bir başka biçiminde: "Ve yine istersen şair ol / Kederlerini bile bile"

ÜÇ GENCİN KALBI⁴

Bir gemici tanırım
 Kalbini bir limanda bırakmış
 Ya kaybolursa?⁵
 Ağlar çocukluğundaki gibi
 Kalbini almaya gidecek hâlâ

Bir oğlan tanırım
 Yeşil gözlü sabahları

⁶

Kalbi ise yerinde
 Birine vermiye gidecek
 Bir gemi arar durur
 Bulutlardan

Bir şair tanırım
 Onunki içler acısı
 Kalbini asla vermemiş
 Çalmışlar
 Kalbi birisinde saklı⁷
 Bilinmiyecek⁸

4 Ece Ayhan'ın –"Lambalı Kadın" bir yana bırakılırsa- yayımlanan ilk iki şiirinden biri –öteki "Islak"– olan bu şiirin *Türk Dili*'nde yayımlanmadan önceki biçimidir.

5 Bir başka biçiminde: "Düşünür; ya kaybolursa?"

6 Bir başka biçiminde: "Derin yeşil gözlü / Ruhu güney denizlerinin dibi"

7 Önceki biçimlerinde: "Kalbi belki denizlerde saklı" ve "Kalbi herhangi bir yerde saklı"

8 Elyazısı taslaqlarda yoktur.

ÜÇ GENCİN KALBI⁹

Bir gemici tanırım
 Kalbini bir limanda bırakmış
 Ya kaybolursa?
 Ağlar çocukluğundaki gibi
 Kalbini almaya gidecek hâlâ

Bir oğlan tanırım
 Derin yeşil gözlü
 Gönlü güney denizlerinin dibi
 Kalbi ise yerinde
 Birine vermeye gidecek
 Bir gemi arar durur
 Bulutlardan.

Bir şair tanırım
 Onunki içler acısı
 Kalbini asla vermemiş
 Çalmışlar
 Kalbi eski bir efsanede saklı.

1952

ISLAK¹

Sokaklar ıslak ıslak
 Ağır basar rüzgâr
 Duvar boyunca ilanlardan
 Renkler şehre dağılır
 Kapılar kapalı kapılar
 Pancurlar pencerelere
 Bulutlar düşer denize
 Gölgele ıslak ıslak
 Boş meydanlarda soğuk
 Üşümek üşümek
 Bakmayınız genç adama
 Gözleri var
 Elleri var
 Avuç içleri ıslak ıslak

1 Ece Ayhan'ın –bilinen– yayımlanmış ilk iki şiirinden biridir. *Türk Dili*, Şubat 1954, cilt III, sayı 29, s. 291. Ayrıca bkz. Ece Ayhan, *Bütün Yort Savul'lar!*, 1954-1977, YKY, İstanbul, Mart 2012, 9. baskı, s. 23-24.

AĞLAMAK İSTİYEN ADAM²

Ne vardı bilmem ki
Deniz tenhaliğında
Şehirden gelen seslerde de
Ne vardı sanki
İnsanlar onun varlığından habersiz
Sadece eğleniyorlardı
Geç vakit
Bir ay giriyordu kalbine
Duracak gibi
Ağlamak istiyordu adam herhalde.

2 Bu şiir “İslak”ın elyazısıyla yazıldığı kâğıdın önünde olduğundan aynı yıl içinde yazıldığı varsayılmıştır.

1953

SARHOŞLUĞUN ÖVGÜSÜ

Sarhoş adam gülüyor
 Bu, benimkisi duyulan
 Hey kim bu
 Odalar rahatsız oluyor
 Bu, komşularınki
 Dışarı çıkın dışarı çıkın
 Sıkıntı başladı
 Bu, aptalın biri
 Kimse yokken gülünür
 Sarhoş adam gülüyor
 Bu, onunkisi
 Duymuyoruz
 Bu, evinkisi
 Yıkılıyor
 Sokaklarda gülüşmeler
 Dışarı fırlıyorlar.

Tarih Konmamış Şiirler

İLKSEL BİTKİ

Saklı durma giydiklerinin içinde
 Herkes bana arkadaşça davrandı
 Umutlarımız aynı yollardan geçiyordu
 İnsanları doğuran ana
 Acılarıyla birlikte doğurmuş
 Burada kimse işsiz değil
 Belli boşlukları dolduruyorlar
 Tanımamış olsaydık birbirimizi
 Gelecekte artık günümüz olmayacaktı
 Seviştığımızı kimse görmemişti
 Geçmiş geçmiş ama utancımız
 İlksel bitki anlatıyor
 İlksel bitki mismilaki plakunk.

ADAM OLMAYAN ADAMIN SÖYLEDİKLERİ

Avare geçti ömrün
Bir yarısı
Diğer yarısına gelince
Böyle geçmeli
Hürriyet varken daha
Bulup bulup günlerde
Yaşamalı yaşamalı
Sevmek varken daha
Bulup bulup günlerde
Yaşamalı yaşamalı.

AĞLAMAK İSTİYEN ADAMA İKİNCİ ŞİİR

Aydan gülümsemeleri değil sebep
Her akşam buralardasın
Altında yattığın ağaç
Her zamanki gibi
Ağlamak istiyorsun
Ama gençsin
Yabancısın
Belli yabancılığın.

SUSMAK

Tanrı adamları susturdu
Karşı siperlerde
Sürükleniyorlar
Yanyana ikisi güldü
Herkesle
Şaşkınlığından, durdu
Vurulmuşken
Tanrının ağlıyan sesini duymalıydınız.

NEDEN YARIN PATRON

Hangi kapıyı açsam
ne güzel birdenbire karşımda
başka bir deniz başka bir cadde
açsam hangi kapıyı

Elbet şarkı söyleyen
başka kadınlar da vardır kentte
ve son şarkısını söylüyor biri¹
–kendimi karıştırıyorum kendimle–

Neden yeni bir kapı açınca
yeni bir cadde ile yeni bir deniz
ve neden karanlıkta binlerce kesik baş
–içlerinden biri benimle alay ediyor
biliyorum

Patron yarın beni kovacak
patron yarın beni kovacak
binlerce patron yarın beni zevkle kovacak
–gece yarısı bakır ay batıyor
denizde boğuldum yine birdenbire
açarken başka bir kapıyı

Ve seni hâlâ seviyoruz kıskanç arkadaşım
denizden bir şarkı dokuyoruz
yel eserken
devler uyurken dağlarda.

1 Önce “Semarkantta biri” yazılmış, sonra çizilmiştir.

BİRİSİNİ SEVDİ

Sevdi ama inanamadı sevdiğine
 Birdenbire değişti ama
 Kendi de anlıyamadı
 Eski şeylerden hoşlanmağa başlamıştı
 Gururu kalbindeydi hâlâ
 Başkasına yer vermiyen, kendinden
 Eski şarkılardan sonra
 Eski şiirler buldu
 Yeni manaları vardı şimdi
 Bununla beraber hiçbiri onu tatmin etmedi
 Onun sevmesi başka türlü olmalıydı
 Bütün diğerleri düşündürdü onu
 Nerde olursa olsun her zaman ezildiğini hissetti
 İçinde bir sır vardı ki
 Kendi de bilmiyordu
 Kafasının içinde aramaktan vazgeçip
 Elleri cebinde sokaklarda dolaştı çok
 Sormak adettir nedense sordular
 Gülererek baktılar bu da adettir
 Derbeder olamadı yalnız
 Böyleleri böyle olurdu demişlerdi ama
 Dünyasının daraldığı hakikati yalnız
 Işık gözlerine dokundu
 Güneşi göremez oldu, sevdiği
 Evler dışında bir hayat
 Evler içinde uykusuzluk gecelerle beraber
 Yalnızlığına yalnızdı
 Büsbütün artmış gözüksü
 Aynı şey üzerinde duramaz ki insan
 Niye ısrar ediyordu sevmesinin başka
 Türlü olmasını

2

Sokaklarda aradı ve belki de
 Bulamadan döndü
 Sevmesi bir az bile eksilmiş olarak.

- 2 Üzeri “yeşil mürekkep”le çizilmiş yedi dize vardır: “İz bırakılmaz böyle / Dünya kaideleri değişmez / İnsanlar erir gider / Çılgınca değil / Yavaş yavaş hareket edeceksin / Ve kimselere söylemeyeceksin / Ama başka türlü seveceksin, sev”.

[...]³

Kimsesiz bir çocuk
 Aysız bir gecede düşünüyor
 Çınar ağaçlarının altında
 Karanlık hışırtılardan
 Garip sesler ona:
 "Evin nerde? evin nerde?"
 Diye soruyorlardı
 Bir çocuk için
 Evden kovulmak korkusu
 Onu bedbaht eden her şeydir
 Bu sesler, işte onu bilmiyorlardı
 Çocuğun ne yaptığını
 Ne yapacağını da
 Ve de onlara cevap vermedi
 Gece kuşları gözlerini açmış
 Bu ağlıyan insanoğluna
 Acayip acayip bakıyorlardı.

HERŞEY

Herşey yalan
Başka limanların güzel olduğu
Yeni hayal dünyaları bulduğu
Gemilerin
Meyhanelerde şarkılar söylendiği
Yüzlerce kız olduğu
Şairler namına
Söylenmiş olan her şey.

[...]⁴

Pencerelerden bakmak yasak
 Geceleri sokaklardan yorgun ordular geçiyor
 (Gece işçileri geç vakit evlerine dönerler)
 Ak yataklarından alınmış babalar
 Analar sabırlı
 Orospular cömert
 Gözleriyle gülerler
 Ağızları çarpık
 Ve pek acıdır
 (Sen devam et)
 Ordular kayboluyor.

4 Bu şiir adsızdır ya da bir başka şiirin, örneğin "Sivastopol"un (bkz. s. 166) devamı olarak yazılmıştır.

Y E N İ
Okul gazetesi

B a ğ l a r k e n

Her gün dünyada yeni çıkan her dergi
Her gün hayatın böyle bir yazı ile okuyu-
rken bu zavasını ve yolunu işin etmesi
Bu okuyuşun biz de bu zekâyı bu
düşünceye uyarak yazıyoruz.

Bu gazteteyi çıkarmaktaki görevleri-
miz : 1 - Okulumuz öğrencileri arasın-
da edebiyata karşı kabiliyetli gençleri
ortaya çıkarmak ve teşvik etmek. 2 - Öğ-
rencilere faydalı bilgiler vermektir.
Dümlerden sonra da okulumuzda bir yeni-
lik bir faaliyet ve kültür çalışması
belir ki zannımızca bu, yukarıdakilerin
birisini birden güzelce ifade eder İsmi-
mizin YENİ olmasından da anlaşılacağı
gibi daima güzele , daima yeniyi doğru
göndeririz. Zira hayatta atılan her yeni
adım bir yenilik doğurur

Sayın Müdürümüz ve kıymetli öğret-
menlerimizden her çeşit yardımı ve
kolaylığı görmekteyiz. Alakalarına layık
çalışmak için bütün gayretimizi çalış-
mak azmindeyiz. Aynı zamanda öğrenci ar-
kadaslarımızdan her çeşit yardımı ve
kolaylığı göreceğimize inanıyoruz. Bu
gazete ile arkadaşlarımıza faydalı ola-
bilmek ümidi bize duyulabilecek mane-
vi hislerin en kuvvetlisidir.

Okulumuzun faaliyetlerini, çeşitli
çalışmalarını, arkadaşlar arasındaki sa-
nımı birliği aksettirecek ve birbirimi-
ze yararlı olabilecek olan gazetemizin
beğenileceğini tahmin ediyoruz.

Yeni.

Foras

Kürek deliğinden bakıyorum
Durgun deniz...
İçerde hafif garkı mırıltıları,
Adeta inilti
André ' nin güzel sesi bastırdı
İnlemeleri

Bir memleket şarkısı,
Ben de katıldım onlara.
Kamçı salladı ; zavallı André
Bessizlik...
Ağır köreğimin devamlı gıcirtısı...
Erdoğan Kalyoncu

Hazin yolculuk

Yavaşlayınca kalbin, daralınca soluğun
Bağlayacak demektir ebedi yolculuğun.
Sömerek gözlerinde uzun umut ışığı,
Yüzünde belirecek bir elüm kırışığı,
Bilmediğin hayaller ilacak son yolunu
Kapanan gözlerine secde edecek başını.
Belki kan ağlayacak seni sevenler o an
Saracak etrafını feryad eden, haykıran.
Ve terk edileceksin karanlık bir başlığa
Pakat her kes çıkacak bu hazin yolculu-
ğa

Hüman Alptekin

Lambalı kadın

Gece hastanede düşüncelere el atınca
Bazı sessiz gölgeler ağlardı
Kögedeki Males'li sarışın genç
Normandiyalı kahraman teğmen
Ve Anadolu asker
Birdenbire susardı
Ne susuş ... Sonra
Beyaz bir hayal delaşardı
Gezi biten bir lambayla
Göz kapaklarımızın arasında
Bir güzel ses acıları uzaklaştırdı
Boğaziçine bakan pencerelerden
Kuleklerimizde denizin kahkahaları
Köpüklü hayallerimizde de
Aziz hemşire FLORENCE NIGHTINGALE
Bize beyaz bir gül gibi gülümserdi
Ne muhteşem bir güldü o
Allahım ! Hiç solmadı.

Ece A. Çağlar

Yeni

Gıcır gıcır,
Pırıl pırıl,
Nedir bu ?
Yeni..
Nerede ?
Kimin nesi ?
Var mı bileni ?
Yeni ..

Nuri Şirincioğlu

Gazete

İlk gazetenin tarihini bulmak isteyenler bunu her gün bir az daha gerilere atmaktadırlar. Mesela : Louvre müzesindeki papirüslerden birinde m.ö. 1715 te Üçüncü Totmes devrinde, nazırlardan birinin resmî gasetede çıkan bazı malûmata itiraz ettiği anlaşılar. Bu gazetenin mevcut olduğu başka papirüslerden de anlaşıldığı gibi, gene 'bir gazetenin Üçüncü Kamsese hücum ettiğine dair olan bir papirüste Turin müzesindedir. Herodot da firaulardan bahseden mizah gazetelelerini kaydeder. Eski Yunanlılarda gazetenin varlığı bilinmiyor ama Komalılarda gazeteye benzer vesikalar bulunmuştur. Babilyonluların da buna benzer Krsnikörleri vardır. Çinlilerde gasete pek eskidir. Bugün Pekinde çıkan King Pau gazetesi çoktur asırlıktır. Avrupada ilk gazetenin 1605 te Anvers'te Neuw Tijdszen olduğu anlaşılmıştır. Evvele ilk gazetenin English Mercury olduğu annediliyordu. Fransada ilk gazete 1631 de henaudot tarafından çıkarılmıştır. İsmi La Gasette idi, sonra La Gasette de France oldu. Gasette ismi de Venedikten alınmadır.

Bizde ilk gazete yarı türkçe yarı arapça Vakayi - i Misriye 1828 de çıkmıştır. Fakat onu memleketimizde çıkmış sayamayız. Çünkü o zaman Misir istiklâl davası peşinde idi ve bizden ayrı sayılabiliirdi.

Bizde ilk gazete Takvim - i Vakayi 1831 de hükümet eliyle çıkarılmıştır.

Forsa

Ah ! İstirapların ve kinlerin esiri

Nasıl da belli oluyor yüzünden

Çektiğin cufa

Bakemiyeceğimiz, göremiyeceğimiz

Tanımayacağımız ıstıraplar.

Asıl, it ve çek o kocaman küreği

Bahtsızlarla beraber.

İhtiyar annem ve babam

Nasıl uğraşıyorlar şimdi

Diyetini verirlerse

Belki kurtulursun.

Nıganın hergün limana kaçuyormuş.

"Deniz köpüğü", bugün de yok

Seri adımlarla gidiş

Ve umitsiz, yorgun

İsteksiz adımlarla dönüş

Sen hürriyeti bir deliklik seyrete

Gurubu, şafağı gözlerine iğir.

Senunda kavuşacağsın hürriyete

Biliyorum, sen de düşünürsün

Bu hürriyet

Yeşil suların ve beyaz köpüklerin altında

Tasasız düşüncesiz

İdeal bir serbestlik bu

Gene o darbeler

Sıklaşıyor, seyrekleşiyor

Duruyor ve tekrar başlıyor

Kulaklarında

Titriyen, hışleyen

Çılgınlar gibi gülen

Haykırak deniz

Tepende şaklıyan kırbaç

Ve davula inen tokmak

Muttasil ve bitiviye

Darbeler, darbeler ve darbeler ...

Kedilere dair ...

Aslan Ebri

Hayvanlar aleminin en şeytani, en haylazı ve en haşarası olan kedileri kim sever ? Tahlil bundan o ağzı küfür dolu mahalle kedileri müstesna ... Onlara kim bir ayında damlarda macera peşinde dolaşırken, kâh hemcinsi ile yaptığı velvâlede kavgada, kâh kırgey çalarken o arsız ve müstezhi eden edasıyla restlarız.

Okulumuzun maskotu sayılabilecek olan, heni o beyaz üstü kurşunî lekeli kedi neymiş ? İşte o bir vakitler şikâyetlere dahi sebep olmuştur. Ders yapılırken her bir öğrenci mahrem bir sebepten dolayı bağıra bağıra k:ridorlarda dolaşması, sınıflarda gürlemesi, gülmeği seven bazı arkadaşların gülmesine sebep oluyormuş. Dikkate değer bir vak'a da halen cereyab etmektedir. Okulumuzun civarında boksör kedi namıyla meşhûr bir kedi dolaşmaktadır. İri yarı, gangster vari burunlu ve çeneli, çarasin. Mırmırları ve bacakları kavgaya giden bir insan tavrındadır. Mumalâzeyh, babacan bir tavırla dolaşır. Sık sık okulumuzun yemekhanesinde de görülür. Ve oldukça zararlılara sebep olur. Beksör kodiden kendinizi korumanızı tavsiye eder ve görüldüğü takdirde baksömeze bildirilmesini rica ederiz.

Çocuk

(13)

Ah! Sen ey çocuk
Her şey sende;
Rüyaların tutulduğu
Korkulucağıyla,
Ağaçların altında hilyeler
Oyunun peşindeki sevgi
Neferini tutanların ruhsunun hays
Oyularında toplanıp eğlenmeler,
Sözlerinde çinçinleri rengi gibi
Sensiz bir sevinç!
Ve sen yâni irşadın
Ağlayarak ey sevgi!
Ağlayarak sevinçini ne yitirdin.

Ağlayarak Kordun

(13)

1930

Fatmaların sarısında ağzın ürke
Her şey hayır, çaresi bile
Sahil sahil alımlarında,
Rüyalar yitilmesin mabutlardan emeller
Artık hatıra olacak işlerle.
Ağaçların altında bir hayal
Korun çarşının süzülmesi
Tayın, ilâhlarla sarıp içiş
Bir kez ağrıya, yaraya
Dair satır, satır hayfında

Ya səculən? Qulən ekediyitlə.

Bis rəhmən kəşmədə itələyən

İşlə kəşmələni boyunən

Yığı nüzərdən, səyahət bən hədə

Nə qizet tələssən edən.

Fətil hələttə jəcəndə qili,

Bəhəddə i dəcəndə...

Qis yığ dəhəddən oğlən.

1950
Səhər qəmi (19) ✓

Kəməy fənəl', kəməy boyul'

Səhər yığsın vərənd səhər bən qəmi

Girdi sığın oğlənərlə dən bənən.

Yillər bən i dən, səhər boyulənd, kəşmədə

Qəmi bəzəldən kəşmələrlə

Məşmələ, bəzəldən kəşmələ qəmi.

Uğultsın vələ nığa oğlən

Səhər qəmi emədi mənən mənən,

Rəhəndən qəmiyə bən sən

Kənə bəhəddənərlə oğlən.

Bənən dənəylə bənən, oğlən dənəylə

Dənən oğlən, kəşmələ sən, bənən?

Uğultsın dənəylə, bənən

Dənən səhər, qəmi;

Məşmələndən tən oğlən qəmi

Səhər bən.

1950

✓ R. Wagner'in müziği
Efrânelere mühteyem olduğu
Bir lâtîf, abdest, ✓

R. Wagner'in müziğindeki
Kerk uerdu! Kerk!
1950

✓ Yağmur yağdığı zaman (16)

O zaman yağmur yağuyordu
Ve hava ne quşeldi seherde,
Asfıllıkla da parlat ne etraf tenhi
Ve hava ne quşeldi seherde.

Sevâkım beni ilk defa öpmüştü,
İlk defa oramda hissettiren verdi,
Bütün orqulama uyanı hissetmişlik
Ve hava ne quşeldi seherde.

Zamanın içinde ne quşeldi.
Safıllıkla düşünceylettiler enlemeye,
Eğin, bir Adet dedikçe belkumun
Ve hava ne quşeldi seherde.

1950

Hünayşe qidiş
Bu daval resleri niçin?
Derin yag itindirinde
Döşler nuralı
Parlıyolar der
Göt hiç böyle olmaydı
Hiç böyle aytı
Rizgar kuyruksız
İnsanlar qibi
Rüya vadilerinde
Mevsimig vesetler deşur
Günəş yağmurə eldinde
Qanqlar var
« İrtik partılar zıylıand
Hünayşe diir
Dağlara dağlara.
« Altın qılalı atlar. »

(1950)

Garibetli: qenci.

(17)

Garib qenci: hürriyyəti: terennümedə,
Vətəninin ebedi şairlərində,
Dəniz qiden bulutları bulurken,
Rindəllərində bir ebedi şairdə:
«Tehrən qəngəlini, Tehrən!» deyər,
Əhli bərin, tohtu əhli bərin: «ən.
Qiyamın sən şairlərin qəsləri;
Qəsl, dillər sən nə sən bir bütündən,
Qəsl, qəslərin: «ənə bərin bərin.
Vətəninin əhli bərin bir qəngəlin
Vətənin uca: «Səhət qəsl, «ənə bərin
Qəsl, qəsl, vətəninin əhli bərin qəsl, «ənə bərin
Vətənin, hürriyyəti: «ənə bərin bərin.

(195)

(Erti mehsup)

(18)

Çəllərin amittərin bərin bərin,
Uzun səhərdə dənizin bərin
Vətəninin bərin bərin,
Kənərdə bərin bərin qəsl,
Əhli bərin bərin qəsl,
Kəsl, qəsl, bərin bərin.
Yəhər, qəsl, dənizin bərin bərin,
Kəsl, dənizin bərin bərin,
Sənə bərin! «ənə bərin bərin,
Qəsl, bərin bərin, bərin bərin,

Yarınki saanqim helkini dialineh.
Denj hukam aspinu,
Altn stalgareye hawalibard,
Bis echi mukharip, qdar Dargay.

1950

Çiri cakar genci ✓

Ne yapayorsun, ne yapayorsun genci?

Bizgimmi çiri cakar mı his?

Ayle fak fak!

Ben insanlığı sevdiğimmi gelibo?

Emit, emit, durbeler hiçe miyor

Ayle fak fak!

Ayle deşilmeni toparı ukuyorsun genci

İnsanlar ki herkele bir dünya bürçle

Hür ve rahat.

(1950)

Gonuk ✓

Ah! Ben ay gonuk

Hersey remde;

Rüyaların bade

Korkularıyla

Ayas altı hiylalar

Rüyaların hazzı

Tozlu gölgeler

Duvarlarında güneşin rengi

Va sen yine uykuların

Ağlıyorusun

Ağlannats ne gülelele.

(1950)

Düny ✓

Günün yığın aksını;

Tutuk postallarımla

Ağır ağır adıyla

Dağdaim uzak ilikeme

Başları buktu mı?

Çınar gölgeleri kor

Düny sokaklar bombor

Bir bakışın da körüne

Anıların sen anam;

İnsanlar bir çirp geldi

Albusta gidip gelde

İstediğin emine.

İnsanların insanı,

Dünyin caddelerinde

Hızlı say denerdiler

Ben de bakışın hazine.

(1949)

Dünyin ✓

Nerede derin ilim

Zavallı çamur

Ne toprak bekler seni

Ne idersen yap ✓

Herseyi yap

Hayatın - kuyumcu deşil -

Kıymetli dediğini düşünerek

Biz ver! da

İstersem bir gemici gibi

Her binada bir rengile

Bir kaçık partikül

Lahutlar renklerle

İşler içinde ruhen

Va yine ararsın sars ol

Kedilerin bil ve

Partikül rengile

Her röze gel

Öbögini - ağır varın - hoplet

Hiç deşilse ağrıya yamult

Bir ~~Kay~~ ol-makla gibi -

Herseyi, herseyi yap ~~akışık~~

Bütün varların ru

Bütün dünyaya dolay

Düny.

(1951)

Ne sen omu

Hersey yabancısı

Kıymetini birbirin

(1949)

ırlak

Dokaklar ırlak ırlak
Fırsatlar nüzgar
Dünya boyuna ilanlardan
Baklar zehre lağuler
Kıpırlar Kıpırlar Kıpırlar
Pencere pencere
Baklar dize dize
Gölge ırlak ırlak
Bazı meşhurlardan ırlak
Tizmek tizmek
Bakınız gözle selam
Göfleri var
Elleri var
Aynı işleri ırlak ırlak.

Ece-Ayhan

1952

Ağlamak isteyen adam

Ne var da bilene ki
Deniz kenarlarında
Pehinden gelen rüzgarla da
Ne var da sanki
İnsanlar onun varlığından habersiz
Tadere eğleniyorlardı
Gec vakit
Bir ay yiriyordu kalbine
Duracak gibi
Ağlamak isteyen adamı herhalde.

Hessey

Hessey yalan
Basko limanların güzel olduğunu
Gemi hayal dünyalarını bulduğunu
Gemilerin
Meyhanelerde şarkılar söylendiği
Yüzlerce kız olduğunu
Paizler namını
Söylendiğini olan hessey.

Ayhan

Pencerelerden bakmak yasak

Qadın: sobakından qorqan ordular qışırır
(qışırışları qışqışat avarına dınerler)

Ah qutuklarından alınmış babular

Analar subinle

Orospular cömert

Qışlarıqla qülerler

Uşakları şarpeh

Ve pek acıdır

(Sen devam et)

Ordular kayboluyor

Bikkünlüğün kendisi

Beceriksiz bir kullayım
Uzattım ellerimi •
Sırasız
Kestiler

Öleceğim
Ölmek istiyorum
Bırakmıyorlar
Gerçekte herkesi aldatıyordum

Bosuna sekiyorlar iplerimi
Oyun oynamıyor
Farkında değiller .

Suslu Dolay

İki sigaralık bir dünde
Bir sigarayı öper gibi içerken yakalandım
Onu aklıyacak kadar seviyordum .

Bu Aben'in Babasına

Doğrusu neyin olduğunu bilmiyorum
ilk kursunu atan adam çoktan ölmüştü
Şehirlerde bağıra bağıra işiyorlar
Doğrusu neyin olduğunu bilmiyorum

Cephede bir ölüye zorla işi işletmek isteyen
Aben'in en acı arkadaşındı
Aben'in babası
Neyin istişini bilmeli .

Giri çıkan zenci ✓

Ne yaparsan, ne yaparsan zenci?

Rüzgara çivî çekeler mi hiç?

Öyle tak tak!

Sen insandığı unuyorsun galibet?

Evet, evet! darbeler bize işiyor

Öyle tak tak!

Öyle değil mi toyan okuyan zenci

İnsanlar ki nereden bir olaya baktı

Hüs ve rahet.

(1950)

Çocuk ✓

Ah! sen ay çuuk

Herşey sende;

Rüyaların tılsımı

Korkaklığın

Azı, altı kılığın

Rüzgarın herşey

Göğünde tozlu gölgeler

Jaylarda gıcırda sesi

Ve sen yine üzgünün

Nişleyorsun

Ağlamak için ne işledin

(1950)

Domuz ✓

Yumru yorgun altın

Yırtık postallarınlar

Ağır ağır dolunla

Döndürün uzak ıkkeme

Buraları başka mı?

Günar gölgeleri los,

Bazın sokaklar bombos

Bir bakışın da körpüne

Ardından sen anama;

Tesler bir çarip geldi

Ahıdan gidip geldi

İzlenimistim evime.

İnsanlara tarsam

Dardımı anlattırdı,

Hiçbir şey demediler

Ben de bakışın halime

(1949)

Ece A. Çayhan

II
ECE AYHAN'IN
ANKARA GÜNLERİ
“ÇIRILÇIPLAK, BAŞIBOZUK
AMA UYGARCA!”⁵
1953-1956

⁵ Ece Ayhan, 1950'ler ortasındaki Ankara'daki “şiiir ortamı”nı şöyle tanımlar: “Eskiden Küçük Asya denilen, ama şimdinin bu ‘*uslu coğrafya*’sındaki gençlere, daha doğrusu, ‘*şiiir toplumu*’ndan sayılabilecek kimi genç şairlere 1955-56'lardaki Ankara şiiir olayı şöyle özetlenebilir belki: Evet; *Çırılçıplak, başıbozuk ama uygarca!*” Ece Ayhan, “bin Berlin gece'lerinden”, *Çanakkaleti Melahat'a İki El Mektup ya da özel bir fuhuş tarihi*, Korsan, İstanbul, Mayıs 1991, s. 34-35.

Ece Ayhan, 1953 yılının güzünde Ankara'ya, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne (Mülkiye) gider. Beyoğlu Erkek Lisesi'nde, özellikle de Arslan Ebiri ile birlikte, küçümsenmesi söz konusu olmayacak bir altyapı edinmiştir. Bu altyapıda "müzik" önemli bir yer tutmaktadır. İstanbul'da oluşan bu altyapının üstüne Ankara'da yeni taşlar döşemekte hiç zaman yitirmemiştir. Ece Ayhan'ın Ankara'ya gittiği günlerde, 1950'li yılların ilk yarısında Ankara'nın sanat ve kültür ortamına önemli katkılarda bulunmuş olan Helikon Derneği⁶ kurulalı bir yıl olmuştur; Ece Ayhan kendini bu ortamda bulur ve aynı değerleri paylaşan arkadaşlar bir araya gelirler:

"Ben 1953'te İstanbul'dan Ankara'ya Siyasal'a giderken Beethoven'i, Wagner'i, Richard Strauss'u, Bartok'u, Hindemith'i, Stravinski'yi... de taşımıştım, ama müzik eleştirmeni arkadaşım Üner Birkan'la hemen (İlhan Mimaroglu, Faruk Güvenç, Helikon Derneği gece karatahta dersleri, İlhan Usmanbaş, Bülent Arel – aracılığıyla) Mahler, Schönberg, Alban Berg, Webern, Eric Satie, Ravel, Edgar Varèse, Charles Ives,... öğrenmiştik. Bülent Arel'in

- 6 "... Üç-beş arkadaştlar: hafta sonu tatillerinde bir araya geldiler mi resimden, müzikten, tiyatrodan gerçek sanat değeri taşıyan filmlerden, edebiyattan söz açar, içlerinden, müzik ile ilgilenen müzik, resim ile ilgilenen resim, tiyatro ve sinema ile ilgilenenler de tiyatro ve sinema hakkında öbürlerine bilgi vermeye, Batıda, bu sanat alanlarında neler olup bittiğini anlatmaya çalışırlardı. Sonra bir gün bu iş böyle olmaz dediler: Bu sanat dallarında bilgilerinden faydalanılacak belki daha başka kimseler vardı, sonra belki, günün sanatını belirli alanlarda, kendileri gibi anlamak, bilmek isteyenler de bulunabilirdi; "Daha sistemli bir şekilde çalışalım!" Edebiyatın bir organizasyona ihtiyacı yoktur, fakat öbür sanat kolları için durum öyle değildi: müzik, tiyatro çalışmalarına, 15mm.lik filmler gösterilmesine, sergi açılmasına, konferans verilmesine elverişli bir yerin temini gerekiyordu. Paraları yoktu. Şadan Candar, Mithat Fenmen, Hilmi Girginkoç'tan rica ettiler, üçlü bir konser vermeleri için. Konser verildi, ellerine 750 lira geçti. Tuttukları evin üç aylık kirasını peşin ödediler, geriye kalan 150 liraya bütçelerinin el verdiği kadar eklediler; duvarlara badana yapıldı, çuval gerildi, bir masa, üç-beş sandalye alındı ve 1952 yılının ocak ayında Hasan Kaptan sergisi ile HELİKON faaliyetine başladı..." Bülent Ecevit, "Helikon", *Gergedan*, Temmuz 1988, No: 17, s. 150-153.

'mobil' yontuları, ayrıca. Schönberg, A. Berg ve Webern, gerçekten de müziğe bir devrim, yeni bir sözdizimi, yeni bir dilbilgisi getirmişlerdir. Mobil yontuları gibi, 12 ton müziği de (rastlantısal) bir 'sıçrama' idi, ('mutation')...^{7,8}

Bu yeni arkadaş çevresi, müzikle "ilgilenmek"le yetinmez, "icraat"a da yönelir:

"İnek (Siyasallı) ve Eşek (Ankara Hukuklu) Bayramları olan (Sezer ve Üner Birkan, Oğuz Onaran, Göksel ve Çetin Ziyilan, Güler Gönülbol, Sunuk Pasiner, Aydoğan Tuncer, Ülkü Başsoy, Ziya Arıkan... gibi) kimi arkadaşlarla kurduğumuz Üniversiteliler Müzik Derneği'nin düzenlediği (ve üç-dört yıl süren) Ankara Festivali'nde İlhan Mimaroğlu'nun Klarnet Konçertosu çalınmış..."⁹

1987'de de şunları yazar:

"... İstanbul'dan gelerek 1953 Kasımında Ankara'da üniversiteye başlamak. İlhan Mimaroğlu'nun Pazar sabahları verilen ve teksir açıklamalı 'plak konserleri'. Zamanın aydınları İlhan Usmanbaş, Bülent Are[li], Faruk Güvenç, Bülent Ecevit ve arkadaşlarının kurduğu Helikon Derneği: Orada akşamları verilen karatahta dersleri: 'On İki' Ses Yöntemi (kullanan, adamına göre değişiyor: Kimisi 'Ses' yerine 'Ton' ya da 'Nota' der; kimisi de 'Yöntem' yerine 'Teknik', 'Müzik' ya da 'Dizge') üzerine, Gustav Mahler'in *Kindertotenlieder*'i için 1956'da ilk 'Çocukların Ölüm Şarkıları' şiiri.) SBF'li Üner Birkan, Ankara Hukuk'lu Sezer Birsal¹⁰ (şimdi Birkan)... gibi arkadaşlarla kurduğumuz ve üç yıl Ankara Müzik Festivali'ni düzenlediğimiz Üniversiteliler Müzik Derneği (Webern'in Op p Bagatelleri, Bülent Arel'in İlhan Berk'in Sonnet'leri üzerine bestelediği müziği... de çalınmıştır)...¹¹

7 Ece Ayhan, *Şiirin Bir Altın Çağı*, YKY, İstanbul, Nisan 1993, s. 135.

8 "Elbet 'İkinci Yeni' yalnız minkale, pergel ve gönye değildi. Helikon; Bülent Arel, İlhan Usmanbaş, İlhan Mimaroğlu, Faruk Güvenç, Üner Birkan, 'mobil' yontuları, atonal müzik, 12 ton müziği, Arnold Schoenberg, Alban Berg, *Wozzeck*, Anton von Webern, *Bagateller*, Stravinski, Bartok, Richard Strauss, Hindemithg, Mahler; Buñuel, Visconti, Yeni Dalga, Cahiers du Cinema, A. Resnais, Godard, L. Malle, Truffaut, R. Enrico, Marcel Camus, J. Rouch; bir anlamda karikatürde Kafka'nın karşılığı Chas Addams; Klest'in *Michael Kohlhaas*'ı -dünyada en beğendiğim anlatı, 'kronik'-, Kandinski, Miro, Klee; Lautréamont (Türkçeye ilk kez 1952'de Sait Faik çevirmiştir: 'Erselik')" Ece Ayhan, *Şiirin Bir Altın Çağı*, age., s. 17:

9 Ece Ayhan, *Şiirin Bir Altın Çağı*, age., s. 87.

10 Doğrusu Birsal.

11 Ece Ayhan, "Yeni Müziğe Doğru", *Şiirin Bir Altın Çağı*, age., s. 84

Bu “arkadaş çevresi” içinde İzmirli, biraz daha geniş tutulursa “Ege’liler” ağırlıktadır; öyle ki Ece Ayhan bile uzun yıllar “İzmirli” sayılır... Cemal Süreya ile aralarında şöyle bir konuşma geçer:

[Cemal Süreya:] “Seni fakültede hep İzmirliyle birlikte gördüm. O yüzden de İzmir’den gelmiş biri, İzmirli sanırdım seni...”

Ece Ayhan: Evet, evet, arkadaşlarım Üner Birkan (şimdi müzik eleştirmeni), Ülkü Başsoy, Aydoğan Tuncer... İzmirliydi. 1 Mart’ta ya da 1 Kasım’da İstanbul’dan Ankara’ya geldiğimde kimi sınıf arkadaşlarım bile ‘İzmir nasıldı?’ diye sorarlardı.

Ben sanıldığı gibi Şiir’den değil Müzik’ten gelirim, geliyorum. O yüzden İzmirli olduklarını filan düşünmedim. Benim için müzikle ilgilenmeleri önemlidir. Sözgelimi 1953-54’te her Pazar İlhan Mimaroglu’nun açıklamalı plak konserlerine bu İzmirli arkadaşlarımla giderdim sabahları.

Helikon Derneği’ne; Bülent Arel’in, İlhan Usmanbaş’ın, Faruk Güvenç’in gece derslerine Üner Birkan’la... yani İzmirliyle birlikte giderdik...”¹²

“İzmirli”den biri de o tarihlerde Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde okumakta olan Oğuz Onaran’dır. Bir başka “İzmirli” Üner Birkan da Siyasal Bilgiler Fakültesi’ndedir. Zamanla bu “arkadaş çevresi”ne Filiz Onaran da katılır. Ece Ayhan kimi konuşmalarında Filiz ile Oğuz’dan söz eder. Örneğin Özcan Yalım’la konuşmasında “Filiz’lerde kalırken” der¹³; İlhan Berk’e de 21 Kasım 1980 tarihli mektubunda şunları yazar:

“... Bayram öncesi oğlum Ankara’da zor durumda kalmış –Filiz Onaran’larda kalıyordu– parasız ve yersiz kalmış birdenbire... [Annem] Biraz iyileşince, zar zor İstanbul’a oradan da Ankara’ya geçtim, 7-8 günden bu yana Kutlay Ebiri’deyim –Arsan Ebiri’nin kardeşidir...”¹⁴

İşte bu kitapta yer alan şiirlerin önemli bir bölümü de, yukarıda da anlatıldığı üzere, üniversite sonrasında da sürdürülen böyle bir “arkadaş çevresi”nde bulunan Oğuz Onaran’ın “sandık dibi”nde ortaya çıkmıştır. Kendisine bir teşekkür borçluyuz!

12 Ece Ayhan, *Şiirin Bir Altın Çağı*, age., s. 183.

13 Ece Ayhan, *Ece Ayhan Çağlar Anlatıyor*, age., s. 46.

14 Ece Ayhan, *Hoşça Kal. İlhan Berk’e Mektuplar*, YKY, İstanbul, Eylül 2004, s. 27.

YAŞAYACAK ADAM

Söylediğin şarkı duyulmamıştır hiç
Ayaklarıyla dolaşan adam toprakta
O kadar güzelsin ki
Kendin de bilmiyorsun
Ölüm düşüncesini koparıp almalı senden
Asıl vurulan benim, sen boşuna ölüyorsun.

Tarihsiz

DIŞARSI

Benzemiyen biri geçer
Sevdiğim sanırım eksikler içinde
Ah bu şehrin rüzgârları
Hiç sebepsiz üşütürler beni
Kitap yaprakları gibi yazılmadıkça
İçini nerden bilecekler.

Tarihsiz

ÜÇ SEVEN ŞİİRİ

...
İkinci seven üçüncü seveni seviyordu
Bunlar üç kuklaydı işsiz
İçlerinden biri
Tanrıların kuklasıyla
Kuklaların tanrısıydı
İçlerinden biri
Kuklaların kuklasıydı
Biri ölünce diğerleri de ölür

Tarihsiz

C

Ağladığım anlar sayılıdır
Niçin bilmeye hakkım yok kendimi
Herkes suçsuz olduğu halde
Niçin bir adam ağlatıyor kendini
Ağladığım anlar sayılıdır.

Ağladığım anlar sayılıdır
Bu uzun parmaklar ne arıyor
Başımın iki yanında
Boşuna avutma beni C
Ağladığım anlar sayılıdır.

Ağladığım anlar sayılıdır
Uzakta olsan da aynı şey
Seni sevdiğimi nerden bileceksin
Umutsuz günlerin yalnızlığında
Ağladığım anlar sayılıdır.

Tarihsiz

DRAM

Söylemeyiniz söylemeyiniz öldüğünü
Ne çıkar bundan
Ruhunun coştığı anlar
Yanında olmak isterdi
Ne çıkar bundan
İkisi de güzeldi
Ne çıkar bundan deme
Söylemeyiniz söylemeyiniz öldüğünü.

Tarihsiz

BOMBOŞ

Yok ki gözlerimiz bir şey
 Perdeleri kapayın
 Bütün geceleri davet ediyoruz
 Desinler ki çılgınları bu insanların
 Korkunç şeyler bunlar
 Bırakıp gitmişler bizleri
 Uzak ve yakın yok artık
 Böyle olmalıydı kaderleri
 Burada veya herhangi bir yerde
 İçimizde neler var kimbilir
 Yanlış anlaşıyoruz
 Onlar ve benzerleri yabancıdırlar
 Yabancıdır bütün dünya kardeşlerimiz
 Konuşamazsın ki sevgili çocuğum
 İkimiz de yabancıyız.

Tarihsiz

LOLİTA

Geri dön geri dön
Diye sesleniyorlardı ormanda
Köşkün pencereleri açmışlar ağızlarını
Karanlığa uzanan ellerle beraber ağlıyorlardı
Lolita bıraktıklarını düşün
Geri dön geri dön.

Geri dön geri dön
Kaybolmuş bir günü nasıl bulabilirsin
Bitirilmiş güzelliklerin ağaçları arasında
Soluk renklerden ve düşmüş yapraklardan kork
Sen gençlik kokan Lolita
Geri dön geri dön.

Ekim 1953

İHTİLALCİ KADINLAR

Büyük şehrin yabancı
 İhtilalcilerin sesini işiten kadın
 Memleketinde çok şeyler bırakmış
 Otel odaları evlere benzemez
 Büyük hayaller mahzenlerde kaldı
 Mumların kokusu altında
 Satırlar ve şekiller üzerinde
 Parmaklar göğüsler terler
 Lağım kokularını onlar kokladı
 Üstlerinde az ötede belki ölüm
 Onlarsa altta
 Yüreklerini taşıyamayan kafalarla
 Çok gördü şehir böylelerini
 Önce gençti hepsi de
 Saçları nehirlerde kaldı
 Ölülerini dolaştı saf gençlerin rüyalarında
 Sır kalır daima geçmişleri
 Ama çok sürmez ikinci yaşamaları
 Kendileri de bilirler bunu
 Karanlık yollarda cesetleri bulunur
 Karar başka şehirlerde verilmiştir
 Ölümünü oradan gelir
 Gömülme merasimleri ekseri
 Yağmurlu bir havaya rastlar
 Kimseler bulunmaz
 İsmi bile belirsiz bir şekilde
 Bavulları ve mektupları kalır odalarında
 Bunların asla hatıra defterleri yoktur
 Sevmek isterler
 Bilseler bile anıyamazlar
 Herkes yabancıdır ona ve haklıdır
 Kendilerinden başka her şeyden bahsederler.

ARSENİĞE ÖVGÜ

Ölmüş sevgilileri yaşayışımın
 Beni de alın aranıza
 Konuşmasını unutabilirim
 Birisi öptü beni
 Arsenik arsenik doğrusunu söyle
 Beni öpen kim?
 Arsenik arsenik
 Soğuk alnıma koyabilirsin
 Tutulmıyan ellerin nerde?

Ölmüş sevgilileri yaşayışımın
 Beni de alın aranıza
 Gülmesini unutabilirim
 Arsenik arsenik
 Öpme beni öpme beni
 Dudaklarım güzel kalmalı
 Öpecek biri için.

Arsenik arsenik
 Duygusuzluğumu anlamıyor musun?
 Sevmeyi öğrenmiş gelmiş.

Ölmüş sevgilileri yaşayışımın
 Beni de alın aranıza
 Kalbim ve gözlerimden sonra
 Dudaklarım yok
 Arsenik arsenik
 Niçin öptün beni?

AYŞE HANIM

Çağırma beni Ayşe hanım
Korkaklığımı hoş gör
Ay pencereden girince
Ben ne yapabilirdim
Çağırma beni Ayşe hanım
O kadar suçsuzum ki
Tekrar nasıl ölebirim
Ben ne yapabilirim Ayşe hanım.

Kasım 1953

UNUTULMUŞ TANRI

Hatırladıkları tanrının
Sisler arasında sabahları
Güzel insanların doğuşu
Yollarda taze sevinç
İlk ışıklarla birlikte
Kaçışı gecenin
Şarkıları ellerinde kadınların
Onları sevmiş olanlar üzerine
Başboş dolaşan sesleri kim duydu?
Ötelere doğru çağırır durur
Tanrının düşündükleri bilinmemiş
Kapısız ve penceresiz evlerden sonra
Kimsesiz tapınağın
Sessizliği ortasında küçük
Tanrının biri kendini gördü taştan oyulmuş
Gözleri çalınmış gözleri çalınmış
Karanlığın gülümsemesinde
"Sen de mi?" diyorlardı
Unutulmuş tanrı
O kadar uykusuzdu
Ölümsüzlüğünde yorgun yorgun

Tarihsiz

KORKU

Bilmişler güzelliklerini
Kişiler yaşamakta
Gençlik aşklarını unutarak
Boşluğa giden yol bu işte
Tanrılar bile aldanır durur.

Tarihsiz

HARPTE ÖLEN BİRİ İÇİN

Yüzükoyun çamura saplanıp başı
 Bulutlu bir gök altında öldü
 Yol kenarından geçen arkadaşları
 Ona bir yabancı gibi baktılar
 Öleceği hiç aklına gelmemişti
 Üstelik böyle istemezdi
 Onun ölümü başka türlü olmalıydı
 Güneşi ne de severdi
 Bir gölgenin altında şimdi
 Mendillerini¹⁵ hatırladı kadınların
 Boş düşünceleri bıraktı
 Yaşamadığına inanmalıydı artık
 Cevap veremediğine göre
 Kendisiyle alay eden askerlere...

Tarihsiz

15 Bir başka biçiminde "mendilleri".

HARPTTE ÖLEN BİRİ İÇİN

Öleceğın hiç aklına gelmemiştı
Üstelik böyle istemezdin
Senin ölümün başka türlü olmalıydı
Güneşı ne de severdin
Bir gölgenin altındasın şimdi
Mendillerini hatırlarsın kadınların
Boş düşünceleri bırak
Yaşamadığına inanmalısın artık
Cevap veremediğine göre
Sana seslenenlere.

Tarihsiz

DAĞ BAŞINDA

Böyle kulübelerin
Bir bacası ve bir kapısı vardır
Akşamları ateş yanar ocakta
Dışarıya kapalıdır pencereler
Nehirler geçer civardan
Yatakları kurumuş
Yabancılar geçmez buralardan
Bir gün bir adam geçer buralardan
Yıldızların parladığı anlardan bahseder
Yıldızların parladığı anlar
Bir tuhaf yapar gençleri
Birbirlerini öldürürler
Kaatil yapar iki genci
Yıldızların parladığı anlar.

Tarihsiz

DAĞ BAŞINDA

Bir adam geldi ve gitti
Yıldızların parladığı anlardan bahsetti
Yıldızların parladığı anlar
Değiştirdi
Birbirlerini öldürdüler
Katil yaptı iki genci
Yıldızların parladığı anlar
Adam tekrar geldi
Onları bulamayınca oraya yerleşti
Yıldızlar parlıyordu.

Tarihsiz

ŞARKICILAR

Çabuk unutulur böyleleri
Az şeyler yazılır onlar için
Sesleri kalır yalnız
"Ayrılık" "Ölmek"
Hep kendi üzerlerine.

Tarihsiz

AĞAÇ

Kökleri kurumuş bir ağacım
İki uzak şehirdeydi
Yaşamam
Kestiler ve köksüz bir ağacım
Yaşamak isteyen bir ağaç.

Tarihsiz

BİZ

Günlerde ve gecelerde bıraktıklarımız
 Uykular kadar yorgun
 Sevdiklerimiz bizdik
 Gülmemiz benzemezdi gülünlere
 Onların sebepleri yoktu
 Bizim vardı
 Çok şeyler vardı bizde
 Misalsiz bir dünya
 Bize dair

Şekiller çizildi
 Hatıra dediğiniz şeyleri verdiler
 Yalnızlar gibi dolaştığımız
 Sokaklarınızdan geçtik
 Evlerinizin ikinci katlarını unutamadık
 Güzel insanlar gördük sizlere benzer
 Yüzleri kalbimizde
 Giden şeylerin arkasından baktık
 Sizi ağlatan
 Gelen şeylere baktığımız gibi
 Sizin isimsiz şeyleriniz yoktu
 İsminiz olmalıydı mutlaka
 Bazı şeyleriniz unutulmak için
 Solgun çiçekleri gibi
 Bazı memleketlerin
 Sesler vardı ama duyulmuyordu
 Misalsiz bir dünyaydı bu
 Bize dair.

BİZ

Günlerde ve gecelerde bıraktıklarımız
Uykular kadar yorgun
Sevdiklerimiz bizdik
Yaşamasını unuttuk

16

Biz diye bahsederiz
Misalsiz bir dünya
Bize dair.

Bize göre olamaz
Hiçbir şey vermiyen bize
Neden sevebilirdik
Gülmemiz benzemezdi gülenlere
Onların sebepleri yoktu
Bizim vardı
Çok şeyler vardı bizde
Kalplerimiz sizleri değiştirmede
Biz misalsiz bir dünyaya gelmişiz
Bize dair.

Şekiller çizildi
Hatıra dediğiniz şeyleri verdiler

17

Yalnızlar gibi dolaştığımız
Sokaklarınızdan güzel şeyler geçti
Evleriniz ikinci katlarını unutamadık

18

Güzel insanlar gördük sizlere benzer
Sesleri kalbimizde
Bizimkilerden anlatamadık
Giden şeylerin arkasından baktık
Onlar sizi ağlatıyordu

16 "Gecelerden korktuk" dizesinin üzeri çizilmiştir.

17 Üzeri çizilen dizeler: Unutmak imkansızdır onları / Bizim anladığımız ma-
nada / Bizi niçin ağlattınız / Sevdiklerimiz yalnız bizdik"

18 Üzeri çizilen iki dize: "Çok şarkılar söyledik / Ama sesimizi duyamadınız"

Biz eleleydik, baktık
Gelen şeylere baktığımız gibi

19

Sizin isimsiz şeyleriniz yoktu
İsminiz olmalıydı mutlaka
Bazı şeyleriniz unutulmak için
Dönmek, çiçekleri gibi
Bazı memleketlerin

20

Sesler vardı ama duyulmuyordu
Misalsiz bir dünyaydı bu
Bize dair.

Tarihsiz

19 Üzeri çizilen dize: "Manalarını düşünmedik".

20 Üzeri çizilen iki dize: " 'Biz' diye kendimizden / Herşeyinizi garip gördük".

BENİ

Hatırlamalısınız beni
Birlikte düşlerimiz vardır
Geceleri düşünüşümüz
Garipliğe karşı kişiler
Gülmemi bilirsiniz
Geç vakit anlattıklarımı
Unutmamalısınız
Günün birinde sizlere rastlayabilirim
Tanır mıydınız?
Hatırlarsınız belki
Bir zamanlar yaşamış olduğumu.

Tarihsiz

NEHİR ÇAĞIRIYOR

Eski bir dostsun belki
 Düşlerimde görüyorum
 Uzaklarda olmama rağmen sana
 Döneceğimi anlıyorum
 Büyük hayallerimle geleceğim
 Eski sevgiliye dönmüş gibi
 Hoş görmelisin
 Dediler de geliyorum
 Birbirimizi kaybettik belki
 Buluşamıyoruz
 "Nehir çağırıyor"
 Hâlâ seni seviyor muyum
 Kaybolmuştun ya bir gün
 O günkü gibi misin
 Ben kaybolmuştum belki
 O günkü gibiyim
 Tanıyabilecek misin
 "Nehir çağırıyor"
 Sorarlarsa bir gün
 Nehre gitti dersiniz
 Dönmemek üzre
 Nehir çağırmıştı
 Gençlik arkadaşı
 Doğduğu yerlerdeki

Tarihsiz

NEHİR ÇAĞIRIYOR

Hâlâ seni seviyor muyum
 Kaybolmuştun ya bir gün
 O günkü gibi misin
 Ben kaybolmuştum belki
 Yahut birbirimizi kaybetmiştik
 “Nehir çağırıyor”
 Sorarlarsa bir gün
 Nehre gitti dersiniz
 Dönmemek üze
 Nehir çağırmıştı
 Gençlik arkadaşı
 Doğduğu yerlerdeki

Tarihsiz

SUSMAK

Tanrı adamları susturdu
Karşı siperlerde
Sürükleniyorlar
Yanyana ikisi güldü
Herkesle
Şaşkınlığından, durdu
Vurulmuşken
Tanrının ağılayan sesini duymalıydınız.

Tarihsiz

ÖLÜ ŞEHRİN KAPISI

Rüzgâr çevir beni
 Eskisinden hafifim
 Öldürüp gittiler dostlarımı
 Bakamam arkama
 Gürültüsü duyulmalı sesimin
 Duvarı dövmeliyim.

Rüzgâr çevir beni
 Ölüler görmez ki
 Kapı boşluğu yerinde olmamalı
 Vur beni duvara
 Bağırmalıyım bağırmalıyım

Rüzgâr çevir beni
 Biri alay ediyor biliyorum
 Sayılmamış başlardan
 Ben ölü şehrin kapısı
 Ürperiyorum
 Vur beni duvara.

1954

YALAN

Şehirlerden uzak bir gülüş
Asker gülüyordu
Yitirilen düşünülüyor
Bir arkadaşını seviyordun
Ölümde adıyla bildiğin
Şimdi gençti şimdi güzeldi
Yakınımda diyordu
Oyunlar savaşta oynanır
Yaşadığını verebilir misin
Resmini verdiğin gibi
Ağlıyorken
Büyük susuzluk başladı
Ay başınızdan ötede
Kulaklarına söylediklerin
İnandırabilmek için öldüğünüze
Ölen asker de gülüyordu
Bildiği için, ikiniz de gülüyordunuz.

1954

BEKLEYİŞ

Karanlık ışıklarına geldi
Merdivenlerden çıkılır
Usanç veriyor
Sokak orada yine yanıldınız
Kadın yatakta
Sesler büyütüldü
Kapı belli aralıklarla iki kere
Açıldı kapandı.

1954

UNUTULMUŞ TANRI

Hatırladıkları tanrının
 Sisler arasında sabahların
 Güzel insanların doğuşu
 Yollarda taze sevinç
 İlk ışıklarla birlikte
 Kaçışı gecenin
 Şarkıları ellerinde kadınların
 Onları sevmiş olanlar üzerine
 Başboş dolaşan sesleri kim duydu?
 Ötelere doğru çağırır durur
 Tanrının düşündükleri bilinmemiş
 Kapısız ve penceresiz evlerden sonra
 Kimsesiz tapınağın
 Sessizliği ortasında küçük
 Tanrının biri kendini gördü taştan oyulmuş
 Gözleri çalınmış gözleri çalınmış
 Karanlığın gülümsemesinde
 "Sen de mi?" diyorlardı
 Unutulmuş tanrı
 O kadar uykusuzdu
 Ölümsüzlüğünde yorgun yorgun

Tarihsiz

UNUTULMUŞ TANRI

Hatırladıkları sabah
Güzel insanların doğuşu
Yollarında ülkesinin
İlk ışıklarla kovalayış
Türküleri ellerinde kadınların
Kendilerini sevmiş olanlar üzerine
Tanrının düşündükleri bilinmemiş
Boş dolaşan yorgunluğu kim buldu
Tanrı o kadar uykusuzdu.

1954

İKİ SERSERİ

Düşündüler ki geçmiş de gelecek de üzerlerinde
İçerde veya dışarıda kimseyi bulamıyacaklardı
Bir şehrin sokaklarında gizlice bırakıncaya dek
Birinci serseri, çirkini
Yasak edilmiş anlattı
Diğerleri gibi dostlukları burada bitti.

1954

ÇOCUKLARIN ÖLÜM ŞARKILARINDAN^{21, 22}

Elde bir kitap tutar gibi
 Daha yazılmamış bir hikâyeyi dinliyoruz
 Bir masa vardı bir mum daima istendi
 Bir şey yapabilmek için duvarların boşluğuna
 Ne varsa doldurulmuş asılmış biri yabancı duruyor
 Burda bir tütün içmek gerekiyordu
 Küçük kalabalıktan uzak bir adam gibi
 Açık pencereden çalınmış bir gün de bitiyor
 Çocukların ölüm şarkılarını dinliyorduk.

1954

21 Karşılaştırma için bkz. "Veda'lardan Birinde"nin ilk taslağı, "IV- Gotlar ve Genç Veda" bölümünden çıkarılan dizeler:

"Daha yazılmamış bir hikâyeyi dinliyorduk
 Bir masa vardı bir mum daima istendi
 Elde bir kitap tutmaya benzer
 Bir şeyler yapabilmek için duvarların boşluğuna
 Ne varsa doldurulmuş asılmış yabancı duruyor
 Burda bir tütün içmek gerekiyordu
 Küçük kalabalıktan uzak
 Açık pencereden çalınmış bir gün de bitiyor
 Çocukların ölüm şarkılarını dinliyorduk."

22 "... Ece Ayhan, büyük bir müzikseverdi. Batı müziğini, özellikle de 20. yüzyıl Batı müziğini çok seviyordu... Bu ilgi, şiirinde çok belirgindir... İlk kitaptaki "Çocukların Ölüm Şarkıları" başlıklı iki şiir, Mahler'in aynı adlı orkestra-lı lied'lerine göndermektedir..." Ahmet Soysal, *A'dan Z'ye Ece Ayhan*, YKY, *kitap-lık* dergisi'nin (59. sayı) Eki, s. 31-32. Kendisi de, 1989'da Mesut İktu'yla yaptığı söyleşide bu konuya değinir: "... 1956 yazında, İstanbul'da, Mahler'in *Kindertotenlieder*'ini bulmuş ve bunu az biraz dönüştürerek Türkçeye 'Çocukların Ölüm Şarkıları' olarak aktarmaya çalışmış ve bu adla bir (sonra iki oldu) şiir de yazmıştım. Aramızda kalsın, aradan 32 yıl filan geçti, şimdiye kadar kimse bana bu konuda bir şey sormadı!" (Ece Ayhan, *Şiirin Bir Altın Çağı*, s. 271).

KAPILARIN KAPANIŞI

İki çizgi birleşti
Verdi kolayca yaşadıklarını
Sayılmayan kaçınıcı kişi bu
Yani bütün insanlar
Üzerine kapıların kapanışı

1954

İ. ANLAŞILMASI

Türküler biter bitmesine
Sen söylenene bak
Sevgi diyorlar
İ. sorma anlaşılın diye
Kopan güzelim çiçeklere bak
Ağlıyan kadını biliyor musun kimi seviyor
Güzelliğin gitmedikçe

1954

AYKO

Denizin ortasında boğulan ses
Yalnızlık gökten geliyor
Ayko bu sen misin
Kim aldı onları, güzeldin
Hep gizli kalan
Bir gecenin tanrısı sana
Kendi güzelliğini verecek
Gözlerine çağrılmış
Bakışlarından korkuyorum
Parmakların nerede
Ayko ben ölümü hiç sevmem
Ayko bıraktığın yalnızlığı da sevmem
Yakılmış kibritlerimin sayısı bitti.

1954

KUKLANIN AYAKLARI

Kimse istemediği halde
 Düşünölmüş düşüncelelden bıkmış
 Kadife elbiseleri içinde kukla
 Öldü.

Sustuklarında arkaları dönük
 Ayrı kutularda
 Sesleriyle boğulmuş
 Gürültülerin.

Kesilmez uğultularıyla
 Yalvarması tutulmuş, gitti
 Karaağaç duygusuz sanıyordu
 Kimin kopmuş ayakları korkudan.

1954

WOSSECK²³

Bando geçer, kadın
 Bum çim bum çim
 Çocuklar koşmalıydı
 Yüzlerini boyamışlar
 Kıskançlık gelir
 Ötekinin aksi
 Sokulur yağmurdan
 Ağlar, der Wosseck
 Tanrı ilk cinayetini işler
 Bum çim bum çim uzaklaşması.

1954

23 Bu şiirin bir başka biçimi "Alben Berg"e ithaf edilmiştir; adı da "Wozzeck" olarak yazılmıştır. Ece Ayhan, bu operaya hayranlığını sık sık dile getirmiştir: "'Dodekafoni'yi (yani Zwölftontechnik'i) kuran ve bu çağdaş altın çerçeve içinde kuramcı olarak da başı çeken Arnold Schönberg ve benim kişisel olarak tek sevdiğim opera olan Wozzeck'i besteleyen Alban Berg -benim gönlüm ve gözüm gerçekten ondadır- ve Anton Webern (arada 'von' olacak galiba) dünya müzik tarihinde hep bir arada düşünülmüştür. Sanki devrimci bir 'üçlü'." Ece Ayhan, "Yeni Müziğe Doğru", *Şiirin Bir Altın Çağı*, age., s. 84. Aynı kitapta, soprano Atıfet Usmanbaş'la yaptığı söyleşiden: "... Ben Alban Berg'in Wozzeck operasını çok severdim, bandonun geçişini, cinayetten sonra ay ışığında 'bıçak'ın suya atılışını (hem de Büchner'in Woyzeck oyununu). Özel bir şey bu..." (s. 263) ya da Suna Kan'la söyleşisinden "... Benim gönlüm ve aklım Alban Berg'dedir; özellikle Wozzeck operası..." (s. 265). Bir başka yazısında da, Heinrich von Kleist'in yanı sıra "hayali" Wozzeck'e "yakın akraba" olmak isteğini vurgular (Ece Ayhan, "Esas Duruş, Mülkün Temelidir", *Sivil Denemeler Kara*, YKY, İstanbul, Eylül 1998, s. 36; ayrıca bkz. *Ludingirra*, Bahar '97, s. 26-30.

SÖYLENİLEN

Bırakılırsa dönmiyecekti
 Umut tanımıyordu
 Eski günlerin gelip gelmemek istediklerini
 Kimse bilmiyor
 Bunu söyledi

Sallanan bedenlerinin karşısında
 Saçlarına dokunuyorlardı
 Gelen toprağın aslıymış
 Ölüm adama kızılıyordu
 Bunu söyledi
 Çıplaklık duyulmuş
 En iyi dost uzak odalarda
 Tanrı olsun adamı seviyor muydu
 Konuşmasını bilmiyorlar
 Bunu söyledi.

1954

PERDONAMI²⁴

Vur mavi tilkiyi
 Mavi tilkiyi gözzünden
 Savaştan sonra ayrılmak askerleri üzer

Ben ikinci gözümü bir kurşunla değiştirdim
 Benim gözüm mavi

Perdonami diyor mavi tilkiyi vuran
 Barışta arkadaşım olan

O kara gözlüydü
 Ben iki kere tilki vurdum
 Perdonami...

1954

24 Bazı dizeleri için bkz. "Veda'lardan Birinde".

BİLİNMEMEK

Kırık kolları vaktiyle ölçüsüzce öpülmüştü
 doğduğu evi özler özlemesine
 Kaç rejim değişti derler
 Bir karanlık gece ağaçların yalnızlıkta sallandığını görür
 oteller, ırmağın kıyıları uyuyanlarla dolu
 kaç günahkâr varsa acır kendi haline
 bir kızın yaptığı gibi
 soğuk ne üşütür bunları
 bunlar geçmişleri başka şehirlerde bırakılmış
 mektup sorarlar, önce okuduklarının tarihleri eskir
 bu çocukluk hatırlanıp da ağlamak gariplerine gidiyor
 ressamın biri sonsuzluğunu isterse yüzlerini saklarlar
 trenler erken kalkar gecikmeseler
 dönüp gelmişler

bilir miydi gençliğini, her şeyini vermiş verebilir
 anlatıveren bilirmiydi birlikte öleceğini
 ilk çıkanlar görebilirlermiydi çiçek takmış saçlarını
 yıllarınca önce dudaklarının sesini
 gazeteler geç gelir gerçi, silik olayları yazarlar
 sarı kağıt ne kadar çokmuş, geçen yüzyıldan bu yana neslim
 unutmuştu
 kendilerini öldürüvermiş iki kişiye ne yapılabilir
 sevmişler, bulmuşlar benzerlerini
 sonuncusu bir gerçektir korkar, kaçınıcı ağlayış
 umulmayan bir bekleyiş bütün güzel çiçekleri suya attılar
 kim döndüyse köşelerini, buldu evini boyanacak
 kitaplarda kelimeler, yeni duraklar, sabırsız merdivenler için
 tanımazlar birbirlerini şehrin havası başka sevinçlerde
 bir adam boşlukta aptal, çekingen bilinmediğini anlar kendinin
 sokaklara karşı gözlerinin rengini bakışlarına vermiş
 nasıl ise güzelliği asıl ölümsüzlüğü saklanmadan söylenen
 bilinmemek

¹ INFANTA ^{W.N} ADINDAKİ UMUT

¹ Infanta karanlıkta gelecek
 Bir cephede çadır altında
 Yağmurun dinmesini bekleyeceğiz

Biz artık asker adamlarız
 Büyük susuzluğa gelişigüzel atılmış

¹ Infanta'yı çağıracaklar diye
 Gidecek.

~~1951~~ E. Agha Çağlar
 1951, İstanbul

(2)

İNFANTA'NIN ADINDAKİ UMUT²⁵

İnfanta karanlıkta gelecek
 Bir cephede çadır altında
 Yağmurun dinmesini bekleyeceğiz
 Biz artık asker adamlarız
 Büyük susuzluğa gelişi güzel atılmış

İnfanta'yı çağıracaklar yine
 Gidecek.

7 Eylül 1954

25 Bu şiirin çok sonraları, 2006 yılında *Geceyazısı*'nda (sayı 9) yayımlandığını Zafer Yalçınpınar belirtmiş ve yandaki görsele yer vermiştir. Bkz. <http://evvel.org/?s=Infanta&x=5&y=6>; erişim tarihi: 2 Haziran 2013. Düzeltmeleri zamanında Ece Ayhan'ın yaptığı varsayılmaktadır. Ancak elimizdeki daktilo ile yazılmış metnin altındaki tarihten farklı bir tarih söz konusudur. Doğru olanın elimizdeki metnin altındaki tarih olduğu düşünülmektedir.

ASYADA AKAN KAN

Denizlere doğru gidiyorum
 Atlar yürüyor²⁶ kıpkızıl
 Irmaklarla yürüyorum
 Kanı yakıyoruz ateş için
 Soğuk gecelerinde savaşın.

Bir köy köyde bir ev
 Çocuklar büyüyecek
 Asyalı anneler büyütün onları
 Akacak kan
 Kervanlar sevdasında hâlâ şehirlerin.

1954

26 Bir başka biçiminde "yüzüyor".

ATONALİZM

Kendimi portmantoya astım pardösü yerine
 İki duvar, bir pencere, bir kapılı duvar içinde
 Bir adam yalnız adam
 İki adam işleri hallediyor
 Ben saatimi takvim yerine kullanıyorum
 Melek yüzlü bir buldok köpeğiyle
 Meksika'da kurşuna dizdiler beni
 Bazı kitaplar gibi okunmaz hale geliyordum gittikçe
 4 ile 7 öyle karanlık rakamlar geliyordu ki bana
 Bu çeşit anıları saklamak için ceketime cepler yaptırdım
 Kuzey Fransa kıyılarında Farandol çalışıyorlardı
 Bir kadın ucu kalın bir kalem gibi konuşuyordu
 Şemsiyeli bir sisin içinde
 Bir filozofta eksiklik duygusu vardı
 Saatin kullanıldığı yolun üzerinde
 Atonal adamın zamanı kullanmaya vakti yoktu
 Yalnızlığını bile beceremiyordu.

1954

BERİKİ İNSANLAR

Yaşadıklarını saklayan insanlarca
 Açık bir kapı, sözünü ettikleri
 Herkese güzel kokularıyla²⁷
 Geçip gidiyor
 Yitik kuklalara benzer
 Düşündükleri, çağımızın düşünmedikleri.

Boş bir arabayı çekerek
 Isıkla çaldılar ömürlerini sokakta
 Doğmamış olanların kederi dokunulmadan
 Uyumayı sevdiler
 Çiçekleri konulmuş odalarına geç vakit
 Dönüşlerinde, sanmadıkları.

Değiştirilmiş artık savaştan önceki duraklar
 Takma adlarla dolaşıyorlar, yalancıktan
 Kollarında işlemeyen saatleri
 Gecelerinin bir yarısı eksik
 Diğer yanda
 Yalnız kaldıkları zaman Tanrıya, güvenmedikleri.

İlk uyanışlarından beri
 Gerçekliğe karşı kendi karanlıkları
 Sustukları, bedenlerinin altında
 İçlerinde, içlerinde
 Unutmak istiyorlar geçmiş
 Gülmek gibi, anlaşılmadıkları.

1954

27 Bir başka yazılıştta "kokularıyla".

ÖLÜ İKİ

Tükettik iyiliğimizi
Daha seni sevemem ki
Boşluk dudaklar boşluğa
Tutunamıyorlar

Atılmış gerilere
Musa kumarda
Boş vakitlerinde
Yaradılış ayrı saklanıyor

Esintisine bıraktım
İşitme gitsin nasıl
Dururken
Birlikte yanımız soğumuş.

1954

SEKİZ KİŞİ

Bıkmışım klasiklikten
Bir Çek Yahudisi ne denir
Ondokuz Louis bilir
Dördüncü kattan düştü
Sol kalbim
Çizgilerini alıp gitti
Bizim bulunduğumuz cephede
Ceketlerini çıkarıyorlar.

1954

ÖLÜME YAKIN

Çalmalısın daha hızlı
Saat kulesi çanını
Ölüm bu saatlerde geçer.

Bir kadın uykularda
Zamanı söyledi
Bu gece de kimseler yok
Böyle sandı kadın.

Şehrin bir yabancı
Uzanıp giden sokaklarda
Saat kulesi sadece
Gece yarısını çaldı.

Tarihsiz

ALTI ÖLÜ PENCERE VE KAPI

Ay öldü
Buldular
Bastıkları yerde
Boynu eğilmiş.

Boğuk bir ses
Gittikçe duyulmuyor
Önceki adamlar da
Böyleydi.

Yalnızlığını bilse
Sonsuz duvarın
Nerede başladığını
Biteceğini.

Yüzlerine karşı
Utaniyordum
Sonra ne dedilerse
Kandıramadılar.

İlk kardeşlerim
Ne arıyorsunuz?
Anahtarlar
Duymuşum bir kere.

Saçları kesilmiş
Biliyordum
Bir kerecik öl.
Susuyorum.

Tanıyorum hepinizi
Üzüntümüz
Geliyor karanlık
Üzerime örüyorlar.

ALAMAN HİMNİ²⁸

İsaak gibi
 Clemens'e saygım vardır
 Papa olmayı istememiş
 Balığı bol bir göl kıyısındaki manastırda
 Latince öğrenip kitap okumaya başlamış

İZaaK İZaaK
 Kudüs'ten haber geldi
 Barbar Kralları'nın yelkenlilerinde
 Bedava tarafından bir karga

Clemens papa olmadı dedik ya
 Balık tutuyor
 Doğrusu bu bacakların yarısı suda
 İsa gölündeki balıklar aptal olur

Hikâyenin burasında
 Clemens non Papa'ya
 (kim öğretti bunları?)
 Karga iki a ile bağırır

İZaaK İZaaK
 Kudüs'ten haber geldi.

1955

28 Bu şiirin Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'ne gönderildiği ama yayımlanmadığı bilinmektedir. Bkz. yukarıda s. 17

ŞUBATTA

Siz hiç susadınız mı
Güneşle savaşlarda
Ne termitler kemirecek yine
Yalnızlıklarımı

Çocuklar nasıl takılır
Sokaklarda palyaçolara
Düşünceler gibi takıldınız
Vebalarım

Konuşmamak için
Dudaklarını unutuyorlar
Şehirlerim alınmış benim
Düşüncelerimden

Bu gülümseyen
Bu ağlayan yüzünden de
Pek bir şey anılamadım
Şiirler gibi kapalı olmasan

Daha iyi anlıyorum şimdi
Çocuklukta duygulu olmak
Kötü
(Ne olur öyle uzak durma)

İdam mahkûmları yerine
Beni asıyorlar
Mürver ağaçlarında
O kadar çok suçum var ki

Çok iğreti yaşadım
 Anılarda kalacağımdan korkma
 Her şey ellerinizde başlar
 Bırakıyorum

Nerden bileceksiniz
 Bileklerini sevdiğimi
 Ağladığımı bileklerine
 Düşündükçe utanıyorum

Ama üzülecek ne var
 Kimse pişman olmayacak
 Viyanalı bir çocuk gibi
 Güzel ve acı değilim.

1955

BİR METAFİZİK

Ah bu denizde yatan ben miyim
Ah bu çıplak ayak
Ah bu uzun saç
Ah bunu sana kim dedi
Ah bu metafizik
Ah siz delisiniz dedi
Ah dedim bu bana yeter.

Ağustos 55

CUMA GECEİ DEĞİL

Bu gece –cuma gecesi değil
 Aysı sokaklarında şehrin
 (genç bir lamba)
 Bırak bardaktaki ölümü
 Düşüncesizlik ediyorsun dedik

Ah söylemese –söylemese
 Karanlık bir odada
 (İspanyol falcı)
 İçki içirmişler kadına –yalvarıyor
 Kafamız almaz bunu dedik

Uşak doğmuşsan uşak kalırsın –istersen
 Ay acır sana belki –belki acıyor
 (kaderci bir rahip söyledi bunu)
 Biz ki size âşığız
 Bizden uzak tutarlar dedik

Denizde yittim ben –acı bu acı
 Çirkin bir bulutu seviyordum
 (hayal güçlüdür –dayanılmaz)
 Git bu şehirden –git bu şehirden
 Bir değişmiyen sen kaldın dedik.

Ağustos 1955

KEDİ MASKESİ

Bu bazılarına göre
 (üç ayaklı bir üçgen masa)
 Duvarlar içinde bir şehir
 Şarap gibi yalnız bir kadın
 Korkunç korkunç bakıyor dudakları
 Bana dinsel bir öğüt verdi
 Bir yıl oluyormuş aşağı yukarı
 Fare tepeli kediyi

Keçi ayaklı bir şeytan
 (bir rahibin hikâyesi gibi)
 Beyaz bir gömlek giymiş –yaklaştı
 Gözlerime bakmak istedi –istedim ki
 Pazar gününden bu yana fare ile kedi
 Birbirlerini 90 derece ile selamladılar
 Güneşe karşı sabahleyin
 İki kuru günaydın
 (İşte bu bazılarına göre).

LADY DUNBAR'IN EGZERSİZLERİ

Lady Dunbar'ın belalısı
 Lady Dunbar'ın karasevdası genç bir yahudi
 Lady Dunbar'a yağmurlu gecelerde gelir
 Lady Dunbar yağmurları sever
 Lady Dunbar geçen yüzyıldan kalmış bir kadın
 Lady Dunbar'ın gramofonu karanlıkta çalar boyuna
 Lady Dunbar Lady Dunbar
 Genç bir yahudiyi seviyor
 İbrani soyundan kara gözlü
 Bacakları katran ağacı gibi
 Lady Dunbar'ı ağlatıyorlar
 Lady Dunbar'a şarkı söyletiyorlar
 Lady Dunbar'ın evinde bir yağmurlar
 Lady Dunbar'ın evinde bir yıldızlar
 Ve Lady Dunbar ve bu ikinci Musa
 Lady Dunbar'ın gramofonunu boşa döndürüyorlar.

Ağustos 55

BABİL'DE ARKADAŞLIK

Salı günü yitmiştik biz Kötü İlgî'm
 (orta çağda ölmüş bir at)
 Sen büyüsün sen²⁹ bir gümüş parçasında gördüm
 (Zincifre adında bir dev)
 Irmakta yüzüyordun bir çocuktun daha
 (biraz giydirin gerçeği biraz)

Sonra Kötü İlgî'm
 Ben yitmiye devam etmek istiyorum dedim
 (tükenmez bir kızlık bu kapıda sıkışmış)
 Bir çarşamba günü
 Ve sonraki günler yitmiye devam ettik
 (sen Babil'de arkadaşlığın ne demek olduğunu bilir misin).

Ağustos 1955

BİR TACİR

Elmas küpeli bir adam gelmiş önce yabancı elli
 Kara üzüm şarabı istemiş vermişler içmiş
 Bakır paracıklar atmış ortaya
 Başı dönmüş tahta döşemeler üzerinde
 Burnunu göremiyen ne tanrıçıklar varmış öyle

Bir kadıncık varmış önce
 Gözleriyle gülmüş almış evine götürmüş
 (aysı güzelliğinde bir leke)
 Günlük kokuları içinde bir oda
 Pencereerde yıldızlar gece boyunca

Bu adam bu adam şimdi
 (katran ağacı gibi bacakları)
 Taş merdivenleri yalınayak inerek
 Küpelerini satıyormuş kulaklarıyla birlikte
 Tükenmez erkekliği için iki akşamdır yahudiye

Böylece böylece
 Ne kadıncıklar varmış öyle ne tanrıçıklar varmış öyle
 Bir çuval içinde ipek kervanıyla
 İflas etmiş bir taciri
 İflas etmiş Tacirler şehrine götürüyorlarmış

(biz böyle mi yaşadık)
 (böyle mi ölmeliyiz).

DENİZDEN ÖLMÜŞ ADAMLAR

–biz size yalnız birlikte ölelim dedik–

Gel dedi ölelim
Gözlerine kadar inmiş güneşten
Sarılıp kalıntılara
Tutunmak isterlerdi

Gel ölelim der biri
Okunuyor hayatının hikâyesi
Denizden gelmiş
Denize gitmiş

Doksanıncı basamakta beklemek
Beklemek yelin ne getireceğini bilmeden
Sonuncu aylardan biri olsa olsa kullanılmış
Boşluklar için ayrılmış sandalyeler

Gel demişti ölelim
Korkak ruh sevsin isterdi
Emredilmiş sevinçlere kapatılmış kapılar
Gecesinde bu ölen sevgilinin ve sağ kalanı yani ölmeyenin.

BABİL'DE

Bir bakır çocuk
 İrda Babil şehrinde ay çıkmıştır
 Bir ay ve bir yol
 Fıçı içindeki suda
 Şeytan kızları pencerelerinden
 Yola sarkıtmış saçlarını
 Burada
 –şimdi Kaa sarayının bulunduğu yerde
 Bir Kon Lâ'sı haber veriyor
 İskender
 –İskender çaldı bizim atlarımızı

Fî'li falcı kadını
 İki kudurmuş adam
 Konuşturmak için döverken geceleyin
 Kader onları kapıda
 Sadık atlar gibi bekliyordu
 Falcı kadın açtı
 –taştan oyma bir papaz çıktı
 Karanlıkta sesi çatlamış bir bardak gibiydi
 (ne dediğini bilmiyorum)
 Ka'lı bir gemici bulun
 –kapkara anlatsın
 Nasıl yelken açılır nasıl ölünmezmiş

Ateş yok burada
 –yıldızı yok müneccimin
Burada iskambil taşları
Kadın kılığında papazlar
 –saklambaç oynuyorlar
Kervan bırakıp gitmiş bizi
Ne davul ne bakır
 –hiçbir şey
Ölüm ayda kaldı
 –sabaha karşı
Babil’in en küçük kapısı açık
Sokaklarda bir bakır çocuğun
Güzel yüzünü bir veba maskesi gibi
Bir hüzün gizliyor.

Ağustos 1955

SALI DUASI³⁰

Bir obua kadar yalnız
 Babasını karanlık bir göl olarak hatırlıyor
 Yahudiyi çok lüzumsuz buldukları için
 Toprağa gömdüler
 Limon tanrıları istese de istemese de
 Salı duasını işitemeyecekler.

1955

30 Elyazısı taslakta önce adı "Bir Kudüs Yahudisinin Salı Duası" diye yazılmış, sonra gerisi çizilerek "Salı Duası" bırakılmıştır. Ayrıca, ilk yazılıştaki beşinci ve altıncı dizeler üçüncü ve dördüncü dizeler olarak düzenlenmiştir.

SELANİK³¹

–Halûk Bengisu’ya

Alın sizin olsun çocukluğum –
 Ben aradığımı bulamadım
 Kaydırak bilir misiniz oynıyalım –
 Babanız savaşa mı gitmiş
 Bayram günleri elma şekerim –
 Çok dövüştük yeter artık
 Düşlerime girme korkunç amca –
 Selanik şimdi çok uzaklarda kalmış

Tarihsiz

31 Daktilova çekilmiş bir başka biçiminde, “-Halûk Bengisu’ya” ithafı olmadığı gibi dize sonlarındaki işaretleri de bulunmamaktadır.

SUÇLU DOLEY

İki sigaralık bir dinde
Bir sigarayı öper gibi içerken yakalandım
Onu ağlıyacak kadar seviyordum.

1955

BU ABE'NİN BABASINA

Doğrusu niçin olduğunu bilmiyorum
İlk kurşunu atan adam çoktan ölmüştü
Şehirlerde bağıra bağıra içiyorlar
Doğrusu niçin olduğunu bilmiyorum

32

Cephede bir ölüye zorla içki içirmek isteyen
Abe'nin en acı arkadaşıydı
Abe'nin babası
Niçin içtiğini bilmeli.

1954

SIKINTI

İçki içen ve geceleri hıçkıran kadın
 Ölü evde oturuyor
 ne dediniz?
 dedim ki

Bu kadar güzel olabilmek için
 Şeytanla anlaşılır

Uzun boylu ve çok genç
 Akdeniz tipli bir adam
 (kadınlar sokağa çıkmasın)
 Yaşadıklarını bilme duygusunu
 Unutmuşa benzerler

Bir gece sarhoş bir adam
 Güzel bir kadını öperken kustu.

1955

KATIRTIRNAKLARI³³

Tanrılar çabuk değışti
 Savaşıa giden askerler başkalaşıyorlar
 Herkes gibi sen de beklemekten usanacaksın
 Dar dünyaları kimse sevmeydi
 İçkiye alışmalısın yalnızlığın acı tarafı

Gördüklerimiz de oradan geliyor
 Bitmemiş bir hikâyelerini çekinmeden anlatırlar
 Yıkılmış evler gibi bombardımanlarda
 Biri ömrünü yitirmeye razı oldu

Savaştağiler gülerler bunlara, anlatma
 Katırtırnakları yerinde güzeldir.

Tarihsiz

33 Aynı metnin daktiloya çekilmiş bir başka yazımında tarih "1955"tir.

KATIRTIRNAKLARI

Bu tanrı eski tanrı değil
 Savaşa gidiyor askerler yine
 Herkes gibi sen de beklemekten usanacaksın
 Dar dünyaları kimse sevmez
 Yalnızlığın acı tarafı böyle garip
 Alışmalısın.

Gördüklerimiz de oradan geliyor
 Ama bu bitmemiş bir hikâyedir
 Bu çekinmeden anlatılan, bu ezik
 Yıkılmış evler gibi bombardımanlarda
 Biri onurunu yitirmeye razı oldu

Savaştakiler güler bunlara, anlatma
 Katırtırnakları yerinde güzeldir.

1955

SCHLOSS ADINDA BİRİ

(İsa'dan önce Kudüs'de doğdu İsa'dan sonra öldü.)

Artık ne termitler kemiriyor
Yalnızlıkları
Yüzlerinde altı harf –
(Schloss adında biri)

Çocukların cambazlara takıldığı gibi
Bir yahudiye de fareler takılıyor
Sokaklarda
(Schloss adında biri)

Konuşmamak için
Dudaklarını unutuyorlar
Şehirleri almış düşüncelerden –
(Schloss adında biri)

Daha iyi anlaşılıyor şimdi
Çocuklukta duygulu olmak
Kötü
(Schloss adında biri)

İdam mahkûmları yerine
Defalarca yahudiye astılar
Mürver ağaçlarında –
(Schloss adında biri)

Nerden bileceklerdi
Bileklerini sevdiğini
Ağladığını bileklerine
(Schloss adında biri)

Viyanalı bir çocuk gibi
Güzel ve acı değildi
Güneşle Savaşlarda –
(Schloss adında biri)

KAÇIŞ

Benden duyulan
Ayak sesleri
Beni bırakarak sokakta
Kendilerini kurtarmıya gittiler.

1955

VEBA

Senin yıldızın
toprağın altında kalmış
yirmi yaşında merdivenleri
alfabe gibi sayıyorsun

Senin geride bıraktığın
ölünmüş bir hayat
kuzey ormanlarında
vebalı bir kadın gömdük
hiçbir şey bu kadar üşütemez beni

Senin niçin dua ettiğini
unuttuğun gibi sonradan
bir peygamber de yalnız kalmaktan korkuyor
üçlü bir iskambil oyununda mesele
ama şimdi adam öldü.

ACI ÇOCUKLUK

Bu İsa'dan kalma bir acı
 (taşlarda yıkanıyor)
 gözlerim gözlerim çıkmaz bir sokakta
 bir Kudüs gecesi
 denizden kurtarıyorlar
 kalem gittikçe
 korkunç
 bir şekil aldı
 ben hiçbir köprüden geçemem artık

Bu pencerelerin yüzlercesi içiçedir
 (kendinizi bulamazsınız)
 cızırtılı bir mektup yazıyorum
 fotoğraflardaki ölümler gibi
 güneşin
 altında
 döğüşen
 iki savaşçı
 kuyulardan bir ses bir ses

Sen arka kapılardan çık yine
 (ne tuhaf güldü)
 bir daha dönmiyecek çocuklar gibi
 acılık.

TEBEŞİR

Bu kapılar bu pencereler bu pancurlar
 Gustav Mahler için koşan adamlar
 Bu ayaklar
 Güle güle ölüyorlar
 Merdivenlerde

Sol elini unutup geliyor hep
 Eski bir ev gibi
 Eski bir arkadaş

Nasıl isterseniz öyle olsun
 Köşe başında çizgiler
 Bitiyor zaten

Duvarlarda renk renk
 Afişler ilânlar
 Bar bar bağıyorlar
 İyilik meleşti gelecek
 Bekleyin biraz

Siz tebeşirle çizilmiş şapkalı adamlar
 Tebeşirle çizilmiş sokaklarda
 Bir daha unutmayın ellerinizi.

Tarihsiz

BİR İLĞİ

Çırılçıplak
soyun
bir daha dönmek üzere
–çok güzelsin
hata işlemiş olmayız
–yalnız bir kez
ve korkunç bir ilgi
artık ünleme

Esenkala
olsun böylece
–örümcekler
ilgilenmemek niye
kötüyle iyiyle
bir ben oldum üzülen
ünlem işareti yerine
soru işareti öldü diye.

1956

ELMA ÇİZMEK

Bir elma
 bir elma ağaçta
 ben bu elmayı çizemem
 düşer tebeşir
 düşer silgi
 ben bu elmayı baba
 (babama eklenmiş başka bir adam)
 anam öldüğü gece
 evler yıkılıyor evler
 yıkılan evlerin altında anam
 sınırı geçiyor askerler
 ben hiçbir köprüden geçemem artık

Tüm oyunlarda eller bende
 ebe olan benim hep
 elmayı keser bıçak
 denizde boğulur çocuk
 küçül babam küçül sokakta
 sokak da büyüyor zaten
 ben bu elmayı çizemem
 kara tahtaya.

SENTEZ

Bu taşbasması
İşkence Usulleri kitabı
Nerede basılmış
Babil’de
Babil’de bir çocuk demek
Bizi kullanıp kullanıp duruyormuş
Ama biz bu değiliz ki
Daha ilk sayfalarda
Karşımıza çıkıveriyor
Başkasının gözleri
Başkasının ağızları dudakları
Babil’de basılmış
Bu kitabın sayfalarını
Birer birer açıyorsunuz
Hayatınıza böylece
Babanız sizi hiç döğmedi mi

1956

GÜNDEMDE BİR KADIN

Başımda berbat bir şapka
yüzeyde bir köprü
kararlaştırılan saatte
cıcığı çıkmış bir şarkı gelecekti

Evin saçağında
ters dönmüş gözlüklü bir kiral
neredeyse sabah olacak tüm gece
buluttan buluta ölmüş bir kiral

Açarken şişenin mantarını
bir kiral daha
etikette
başımda bir şapka
saygıyla çıkarıyorum

Değişen bir filim gibi her hafta
sokakta bir ölünç birdenbire
bir ölünç sokakta
genç bir sosyal demokrat

Şarkı yine gecikmiş
gelir
gündemde bir kadın
gündemde bir kadın oysa
içmiş.

Tarihsiz

ARTIK İSTESEK DE ÖLEMEYİZ

İki ayaklı bir güvercin
 bu kente nasıl girmiş
 nasıl sızmış bilmem
 iki ayaklı bir güvercin
 ne yasam³⁴ ağlıyamıyorum

Bir plâk gibi tekrar
 dalgın bir kadını dövüyorlar
 pıtıl pırıl çinko bir tezgâhın üstünde
 ufaklık paralarla
 yuvarlak içkisi

Camlar buğulanmıştır ne de olsa
 tabelasında sokak yazan bir sokak
 sokakta
 bir afiş gibi tutkalla
 güneşi yapıştırıyorlar yerine
 çekip gidiyor bir adam
 pabuçlarını sürçerek

Bağıra bağıra sabah olduğunu yazıyor gazeteler
 iri punto'larla.

1956

34 "yapsam" olduğu düşünülmektedir.

PANİK³⁵

Pazarları
borazan gibi
ayaklarını yıkamış gelir
yarısı aralık bir çingene

Bir çingeneyle öyle bıkmış bir tiren
yeryüzü sokağında masayı içiyorlar
masa da ilgisizmiş ha
kâğıt üzerinde nurkalem ya da faber
sayfasında büyür bir harf bir e

Başka bir şarkıda başka bir kadın
yunansı yunansı gülümser³⁶
kocasını eski bir dev
(kıralla benzer ölmüş) işkence el kitabıyla
ister yadsıyın ister yadsımayın
yarım salılardır bunlar
hepsi özne hepsi deniz de nurkalem de özne

Bıkmış bir tiren
şarkıdaki başka bir kadının
dökülen yerlerine el atar
panik bundan sonra başlar işte
panik bundan sonra yeryüzü sokağında
ilgisiz masada işkence el kitabında
büyüyen e'de panik.

1956

35 Bu şiir yayımlanmıştır. Bkz. *Yenilik*, Eylül-Ekim 1956, sayı 45, s. 81.

36 *Yenilik*'te yayımlanan şiirde "gülümser" sözcüğü "güller" olarak basılmıştır.

SANSKRİTÇEDE

Kırmızı bir adam nerde öldi
 bir kadının boğulmuş sesi
 sanskritçeden bir fotoğraf
 sanskritçeden bir mektup
 köprülerden geçiyorlar
 güvercinler satılık yine
 gazeteler dergiler kitaplar
 kanatlarında birer mandal
 bu sokağa bayılıyorum
 ah diyorum içimden
 yaşasın mı yaşamasın mı bir meta' bir meta'
 yaşadıkça yürüyorum ve sonunda
 bir parmaklıkla çarpışıyoruz

Toplumsal bir gözlük gözümde
 sıkışınca S. ve T. silah fabrikalarından söz ediyorum
 bir plâk göndermişler eve uyuyamıyorum
 oysa hep akşamları tezgâhın önünde yerimi alıyorum
 pusuda bir eşkiya gibi yorgun
 burada takvim yok
 burada saat yok bileğimde saatim yok
 bin yıl önce bir halı sermişler taşlığa
 bir de yastık bir de kız
 vazo gibi kalçaları yine elleme diyor
 biraz konuşmak istiyorum
 sonra çıkıp uyuyacağım anlasana
 iyi bir güneş görmek istiyorum sabahleyin
 iyi bir güneş gönlümce
 arkamda içen koca bir pasaj
 ve cebinde bir italyan lokantası robot adam
 zaman zaman ablasını düşünüyor

Arkadaşım arkadaşım sanskritçede öldi ölmüş
bira içerken vergi vermek gücüme gidiyor
bira içerken gücüme gidiyor
gücüme gidiyor
meta'm.

1956

SU KUŞU İLE

Ben daha kalın bir adam
 seni içiyorum ilk kez
 bacaklarından
 –anam beni doğururken ölen bir çingene

Yüzümde olumlu bir bıçak izi
 dudaklarımı öğretiyorum sana
 sazların arasında acıdan
 bir su kuşu öter
 –ilk sekiz yılını Çinde geçirdim
 bir istiridyenin içinde
 yeryüzünde demek böyle içenler de var

Bir gece
 bir gece daha daha
 ne varsa bildiklerimden öğretiyorum sana içiyorum
 dudaklarımı ellerimi dilimi kanımı
 denizden uzaklaşmışız
 –kalelerin önünde eski bir çağdan
 ateş yakmışlardı yine
 bitiyor dikkat şişe

(daha bir kalın adamla
 su kuşu ölürler usulca).

YUSUFUN UNUTTUĞU BİR GÜNEŞ

İskenderiyede tedirgin bir akşam
 hafta sonunda bir cumartesi
 yeni entarisiyle gelip sırtını dayamış evlere
 ucuz sigaralar içilir pencerelerde
 bin dilden konuşulur

Kantocu Peruz'un sözde çıplak resimleri
 devanaları gibi oturmuş
 adamcıkların gönüllerinde İstanbul'dan
 tahta döşemelerde rakı sofraları bağdaş kurmuşlar
 bugün ırmağın getirdiği bir sesim ben ırmakta
 bir balıkım ağda

Bana dadanmış güvenmiş bir güvercin
 ben güvercinim de
 güvercin olmak istiyorum yine
 nasıl bir ses idiysem çocukken ağaçdıysam
 nasıl eylem idiysem
 özne idiysem
 (kendime dadanmış bir kendim)

Yusuf
 ne olur güneşi hatırla
 ne olur hatırla
 hatırla artık
 hatırla güneşi Yusuf İskenderiyede bir cumartesi
 ırmağa bakan evlerde çöle girerken geceleri
 hatırla.

BIKKINLIĞIN KENDİSİ³⁷

Beceriksiz bir kuklayım
 Uzattım ellerimi
 Sırasız
 Kestiler

Öleceğim
 Ölmek istiyorum
 Bırakmıyorlar
 Gerçekte herkesi aldatıyordum
³⁸

Boşuna çekiyorlar iplerimi
 Oyun oynanmıyor
 Farkında değiller.

Tarihsiz

37 Bu şiirin *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne gönderildiği bilinmektedir. Bkz. yukarıda s. 17

38 "Yeşil mürekkep"le yazılmış bir başka metinde iki dize vardır: "Avunmak içindir gülmem / Bir bilseler".

SIVASTOPOL

Eskimiş anılar ne tatlıdır
 Kral alanına açılan geniş sokaklardan birinde
 En gençlik arkadaşım ile karşılaştım
 Altın Kalpli Orospular Evi açıldığı zaman
 Akşam olmuş ceplerde şişeler
 İnik perdeleri yanık fenerleri kapısında
 Şu altı aylık Kral alanından
 Paytonlara binilir
 –Dullar evine çek
 (Sen devam et)
 Sivastopol önünde batan gemiler

Şehirde kırılmamış cam kalmamış
 Şu Osmanlı topraklarından
 (Sen devam et) fakat
 Ölmüş kadınlardan sanki hâlâ yaşıyorlarmış gibi
 Söz etmeleri tuhafıma gidiyor
 (Arkadaşım dedi ki)
 –Aldırmıyorum –Bana değişmiş yüzler gerek
 Kalem gibi parmakları vardı
 Ve hiç kan görmemişti
 (Tuna artık fena kokmaya başladı)
 Yaa! Tuna yalnız geceleri akıyor
 Adamlar adamlar adamlar üniforma giymişler
 (Kimse kimseye benzemiyor)
 Bu kadın İstanbul sokağında oturur
 Adı başka şimdi (Sen devam et)
 Soyları Filistin'den gelmiş bir Rumen yahudisi
 Kontrbas çalabilir parmaklarıyla
 Kontrbas gibi de konuşabilir
 Bileklerinde kendileri gibi sahte bilezikleri
 Sarı kesilmiş saçlarıyla
 Geceleri kapılarını içerden iki kere kilitlerler
 (Bahar geldiğinde deniz kıyısına giderler)
 Bahar daha gelmiyecek
 Dışovalar'dan yel esiyor

Kuzeyler'de de savaş var
Kırk torunlu yaşlı kadın
Akşam kızılığından ürkerdi göğün
Odasına kapanıp eski gazeteleri okurdu
(İnsan istese de kulaklarını tıkayamıyor)
(Sivastopol önünde batan gemiler)

Tarihsiz

ea

Senin yıldızın
toprağın altında kalmış
yirmi yaşında merdivenleri
alfabe gibi sayıyorsun
(nasıl yaşadım ben?)

Senin geride bıraktığın
ölünmüş bir hayat
kuzey ormanlarında
vebalı bir kadın gömdük
(hiçbir şey bu kadar üşütemez beni)

Senin niçin dua ettiğini
unuttuğun gibi sonradan
bir peygamber de
yalnız kalmaktan korkuyor
üçlü bir iskambil oyununda mesele
(ama şimdi adam öldü)

1955

İNSANLARIN KÖTÜLERİ

Saçlarımı kestiler kökünden senin için
 Köprünün üzerinde adamlar tükürüyor ırmağa
 Boşalmış düşünceleri bitmiş
 Biri merdivenlerini saydı evinin

Yaşamamızın şarkısını biliyorlar
 Ama sen hüzünlenme yine
 Şarkı söyleyen gence inanma
 Kapalı ve durgun ağlıyor
 Ben sigaradan alıyorum hıncımı içerek
 Sen ilk günümüzü hatırla dumanlarımın arasında.

ÇAĞDAŞBİRYAHUDİNİNELYAZISI

I

Kutsal Buda

Bir gece kadın olsa

kadın olsa

Kutsal Buda'mız

Bir gece kadın oldu

kadın oldu

Bu Tanrı'nın kara perşembesinde

Fal bilmemesi garibinize gider

Bu yüzden geleceği göremedi

Şimdi ne mumlar yanıyor

Yüzlerce perdeli odalarında evinin.

II

Daha o zamanlar S ve T silah fabrikaları kurulmamıştı

Doğmamış ortaklar arasında anlaşmazlık çıkmamıştı daha

Daha sermayeleri bir balonluk metelikler metelikler

Bir gün sevinçli haberler geldi

gazetelerden

ajanslardan

Savaş çıkmıştı uzaklarda falan

öteelerde falan

yakınımızda falan

içimizde falan

İkinci ortağın adını silahlardan silmek imkansız

Mahalli gazeteler –aksilik– çok okunurdu

III

Bir orgcunun küçük oğlu
 (başka yokmuymuş ne)
 Sonraları Avrupa'da ünlü bir aktör oldu para kazandı
 Baba zoruyla hukuk okudu önce
 Stravinsky'yi tanırdı paradiden
 Ön sıralarda ve bastonsuz olduğu için
 Eşek arılarını andırır uzunca
 Tiyatro sevgisine açıp kapadı perdeleri
 Savaş çıktığı yıllarda teker teker yavaş yavaş
 İşini bilir bir rejim kuklaları cephelere sevketmişti.

IV

Başsız heykeller gördüm ben, gözsüz resimler
 (demek istiyorum ki)
 Bitmemiş ölümler ya da canlılar
 Kapılar ve adamlar olmadığı için
 Bazıları eski alışkanlıklarından kâğıt yediler
 Herşey durmuştu azizim
 (ben bu yazılara aslında o zaman başlamıştım)

V

Ben birtakım ıslak şeyler gördüm ıslak adamlar
 Cinslerini falan unutmuşa benzerlerdi
 Sokakların ortasında yatıyorlar üzerlerine basmamak için
 Belki ölüydü bunlar (ne ölüsü)
 Sahi ölmemiş olmadıkça vebalardan
 Tıraşları uzamışlarla ölüm gittiğinde azıcık
 Ölü dudaklarını öptüm zorla
 Evlere doğru gidilmiyor ki zorla sigara sigara içirdim
 Günahlarımın okunması gecelerce sürecek
 Ne önemi vardı biz tiyatroya gittik
 Bilmem Kim'in locası altında kadın ya da kız
 Çok anlattılar, pis adam olduk biz sokaklarda apaçık
 (söz verir misin)
 (söz veririm)

VI

Özgürlük için kâğıtlara acınmıyor
 Müretteplerin ömrü harf dizmekle geçiyor daha
 Herşey geride mi kazanılmış
 Pek kolay pek kolay
 Hadi cephelerimizi kaldırın
 Demek yazık olacak kazdığımız siperlere, kaldırın
 Kaldırın geride azizler, azizeler yaşıyor
 Ben bir konferansına gitmiştim
 Ya da yanıliyorum bir arkadaş mektubunda yazmıştı
 Biliyorum Proust işitse kızacak bu sözlere
 Tanırsın Tuna'nın iki yanında otururdu
 Tavanarası odasında müziğe çalışırdı
 Ailesinin bulunduğu şehre mektuplar hep geç gidip
 Geç geldiğinden kira borçları birikmiş olurdu
 Ve gariptir hiç ilgisi olmadığı halde
 Münih damgasını taşırlardı bu mektuplar hâlâ saklarım zarflarını
 O pek genç yaşta Tuna'nın iki yanında öldü
 Orkestralarının salonu yoktur, paraları yoktur
 Hiçbir esere çalışmamışlardır
 Herşey bankalarda yaşar bilirsin
 Camdan, çelikten kasalarda ya da somutu bayım:
 Bankalar caddesinde A'nın ve Be'nin
 Şu borsa yapıları da iskambil kâğıtlarından yapılmış
 Çivilerini İskandinavya'dan getirmişlerdi
 Tütün yetişseydi -yazık- tütün getirteceklerdi

VII

Islak kızlar yok sokaklarda
 Hadi çocuklar efsaneler hazır
 Kaleler, duvarlar, atlar hazır
 Poliçeler, emremuharrer senetler yiğitlerini bekliyor
 O papazı da tanırsın ana okulundan bu yana
 (onun hayatının hikâyesini yazmak da bana düştü)
 Dini öğütlerde kendinden geçer mor dudaklı azizimiz
 Ayni konuda rahibelerden bayraksız bir ordu
 Hadi çocuklar her şey sizi bekliyormuş
 Ben her şeyi unuttum
 Yalnız Münih damgası kalmış aklımda kala kala
 Hadi çocuklar efsaneler sizi bekliyor sonbahar şehrinde
 Hadi müziğe çalışanlar hadi hadi.

EFSANELER

Bir kitaptan
 Üç sayfa, beş cümle, bir kelime
 Pencerelemin kapaklarını açtı
 Gidilecek yer için atlar sabırsızlanıyordu
 Bir şiir arabası nasıl yapılır bilir misiniz?
 Ben sokakları vereyim siz taşları yaptırın
 En yakın ormandan birkaç ağaç
 Uydurma bir gecenin ortasında tekerlekleriyle araba
 Araba sizi bekliyecek
 Köprülerin çok uzağında birtakım karaltılar sigara içiyorlar
 Kibritlerini yakmak için ta Alamanya içlerinden çıkarıp
 Eski bir çocuğu tutup giydirip getirmişler
 Anası yılları yılları bekliyor o
 Senin ananın sütü yoktu oğlum anan seni kitapla besledi
 Şehrin soğuk yedi kütüphanesinden çalıp sattığı
 Bir düello sabahı gibi sis var sis var sis
 Bu Allahın kara perşembesinde şehirde demirlemiş gemiciler
 Esaslı bir Prusyalı general hâlâ emrediyor
 Kalın bıyıklarına saygı gösterirlerdi: tavanda kılıçları
 İç kalelerden koca bir topu söküp
 Aylardan sonra yani savaş bitince törenle getirmişlerdi
 Bu general hatıralarını yedi kısma ayırmıştı
 Giriş, önsöz, fotoğraflar, son bir de
 Saygıdeğer dul Straus'u canı gibi severdi
 Akortsuz piyanosunda
 Fal bilmediği garibinize gider bu yüzden geleceği göremedi
 Ne mumlar yanıyor yüzlerce perdeli odalarında evinin
 Daha o vakitler S ve T silah fabrikaları kurulmamıştı
 Rüzgâr esiyordu ortaklardan biri doğmuştu henüz
 Sermayesi bir balonluk metelikler metelikler
 İnsanlar basbayağı, tatsız, tuzsuz yaşarlardı savaşı
 Doğmamış ortağıyla anlaşmazlık çıkmamıştı daha
 Bir gün sevinçli haberler geldi gazetelerden, ajanslardan
 Savaş çıkmıştı, falan, ötelerde falan, yakınımızda falan, içimizde falan
 İkinci adı tüm silahlardan silmek çok zordu üstad
 Başka biri olsaydı de bana üstadın var mı üstad derdi

Para para Maliye Nezareti Müfettişler Müfettişler
 Kaç tonluk söz istediniz, kâğıtlar, kalemler
 Mahalli gazeteler –aksilik– o zaman çok okunurdu
 Bir orgcunun küçük oğlu –başka yokmuymuş ne–
 Sonraları Avrupada ünlü bir aktör oldu para kazandı
 Tüm büyükçe adamlar gibi önce
 Baba zoruyla hukuk okudu
 Oğlan Stravinsky’yi tanırdı uzaktan paradiden falan
 Önde oturduğu için, bastonsuz olduğu için
 Topal sanardı³⁹ eşek arılarını andırır uzunca
 Tiyatro aşkına sonra perdeleri açıp kapadı
 Savaş çıktığı yıllarda teker teker yavaş yavaş
 İşini bilir bir rejim tüm kuklaları cephelere sevketti
 Öyle sanırım yahut yanlış anlatmışlar bana telefonla, telgrafla
 O zaman kimse rol yapmamış
 Rol kesmek istememiş
 Adamlar haklı ne rejisör, ne sahne
 Hak vermeyip de ne etmeli madalyalara
 Herşey bitince, ipler kopunca, perdeler düşünce
 Gıcır gıcır yepyeni kuklaları yapmasını bilirlerdi
 Eski tanrılarınca meslek meslektir arkadaş!
 Tüm yapıtlar da durmuştu yapılması yazılması
 Başsız heykeller gördüm ben, gözsüz resimler
 Yani eksik, kayıp, bitmemiş ölümler veya canlılar
 İnsan denenleri gördüm
 Kapılar ve adamlar olmadığı için
 Şehirleri sandıklarına dek boşaltmışlardı
 Bazıları eski alışkanlıklarından kâğıt yediler
 Artık randevular toplama kamplarında veriliyordu
 Herşey durdu azizim ben bu mektuba aslında o vakit
 Başlamıştım ama sonradan çok şey değişti
 Şehirler alındı
 Şehirler verildi
 Alındı verildi hep gazetelerden, ajanslardan
 Ben bir takım ıslak nesneler gördüm
 Islak herifler
 Cinslerini falan unutmuşa benzerlerdi

39 “sanırdı” olmalı.

Bu sırada nasıl düşünebiliyorlardı
 Sokakların ortasında yatıyorlardı
 Üzerlerine basmamak için
 –Belki ölüydü bu zavallılar–
 Ne ölüsü?
 Sahi ölmemiş olmadıkça böyle olmazlardı
 Vebalardan, koleralardan
 Dayanamayıp sözde izinlerde
 Adam yani bir buçuk saat için
 Kaçak tıraşları uzamışlarla savaş gittiğinde azıcık
 Ölü dudaklarını öptüm zorla ama yumuşacık ıslak
 Evlerine gidilmiyor ki zorla sigara sigara içirdim
 Dedikleri gibi kimseye sigara sigara vermedim
 Yeni bir din mi bu demirleri kızdırıyorlar demirleri
 Suçlarımın, günahlarımın okunması günlerce sürdü
 Ne önemi var biz tiyatroya gittik hayalimizde canım
 Bilmem Kimin locası altında zorla kadın veya kız
 Çok anlattılar, pis herif olduk biz sokaklarda apaçık
 Yemin ederim sigara vermedim dedikleri gibi, besbedava
 Özgürlük için kâğıtlara acınmadı
 Mürettipler harfleri hâlâ diziıyorlar
 Savaşlar geride kazanılmışsa pek kolay pek kolay
 Cephelerimizi kaldırın
 Demek yazık olacak kazdığımız siperlere, kaldırın
 Kaldırın geride azizler, azizeler geride yaşıyor
 Anlatılır ki en yiğit adam geride olurmuş
 Sürer mi? Sürer işte, sürmüş işte [...] ⁴⁰ işte
 Ben bir konferansına gitmiştim
 Ya da yanıliyorum bir arkadaş mektubunda yazmıştı
 Biliyorum Proust işitse kızacak bu sözlere kısadır kısa
 Tanırsın Tunanın iki yanında otururdu
 Tavanarası odasında müziğe çalışırdı
 Ailesinin bulunduğu şehre mektuplar hep geç gidip
 Geç geldiğinden kira borçları birikmiş olurdu
 Ve gariptir hiç ilgisi olmadığı halde Mühen damgasını
 Taşırlardı bu mektuplar zarflarını hâlâ saklarım
 O pek genç yaşta Tunanın iki yanında öldü

Orkestralarının salonu yoktur, paraları yoktur
 Hiçbir esere çalışmamışlardır
 Beşi bir araya gelmiştir ancak üyelerin
 Bir kez, sokak kahvesinde bir konuşma için politik
 Mektuplarda, hatıralarda ve Bankalarda yaşandı
 Herşey yani idealleri gençlerin
 –ölmez, ölmeyecek falan–
 Bankalarda yaşar bilirsin
 Camdan, çelikten kasalarda ya da somutu bayım
 Bankalar caddesinde A'nın ve Be'nin
 Şu Borsa yapıları da iskambil kâğıtlarıyla kurulmuş
 Çivilerini İskandinavıdan getirmişlerdi
 Tütün yetişseydi –yazık– tütün getirteceklerdi
 Islak kızlarımız yok sokaklarda
 Bu adamların odalarında kapalı sahi
 Hadi çocuklar efsaneler hazır
 Kaleler, duvarlar, atlar hazır
 Polisiçeler, emremuharrer senetler yiğitlerini bekliyor
 O papazı da tanırsın anaokulundan bu yana
 Onun hayatının hikâyesini yazmak da bana düştü
 Vaazlarda kendinden geçer mor dudaklı azizimiz
 Aynı konuda rahibelerden bir ordu
 Hadi çocuklar her şey sizi bekliyormuş
 Benim gibi siz de geçmişî unutun
 Hadi çocuklar efsaneler sizi bekliyor
 Yalnız Mühen damgası kalmış aklımda kala kala
 Hadi müziğe çalışanlar hadi hadi...

Tarihsiz

SONBAHAR ŞEHRİNDE EFSANELER

Köprülerin çok uzağında birtakım karaltılar sigara içiyorlar
 Kibritlerini yakmak için ta Alamanya içlerinden çıkarıp
 Eski bir çocuğu tutup giydirip getirmişler
 Anası yılları yılları bekliyor o
 Senin ananın sütü yoktu oğlum
 Anan seni kitaplarla besledi
 Şehrin soğuk yedi kütüphanesinden çalıp sattığı
 Bir düello sabahı gibi sis var sis var sis
 Bu allahın kara perşembesinde şehirde demirlemiş gemiciler
 Esaslı bir Prusyalı general hâlâ emrediyor
 Kalın bıyıklarına saygı gösterirlerdi
 İç kalelerden kocca bir topu söküp
 Aylardan sonra yani savaş bitince getirmişlerdi
 Bu generalin hatıralarını yedi kısımdır
 Giriş, önsöz, kolkola fotoğraflar ve son bir de
 Saygıdeğer dul Strauss'u canı gibi severdi akortsuz piyanosunda
 Fal bilmediği garibinize gider
 Bu yüzden geleceği göremedi
 Ne mumlar yanıyor yüzlerce perdeli odalarında evinin
 Daha o vakitler S ve T silah fabrikaları kurulmamıştı
 Rüzgârlar eserken sonbak-harda ortaklardan biri doğmuştu
 Sermayesi bir balonluk metelikler metelikler
 İnsanlar basbayağı, tatsız tuzsuz yaşarlardı savaşız
 Doğmamış ortağıyla anlaşmazlık çıkmamıştı daha
 Bir gün sevinçli haberler geldi gazetelerden, ajanslardan
 Savaş çıkmıştı falan, ötelerde falan, yakınımızda falan, içimizde falan
 İkinci adı tüm silahlardan silmek çok zordu
 Başka biri olsaydı de bana üstadın var mı üstad derdi
 Para para Maliye Nezareti müfettişler müfettişler
 Kaç tonluk söz istediniz kâğıtlara kalemlere
 Mahalli gazeteler –aksilik– o zaman çok okunurdu
 Bir orgcunun küçük oğlu –başka yokmuymuş ne–
 Sonraları Avrupada ünlü bir aktör oldu para kazandı
 Tüm büyükçe adamlar gibi önce baba zoruyla hukuk okudu
 Oğlan Stravinsky'yi tanırdı falan paradiden falan
 Önde oturduğu için, bastonsuz olduğu için topal sanırdı

Eşek arılarını andırır uzunca
 Tiyatro aşkına sonraları açıp kapadı perdeleri
 Savaş çıktığı yıllarda teker teker yavaş yavaş
 İşini bilir bir rejim tüm kuklaları cephelere sevketti
 Öyle sanırım ya da yanlış anlatmışlar bana telefonla, telgrafla
 O zaman kimse rol yapmamış rol kesmek istememiş kimse
 Adamlar haklı ne rejisör, ne sahne
 (Hak vermeyip de ne etmeli)
 Herşey geçince ipler kopunca perdeler düşünce
 Gıcır gıcır kuklaları yeniden yapmasını bilirlerdi
 Eski tanrılarınca meslek meslek olduğuna inanırlardı
 Tüm yapıtlar da durmuştu yapılması yazılması
 Başsız heykeller gördüm ben, gözsüz resimler
 Yani eksik yitik bitmemiş ölümler ya da canlılar
 Kapılar ve adamlar olmadığı için
 Şehirleri sandıklarına dek boşaltmışlardı
 Bazıları eski alışkanlıklarından kâğıt yediler
 Artık randevular toplama kamplarında veriliyordu
 Herşey durdu azizim ben bu mektubu aslında o vakit başlamıştım
 Ama sonradan çok şey değişti
 Şehirler alındı
 Şehirler verildi
 Alındı verildi hep gazetelerden ajanslardan
 Ben birtakım ıslak nesneler gördüm ıslak herifler
 Cinslerini falan unutmuşa benzerlerdi
 Bu sırada nasıl düşünebiliyorlardı
 Sokakların ortasında yatıyorlardı üzerlerine basmamak için
 Belki ölüydü bunlar (ne ölüsü)
 Sahi ölmemiş olmadıkça vebalardan
 Dayanamayıp sözde izinlerde
 Adam yani bir buçuk saat için
 Kaçak tıraşları uzamışlarla ölüm gittiğinde azıcık
 Ölü dudaklarını öptüm zorla
 Evlere doğru gidilmiyor ki zorla sigara sigara içirdim
 Dedikleri gibi kimseye sigara sigara vermedim
 Suçlarımın günahlarımın okunması gecelerce sürdü
 Ne önemi vardı biz tiyatroya gittik
 Bilmem Kimin locası altında kadın ya da kız

Çok anlattılar, pis herif olduk biz sokaklarda apaçık
 (Yemin eder misin)
 (Yemin ederim sigara vermedim)
 Özgürlük için kâğıtlara acınmadı
 Mürettepler harfleri hâlâ diziyorlar
 Herşey geride mi kazanılmış pek kolay pek kolay
 Hadi cephelerimizi kaldırın
 Demek yazık olacak kazdığımız siperlere, kaldırın
 Kaldırın geride azizler azizeler geride yaşıyor
 Ben bir konferansına gitmiştim
 Ya da yanıliyorum bir arkadaş mektubunda yazmıştı
 Biliyorum Proust işitse kızacak bu sözlerle kısa kısa
 Tanırsın Tunanın iki yanında otururdu
 Ailesinin bulunduğu şehre mektuplar hep geç gidip
 Geç geldiğinden kira borçları birikmiş olurdu
 Ve gariptir hiç ilgisi olmadığı halde
 Mühen damgasını taşırlardı bu mektuplar zarflarını hâlâ saklarım
 O pek genç yaşta Tunanın iki yanında öldü
 Orkestralarının salonu yoktur, paraları yoktur
 Hiçbir esere çalışmamışlardır
 Beşi bir araya gelmiştir ancak üyelerin
 Bir kez, sokak kahvesinde bir konuşma için politik
 Mektuplarda, anılarda ve Bankalarda yaşandı
 Herşey yani idealleri gençlerin
 –ölmez, ölmeyecek falan– Bankalarda yaşar bilirsin
 Camdan, çelikten kasalarda ya da somutu bayım
 Bankalar caddesinde A'nın ve Be'nin
 Şu borsa yapıları da iskambil kâğıtlarıyla kurulmuş
 Çivilerini İskandinavıyadan getirmişlerdi
 Tütün yetişseydi –yazık– tütün getirteceklerdi
 Islak kızlar yok sokaklarda
 Bu adamların odalarında kapalı
 Hadi çocuklar efsaneler hazır
 Kaleler duvarlar atlar hazır
 Poliçeler, emremuharrer senetler yiğitlerini bekliyor
 O papazı da tanırsın ana okulundan bu yana
 (Onun hayatının hikâyesini yazmak da bana düştü)
 Vaazlarda kendinden geçer mor dudaklı azizimiz

Aynı konuda rahibelerden bir ordu bayraklı
Hadi çocuklar her şey sizi bekliyormuş
Ben herşeyi unuttum
Yalnız Mühen damgası kalmış aklımda kala kala
Hadi çocuklar efsaneler sizi bekliyor sonbahar şehrinde
Hadi müziğe çalışanlar hadi hadi...

III
ECE AYHAN
SÜRELİ YAYINLARDA

Altyapı: Dönemin edebiyatla ilgili belli başlı süreli yayınlarına genel bir bakış

Ece Ayhan'ın, "... Beyoğlu postanesine gider ve bellibaşlı yazın, edebiyat dergi ve gazetelerine... kimi çok uzun, kimi orta uzunluktaki şiirlerimi, durmadan gönderirdim..." diye andığı¹ 1950'li yılların ilk yarısı ile ikinci yarısının başlarında, bir anlamda, Ece Ayhan'ın süreli yayınların sayfalarında görünmeye çalıştığı ve başladığı yıllarda yayınlanmakta olan süreli yayınlara kısaca göz atıldığında, yayın yaşamına katılma sırasına göre, *Varlık* (15 Temmuz 1933), 113 sayı yayınlanan *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* ([Ağustos] 1947), *Kaynak* (Ocak 1948), "Milliyetçi-muhafazakâr" olarak değerlendirilebilecek olan, 16 Mart 1950-Ocak 1957 arasında 75 sayı yayımlandıktan sonra, Ocak 1964'te döndüğü yayın yaşamını Aralık 1980'e kadar sürdürmüş *Hisar* (16 Mart 1950), *Yeditepe* (1 Nisan 1950), "haftalık siyasi gazete" olduğu halde edebiyat açısından bıraktığı iz çok daha önemli olan *Pazar Postası* (4 Şubat 1951), *Yenilik* (15 Aralık 1952), *Türk Dili* (Ekim 1951), Sezai Karakoç'un iki sayı çıkartabildiği *Şiir Sanatı* (15 Ocak 1955), bir akıma adını veren *Mavi* (1 Kasım 1952; 28. sayıdan sonra *Son Mavi*

1 Bkz. Ece Ayhan, "İlk Adımlar", *Poetika. Şiir Sanatı ve Sorunları* 2, İstanbul, 1985, s. 15-16. 1951. İstanbul ("Pes İstanbul olmasa ne yapardık!" diyor İlhan Berk). Beyoğlu postanesine gider ve bellibaşlı yazın, edebiyat dergi ve gazetelerine 'bir' Alman'ın, 'bir başka' Alman'ın ve birkaç Anglo-Sakson'un (yazayım; 'atonallik'in, 'on iki ton müziği'nin, 'begateller'in, 'manyetofon'un, Alban Berg'in, Arnold Schönberg'in... Giacometti'nin, 'mobil'lerin de) etkisindeki kimi çok uzun, kimi orta uzunluktaki şiirlerimi, durmadan gönderirdim. Usanmıyordum ve zarflar dolusu... Bu otuz-otuz beş şiirden birkaçı yayımlandı 1954'ten sonra (4 parça da öykü, evet). İlgı çekmediler..."

adını almış, 1 Temmuz 1955 tarihli 30. sayı ile yayın yaşamından çekilmiştir), Vedat Günyol'un Orhan Burian'la birlikte *Ufuklar* (Şubat 1952), Burian'ın ölümünden sonra da "kurucu" olarak adını koruduğu *Yeni Ufuklar* (15-16. sayı Orhan Burian özel sayısı olarak çıkartıldıktan sonra Ekim 1953), Aralık 1956'ya kadar 38 sayı çıkan *İstanbul* (Kasım 1953), Nedret Gürcan'ın Dinar'da 34 sayı çıkardığı *Şairler Yaprağı* (1 Mayıs 1954), Tevfik Akdağ'ın altı sayı çıkarttığı *Şimdilik* (Ocak 1955), Muzaffer Erdost'un tek sayı çıkartabildiği *Açık Oturum* (Mayıs 1955), *a Dergisi* (1 Ocak 1956), *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin devamı niteliğinde olan *Dost* (1 Ekim 1957) ile karşılaşmaktadır.² Bunlara bir de *Vatan* gazetesi-

2 Anılan süreli yayınlarla ilgili olarak daha ayrıntılı bilgilenmek için bakılabilecek başlıca kaynaklar şunlardır:

*Abasıyanık, Sait Faik, "Mavi Üstüne". *Mavi*, 1 Kasım 1953, sayı 13.

*"Açıklamak Gerekirse", *Hisar*, 1 Ekim 1951, sayı 18.

*Ataç, Nurullah, "Varlık Yayınları". *Pazar Postası*, 12 Şubat 1956.

*Barlas, Cemil Sait, "Pazar Postası Niçin Çıkıyor?" *Pazar Postası*, 4 Şubat 1951.

*"Bir Dergi: Hisar". *Papirüs*, Şubat 1967, sayı 9.

*"Bir Dergi: Yeditepe", *Papirüs*, Ağustos 1966, sayı 3.

*Bozok, Hüsamettin, "90 Yılı Dolduran Çaba". Röportajı yapan Turgay Keser. 2 Mart 2006. Bkz. <http://www.evrensel.net/06/03/02/kultur.html>

*Cavkaytar, Serap, "Varlık Dergisinin İlk 150 Sayısındaki Edebiyat Yazılarının Sınıflandırılması". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 2001.

*Çınarlı, Mehmet, "Altıncı Yıla Girerken". *Hisar*, 1 Mart 1955, sayı 59.

*Çınarlı, Mehmet, *Altmış Yılım Hikâyesi*, Kitabevi, İstanbul, 1999.

*Çınarlı, Mehmet, "Hisar'dan Hatıralar". *Türk Dili*, Mayıs 1987, sayı 425.

*Demiral, Hilmi, "Varlık Dergisinin 400-500 Sayılarının Edebi Yönden İncelenmesi". Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 2003.

*Doğan, Erdal, *Edebiyatımızda Dergiler*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 1997.

*Emiroğlu, Öztürk, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatında Hisar Topluluğu ve Edebi Faaliyetleri*, T. C. Kültür Bakanlığı, Ankara, 2000.

*Günyol, Vedat, *Sanat ve Edebiyat Dergileri*, Alan Yayıncılık, İstanbul, 1986.

*Hızlan, Doğan, "Yeditepe". *kitap-lık*, Temmuz-Ağustos 2000, sayı 42.

*İnalkaç, Sema, "Varlık Dergisi'nin Yayınlandığı İlk Yıllardaki Sanat Faaliyetleri (sayı 1-60)", Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2006.

*Kaya, İbrahim Şeref, "Varlık Dergisi'nde Şiire ve Şiir Tenkidine Dair Yazılar: 1933- 1953" Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 1992.

*Kongar, Emre, "Yaşar Nabi Nayır'ın Türk Edebiyatındaki Yeri: Varlık Dergisi ve Varlık Yayınları", *Yaşar Nabi'ye Saygı*, Varlık Yayınları, İstanbul, 1982.

*Korkmaz, Ferhat, *İkinci Yeni Limanı Pazar Postası*, Ankara, 2010.

*Oktay, Ahmet, "Mavi Bir Dergi Olarak Beklentileri Karşılamamış, Sadece Haber Vermişti", *Milliyet Sanat*, 1 Aralık 1982, sayı 61.

nin *Pazar İlavesi* içinde verdiği *Vatan'ın San'at Yaprağı* (26 Temmuz 1953) eklenebilir.

Kısaca değinilecek olursa, söz konusu süreli yayınlardan *Türk Dili* ile *Varlık*, edebiyat dergiciliğinin en uzun soluklu iki süreli yayını olarak hâlâ yayınlanmaktadır; haklarında fazla bir şeyler söylemeye gerek yoktur. Yayın yaşamına Ankara'da başlayan *Varlık*, kurucusu Yaşar Nabi Nayır'ın 1946'da İstanbul'a yerleşerek *Varlık* Yayınevi'ni kurması sonucu yayını İstanbul'da sürdürmüştür. *Türk Dili* de, Ekim 1961'den bu yana, Türk Dil Kurumu'ndaki çeşitli gel gitlere bağlı olarak Ankara'da yayınlanmaktadır. "*Yenilik* Aylık Fikir ve Sanat Dergisi", Naim Şafak Tıralı (25 Aralık 1925, Giresun-26 Mayıs 2009, İstanbul) tarafından 1951 yılında kurulmuştur. Biçim ve içerik değişiklikleri ile gelinebilen nokta 1957 yılının sonu olmuş, Kasım-Aralık 1957 tarihini taşıyan sayıda "YENİLİK, 12. cildini tamamladığı bu sayısında, yayınına son vermek zorunda kaldığını okurlarına bildirirken üzüntüsü içindedir" diyerek yayın yaşamının sona erdiğini duyurmuştur.³ Kendisi de öykücü olan Salim Şengil (1913, Selanik-2005, İstanbul), 1947 yılında sadece öykü yayınlamak üzere bir süreli yayın çıkarmıştır: *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*. Zamanla öykünün yanı sıra şiire de

* Öksüz, Songül, "*Varlık Dergisi'nin Kültürel Konulara Yaklaşım Biçimi (1950-1960)*", Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2002.

*Özlük, Nuran, "*Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin Tanıtımı, Türk Edebiyatına Katkısı ve Sistematik İndeksi*", *Turkish Studies*, Vol. 6/2, Spring 2011.

*Saltık, Olcay, "*Varlık Dergisinin 301-400 Sayılarının Edebi Yönden İncelenmesi*", Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 2000.

*Şengezer, Nazmi, "*Hisar ve Türk Edebiyatı Dergilerinde Şiir Teorisi Yazıları*", Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 1997.

*Tamer, Ülkü, "*Yeditepe Bir Bayram Yeri Gibiydi*", *kitap-lık*, Güz 1999, sayı 38.

*Tarık Dursun K, "*Parantez İçinde Hüsamet'in Bozok ve 'Yeditepe'*", *kitap-lık*, Kasım-Aralık 2001, sayı 50.

*Teke, Ahmet, "*Varlık Dergisinin 151-300 Sayılarının Edebi Yönden İncelenmesi*", Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 2000.

*Toz, Hıfzı, "*Hisar Dergisi Hakkında Bir Değerlendirme Çalışması*", Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 1994.

*Uçar, Aslı, "*1950'ler Türkiye'sinde Edebiyat Dergiciliği: Poetikalar ve Politikalar*", Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bilkent Üniversitesi, Ankara, 2007.

*"*Varlık Ne İçin Çıkıyor?*" *Varlık*, 15 Temmuz 1933, sayı 1.

*Yücel, Tahsin, "*Yaşar Nabi Okulu*", *Yaşar Nabi'ye Saygı*, Varlık Yayınları, İstanbul, 1982.

sayfalarında yer veren *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* yayını Temmuz 1957'ye kadar sürdürmüş, bu on yıllık süre içinde, "birinci seri" adı altında 47, "ikinci/yeni seri" adı altında da 66 sayı olmak üzere toplam 113 sayı yayınlanmıştır. Ürünleri sürekli yayınlananlar arasında Attilâ İlhan'dan Erdal Öz'e, Muzaffer Erdost'tan Orhan Kemal'e kadar birçok imzaya rastlanır.⁴ *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, 1957'de, tüm sanat dallarını kapsamak üzere yerini *Dost'a* bırakmıştır.⁵ *Pazar Postası*, 4 Şubat 1951-31 Ağustos 1952 arasında 79 sayı yayınladıktan sonra yayınına ara vermiş, 1 Ocak 1956'da döndüğü yayın yaşamından 1959 ortalarında adını *Son Havadis'e* çevirerek çekilmiştir. Orhan Burian ile Vedat Günyol'un Şubat 1952'de yayınlamaya başladığı *Ufuklar*, Orhan Burian'ın ölümü üzerine Ekim 1953'ten sonra *Yeni Ufuklar* adını almış, Vedat Günyol'un denetiminde yayınına sürdürmüştür.

Ece Ayhan'ın, adları geçen süreli yayınlardan hangilerine şiirlerini gönderdiği konusunda bir bilgi olmasa da, hangilerinde şiirlerinin yer aldığı üzerinde ayrıntılı olarak durmak olasıdır: Şiirlerin yayımlanma sırasına göre, *Türk Dili*, *Varlık*, *Yenilik*, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, *Pazar Postası*, *Yeni Ufuklar*, *Dost* ve *a dergisi*.

1/ *Türk Dili*: Ece Ayhan'ın yayımlanan ilk şiirleri⁶: "Islak" ve "Üç Gencin Kalbi"

Ece Ayhan'ın 1982 yılının başlarında Özcan Yalım'la yaptığı söyleşide şöyle bir konuşma geçmiştir:

"ECE AYHAN: ... 54 Şubatı'nda ilk yayımlanıyor da dergide, *Türk Dili* dergisinde. İki şiir. Biraz hafifçe orada hafifçe Lorca etkisi var, belleğimde kaldığı kadarıyla.

4 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* ile ilgili olarak bkz. Nuran Özlük, "Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nin Tanıtımı, Türk Edebiyatına Katkısı ve Sistematik İndeksi", *Turkish Studies*, Vol. 6/2, Spring 2011, pp. 725-818 ve Salim Şengil, *Anılarda Kalan Portreler*, Cem, İstanbul, 1991.

5 Salim Şengil, *age.*, s. 7.

6 Naim Tiralı 1998'de kendisiyle yapılan bir konuşmada, Ece Ayhan'ın şiirlerini "yayınlamak ilk bana nasip oldu" demiştir; "bıktırdı, anlamasam da yayınladım." (bkz. *İz Birakanlar*, haz: Ajans K Filmcilik ve Reklamcılık Ltd. Şti.). Ancak ilk şiirleri *Türk Dili*'nde yayımlanmıştır.

ÖZCAN YALIM: *Türk Dili* dergisinin 1954 sayılarında.

ECE AYHAN: 54 Şubat sayısında.

ÖZCAN YALIM: Şubat sayısında. Sende yok mu?

ECE AYHAN: Bende yok.

ÖZCAN YALIM: Şiirin adını hatırlıyor musun?

ECE AYHAN: İki şiir var orada. Ad hatırlamıyorum.

ÖZCAN YALIM: Evet, bugünkü şiirinle...

ECE AYHAN: Yalnız bir şey var ama bugünkü şiirimle ilgisi yok, çünkü iyi bir şey değildir o. Mutlaka ben lise son-dayken göndermişimdir.

ÖZCAN YALIM: Yazmışın göndermişindir... Bir sene bekler.

ECE AYHAN: Çünkü o birkaç ay sonra falan, öyle üç-beş ay sonra yayımlamıyorlar. Tanınmış falan filan da değilsin de ayrıca. Benim tahminim okuldayken yazdığım şiirler değil onlar. Lisedeyken yazdığım şiirler onlar.”⁷

Söz konusu iki şiir, “İslak” ve “Üç Gencin Kalbi” adını taşımaktadırlar.⁸ “İslak”ın daktilo, “Üç Gencin Kalbi”nin ise hem elyazısı hem de daktilo ile yazılmış taslakları bulunmaktadır. Yayımlanan metinler taslaklarla karşılaştırıldığında şunlar görülmektedir:

* Yayımlanan iki şiirin de altında “1954, Şubat” tarihi bulunmaktadır.

* “İslak”ın taslağında “1952”, “Üç Gencin Kalbi”nin taslaklarında ise “1951” yazmaktadır ve Ece Ayhan doğru hatırlamaktadır: Lisedeyken yazıp *Türk Dili*’ne göndermiş, yayımlandıktan sonra da altına *Türk Dili*’nde yayımlanma tarihi olan “1954, Şubat” tarihi yazılmıştır.

* “İslak”ın yayımlanmış olan metni elde bulunan taslağın aynıdır.

* “Üç Gencin Kalbi”nde ise, taslaklar ile yayımlanmış metin arasında birtakım farklılıklar bulunmaktadır. Taslaklar ve yayımlanan metin karşılaştırmalı olarak aşağıda verilmektedir.

7 Ece Ayhan, *Ece Ayhan Çağlar Anlatıyor*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2012, s. 93-94 (haz. Eren Barış).

8 *Türk Dili*, Şubat 1954, cilt III, sayı 29, s. 291. Ayrıca bkz. Ece Ayhan, *Bütün Yort Savul’lar!*, 1954-1977, YKY, İstanbul, Mart 2012, 9. baskı, s. 23-24. Ele aldığımız dönemde yayımlanan bu iki şiirin yanı sıra Ece Ayhan’ın başka şiirleri de *Türk Dili*’nin sayfalarında yer almıştır: *Bakışsız Bir Kedi Kara*, Kasım 1960, s. 64; *Kılıç*, Ekim 1961, s. 17; *Kargabükken*, Aralık 1961, s. 16.

* Siyasal Bilgiler Fakültesi’ni kastetmektedir.

Taslak

Bir gemici tanırım
 Kalbini bir limanda bırakmış
 Ya kaybolursa?
 [Düşünür; ya kaybolursa?]
 Ağlar çocukluğundaki gibi
 Kalbini almaya gidecek hâlâ

Bir oğlan tanırım
 Yeşil gözlü sabahları
 [Derin yeşil gözlü
 Ruhu güney denizlerinin dibi]
 Kalbi ise yerinde
 Birine vermiye gidecek
 Bir gemi arar durur
 Bulutlardan

Bir şair tanırım
 Onunki içler acısı
 Kalbini asla vermemiş
 Çalmışlar
 Kalbi birisinde saklı
 [Kalbi belki denizlerde saklı]
 [Kalbi herhangi bir yerde saklı]
 Bilinmiyecek⁹

Yayımlanmış metin

Bir gemici tanırım
 Kalbini bir limanda bırakmış
 Ya kaybolursa?
 Ağlar çocukluğundaki gibi
 Kalbini almaya gidecek hâlâ

Bir oğlan tanırım
 Derin yeşil gözlü
 Gönlü güney denizlerinin dibi
 Kalbi ise yerinde
 Birine vermeye gidecek
 Bir gemi arar durur
 Bulutlardan.

Bir şair tanırım
 Onunki içler acısı
 Kalbini asla vermemiş
 Çalmışlar
 Kalbi eski bir efsanede saklı.

* Bizce önemli bir fark, taslakta “E. Ayhan Çağlar” imzası olduğu, 1950’li yılların ortalarına kadar *Varlık*, *Yenilik*, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* vb süreli yayınlarda yayımlanan şiirlerin de altında aynı imza bulunduğu halde, *Türk Dili*’ne gönderilmiş –ve yayımlanmış– olan söz konusu iki şiirin ilk kez –ve sonra nedense bir süre kullanılmayan– “Ece Ayhan” imzasını taşıyor olmasıdır.

2/ Varlık: “Kudüs Fareleri”

Varlık, 1 Şubat 1955 tarihli sayısında “şiiir yarışması” açtığını duyurmuştur.¹⁰ E. Ayhan Çağlar’ın, açılan bu yarışmanın duyurusunun mürekkebi kurumadan şiiir(ler)ini gönderenlerden biri olduğuna kuşku yoktur. Nitekim bir sonraki ay yayınlanan *Varlık*’ta, “Küçük Jüri”den geçerek yayımlanan şiiirlerden biri de “Kudüs Fareleri” olmuştur; ama birinci seçilememiştir: Bedri Gider’in “Dağ” adlı şiiiri birinci seçilmiştir.^{11, 12}

“Kudüs Fareleri” sonradan sadece üçüncü dizedeki “şehirler” sözcüğü “kentler”e dönüştürülerek *Kınar Hanımın Denizleri*’nde yer almıştır.

10 *Varlık*, 1 Şubat 1955, sayı 415, s. 15.

ŞİİR YARIŞMAMIZ

1956 eylül ayı başına kadar devam etmek üzere yeni bir yarışma açıyoruz. Yılın en iyi şiiirini bulmak için açtığımız bu yarışmaya aşağıdaki jüri üyeleri dışında her isteyen şair katılabilecektir. Yarışmaya en çok üç şiiirle girilebilir. Şiiirlerin ayrı ayrı tarihlerde gönderilmesi de mümkündür.

Şiiirlerin hiçbir yerde çıkmamış olması şarttır. Takma ad kullanılamaz. Yanlışlığa yer kalmamak üzere yarışmaya gönderilen her şiiirin üzerine “Varlık şiiir yarışması için” kaydı konulmalı, altına, tarih ve imza ile birlikte gönderenin adresi de eklenmelidir.

Bize yarışma için gönderilecek şiiirler ilk bir elemenden geçirildikten sonra her ay bu özel sayfada yayınlanacaktır. Bu sayfa 1956 ocak sayısına kadar çıkacak, o ay içinde jüri heyeti kararını verecek, netice şubat 1956 sayımızda bildirilecektir.

Yarışmada birinci olan şaire 500 lira armağan verilecek, şiiir kitabı da *Varlık* yayınları arasında basılabilecektir.

İkinciye yüz, üçüncüye elli liralık *Varlık* yayını kitap hediye edilecektir.

Jüri heyetini teşkil edecek arkadaşlarımız şunlardır: Nurullah Ataç, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ahmet Kutsi Tecer, Fazıl Hüsnu Dağlarca, Muktar Körükçü, Ziya Osman Saba, Behçet Necatigil, Cahit Külebi, Sabahattin Kudret Aksal Orhan Hançerlioğlu.

İlk elemeyi yapacak küçük jüri: F. H. Dağlarca, Behçet Necatigil, S. K. Aksal ve Y. N. Noyr’dan meydana gelecektir.

Her sayıda çıkacak şiiirler arasında da küçük jürice bir birinci seçilecek ve bu şiiirin sahibi 25 lira tutarında *Varlık* yayını seçip almak hakkını kazanacaktır.

11 Bkz. *Varlık*, 1 Mart 1955, sayı 416, s. 16.

12 “Çanakaleli diğer bir şair olan *Bedri Gider* (1921-1967), ilköğrenimini, doğum yeri olan Biga’da tamamladıktan sonra, Balıkesir Necatibey Öğretmen okuluna kayıt yaptırır. Geçim zorluğu nedeniyle öğrenimini yarım bırakmak zorunda kalan Gider, çeşitli kamu kuruluşlarında memurluk yaparak hayatını sürdürür. *Memleket Rüzgârları* (1948), *Levent Kedi* (1971) adlı şiiir kitaplarının yanında *Atatürk İçin* (1953) ve *Sosyal Şiiirler Antolojisi* (1967) isimlerini taşıyan derleme kitapları da bulunmaktadır.” Bkz. <http://okul.selyam.net/docs/index-4472.html?page=49>; erişim tarihi: 21 Mart 2013.

3/ Yenilik: “Şiirlerinizin değil bütününiü anlayıp kavramakta, her kıt’asını ayrı ayrı anlamakta bile güçlük çekiliyor.”

Yenilik, Ocak 1955’te üçüncü yılına girerken, “Okurlarımızla Konuşmalar” başlığı altında kimi açıklamalar yapmayı gerekli bulmuştur:

“YENİLİK’in ilk sayısından bugüne kadar yüzlerce mektup geldi. Bunlardan hemen çoğu okurlardan gelen şiir, hikâye ve deneme yazılarıyla dolu idi. Hepsini sıraya koyduk, cevap verilmesine lüzum gördüklerimizi ayırdık... Dergimizin idarehanesi ni iki sene içinde iki kere naklettik. Bu nakil esnasında... birçok yazılar ki bunlar içinde yayınlamak için ayırdıklarımız da vardı, kayboldu... Bu yüzden Dergimize Kasım 1954 tarihinden önce yazı gönderen okurlarımızdan, kendilerine şayet bu sayıda ve gelecek sayıda cevap verilmezse, yazılarının kaybolduğuna hükmetmeleri gerektiğini üzülererek haber veririz...”¹³

O sayıda yanıt verilenler arasında E. A. Çağlar [E. Ayhan Çağlar, yani Ece Ayhan] da bulunmaktadır. Yukarıdaki açıklama ile yanıtın içeriğinden anlaşılan (i) Ece Ayhan’ın şiirlerini –belki öykülerini de¹⁴– Kasım 1954’ten önce göndermiş olduğu, (ii) gönderdiği şiir sayısı hakkında belli/kesin bir bilgi yoksa da, yanıtta geçen “şiirleriniz” ifadesinden “Vedalarından Birinde”den başka şiirler de gönderdiği anlaşılmaktadır.

Biraz uzun olmakla birlikte, “Ece Ayhan kazıları” bakımından önemli olduğunu düşündüğümünden E. A. Çağlar’a verilen yanıtın tamamını vermenin yararlı olacağı kanısındayım:

“Şiirlerinizden bir kısmı, “Vedalarından Birinde” adını taşıyanlar tamamen uzun satırlar halinde, bir destan havasında yazılmış. Fakat bir destan bütünlüğü ve sadeliğinden yoksun. Üstelik ele aldığınız konu da sizi soyut sözler söylemeğe adeta zorlamış. Bu tarz şiir kolay değil. Hele bunu uzun mısralar yardımıyla yapmaya kalkmak daha da zor. Gerçi Whitman, Verhaaren, Apollinaire bu işin hakkından gelmişler, ama bizde onların taklidi bile tam bir başarıya varmış mıdır, varmamış mıdır, daima üzerinde tartışmalar yapılacak bir konudur bu.

13 Bkz. “Okurlarımızla Konuşmalar”, Yenilik, sayı 1-25, Ocak 1955, s. 36.

14 ... çünkü bir öyküsü Mart 1956’da yayımlanmıştır: “Doğmamış Olan Bir Adamın Hikâyesi”, Yenilik, Mart 1956, sayı 39, s. 309-311.

Öbür şiirlerinize gelince, onlarda şekil bakımından uzun mısralı şiirlerinizin yolunu bırakmışsınız ama soyut deyişleri bir türlü bırakmıyorsunuz. Şiirlerinizin değil bütününü anlayıp kavramakta, her kıt'asını ayrı ayrı anlamakta bile güçlük çekiliyor. Tabii bu arada güzel söylenmiş mısralarınıza da yazık oluyor. Siz, mısra kurmasını biliyorsunuz, küçümsenecek bir başarı değildir bu. Tesirlerden kurtularak, daha aydınlık şiirler yazmanız için sebep yok. Çalışmalarınızdan haberdar olmak bizi memnun edecektir."¹⁵

Burada bir ayrıç açarak, şiiri yayımlanıncaya kadar *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde E. Ayhan Çağlar'a verilen yanıtların yayımlandığı tarihleri anımsatalım: Haziran 1954, Ağustos 1954, Eylül-Ekim 1954 ve nihayet Nisan-Mayıs 1955... ve farklı iki değerlendirmeye, farklı iki sonuç...

Anlaşılan Ece Ayhan şiirlerini, en azından "Veda'lardan Birinde"yi ya hem *Yenilik*, hem de *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne – belki başkalarına da– ya da *Yenilik*'ten "olumsuz" bir değerlendirmeye alınca yılmayarak *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne göndermiştir. Böylece *Yenilik* tarafından eleştirilerek yayımlanmayan şiir *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nin beğenisini kazanarak yayımlanmıştır.¹⁶

"Ne kadar değiştiğinizi şüphesiz görüyorsunuz. "Bıkkınlığın kendisi" nerde, 'Güneşin Psikolojisi' nerde? Yalnız bu deyiş hatta imge ve öz gelişmesinin içinde bir yön var ki o kararlı kalıyor: Mistisizm eğilimi. 'Veda'lardan itibaren 'Güneşin Psikolojisi'nde ve 'Alaman Himni'nde bu eğilim hareketli değişken bir ekzotizma bulanıyor. İkisi bir arada, daha önce de yazdığımız gibi, çağrışımların tabii akışı içersinde geniş çerçeveli, soluklu, deyişi yabancı bir dilden çevrilmiş andıran bir şiir örgüsü örüyorlar... 'Veda'lardan Birinde' adlı şiiriniz dergide yayınlanacaktır. Başarılar dileriz."¹⁷

15 "Okurlarımızla Konuşmalar", *Yenilik*, sayı 1-25, Ocak 1955, s. 36.

16 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, Nisan-Mayıs 1955, sayı 39-40, s. 48-50.

17 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, Nisan-Mayıs 1955, sayı 39-40, s. 29. Burada adı geçen şiirlerden, E. Ayhan Çağlar imzasını taşıyan, 1954 yılında yazılmış olan "Bıkkınlığın Kendisi" ilk kez yayımlanmaktadır. Bkz. yukarıda s. 169. Söz konusu şiirin 13, 12 ve 11 dizeden oluşan üç biçimi bulunmaktadır. Birincinin sadece elyazısı, üçüncünün sadece daktilo, ikincinin ise hem elyazısı hem de daktilo ile yazılmış taslaqları vardır.

Dönelim *Yenilik*'e... E. A. Çağlar'ın göndermiş olduğu şiirle-
re yönelik olarak Ocak 1955 tarihli sayısında yayımlanan değer-
lendirmeyi başka değerlendirmeler değil, Nisan 1955 sayısında
yayımlanan¹⁸ –ve “Bütün Yort Savul’lar!”da yer almayan¹⁹, belki
de bugüne kadar gözden kaçmış olan– bir şiir izler: “İnsanların
Kötüleri”.²⁰

Böylece E. Ayhan Çağlar, 1955 yılının ortasında, 1954 başın-
da iki şiirini yayımlayan *Türk Dili*'nin yanı sıra *Yenilik* ve *Seçilmiş
Hikâyeler Dergisi*'nde de şiir ve öyküleri yayımlanmaya başlayan
bir “genç şair/yazar” olarak kendini kabul ettirme sürecinde
önemli bir adım atmıştır.

Ancak –nedense– *Yenilik* ile ilişkisi *Seçilmiş Hikâyeler Der-
gisi* ya da Temmuz 1956'da ilk kez bir şiirini yayımlayacak
olan *Pazar Postası*²¹ ile ilişkisi yoğunluğunda olmamış, –gene
nedense– “Bütün Yort Savul’lar!”da yer almayan “Panik” ile
“İnsanların Kötüleri” ve “Deliler Bayramı” adlı şiirleri²² –ve
yukarıda değinilen öyküsünden– başka ürünü *Yenilik*'te gö-
rünmemiştir.

Göndermediği için mi görünmemiştir, göndermiştir de ya-
yımlanmamış mıdır, göndermediyse, neden göndermemiştir?

18 *Yenilik*, Nisan 1955, sayı 28, s. 29.

19 Bkz. Ece Ayhan, *Bütün Yort Savul’lar! 1954-1997*, YKY, İstanbul, Mart 2012, 9.
baskı.

20 E. Ayhan Çağlar, “İnsanların Kötüleri”, *Yenilik*, Nisan 1955, sayı 28, s. 29. Bkz.
yukarıda s. 173

21 Ece Ayhan, “İbraniceden Çizmek”, *Pazar Postası*, 29 Temmuz 1956, sayı 31, s. 7.

22 Ece Ayhan, “Panik”, *Yenilik*, Eylül-Ekim 1956, sayı 45, s. 81 (Bkz. yukarıda s. 164.

Bu şiir –yanlış algılamadıysam– Nisan 2011'den bu yana *Evvel Fanzin*'de bulun-
maktadır. Bkz. <http://evvel.org/buluntu-siir-panik-ece-ayhan>; erişim tarihi: 20
Şubat 2013. Ancak, *Evvel Fanzin*'deki metinde, büyük bir olasılıkla tarama ya da
yeniden yazımdan ötürü oluşan birkaç hata olduğunun belirtilmesi gerekme-
tedir: (i) 5. ve 17. satırdaki sözcük “siren” değil “tiren”dir; (ii) 8. ve 16. satırlardaki
sözcük “morkalem” değil, “nurkalem”dir; (iii) 9. satır “büyük bir harf bir e” ola-
caktır. “Deliler Bayramı”, *Yenilik*, 1 Aralık 1956, sayı 49, s. 37; elimizde bulunan
daktilo ile yazılmış taslakta başlığın altında “silinmiş bir resim” cümlesi olma-
dan yayımlanmıştır.

* Ece Ayhan, Çekoslovakya kökenli Koh-I-Noor marka kalem “nurkalem” ola-
rak söylemiş olsa gerek.

Yanıt bekleyen, belki de hiçbir zaman yanıtı bulunamayacak sorular olarak orta yerde durmaktadır.

4/ *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*: "... şimdilik çağrışımların tabii akışı kendi yönlerini tayin ediyor ve siz, şiirinizin oluşunda aktif olmaktan çok pasif bir durumdasınız."²³

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde, zaman zaman, "Açık Konuşma" başlığı altında, yayınlanmak üzere şiirlerini, öykülerini gönderen "yazar adayları"nın ürünlerine ilişkin "açık" değerlendirmelere yer verilir.

Ülkü Tamer, Attilâ İlhan'la yaptığı bir konuşmaya dayanarak *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde yayımlanacak şiirleri Attilâ İlhan'ın seçtiğini yazar.²⁴ Attilâ İlhan da, aşağıda verilen alıntıda bunu "bir bakıma" doğrular; "bir bakıma" olmasının nedeni, Attilâ İlhan'ın "seçme"den çok "değerlendirme"ye değiniyor olması değil, sözünü ettiği yazarın *Dost*'tan değil de *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nden doğduğunu söylemenin daha doğru olmasındandır.

"(Çağrışım/3 '...Arada zaman zaman, İzmir'de molalar veriyorum; ne de olsa çocukluğumun şehri, baba ocağı orada; palmyelerini, muz ve mimoza ağaçlarını; kumruları –hele onları– nereye gitsem özlüyorum. Bu molaların birinde; Ankara'dan bir mektup; Sâlim Şengil, çıkarageldiği *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ni bırakmıştır; onun yerine, 'Dost' adında çok daha geniş kapsamlı bir edebiyat dergisi çıkarıyor; acaba, yazı göndermenin dışında, ona da katkıda bulunabilir miymişim? İşte dergiye gönderilen 'genç istidatlar'ın yazı ve şiirlerini incelemek, elemek, dergide onlara cevap vermek görevi, böylece bana düştü, bir hayli de

23 Daha geniş bir değerlendirme için bkz. Tunç Tayanç, "Seçilmiş Hikâyeler Dergisi ve E. Ayhan Çağlar ya da Ece Ayhan...", *kitap-lık*, Mayıs 2012, sayı 160.

24 Ülkü Tamer, *Yaşamak Hatırlanmaktadır*, Kitap Yayınevi, İstanbul, Ağustos 2005, 4. basım, s. 149. "Açık Konuşma"da Şükrü Eroğlu'na verilen yanıt da, Attilâ İlhan'ın *Dost* 'tan önce de, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde değerlendirmelere katıldığı izlenimini vermektedir. Bkz. *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 39-40, Nisan-Mayıs 1955, s. 29-30. Ayrıca Ece Ayhan'ın *Dost* 'ta yayımlanan ilk şiirinin Mart 1958'deki 6. sayıda yer alması da bu izlenimi doğrular niteliktedir. Bkz. "Bel Kanto", *Dost*, Mart 1958, sayı 6.

sürdü: gerçekten çok yazı, şiir, hikâye gelirdi; üşenmez, birer birer hepsini dikkatle okur, dergide cevaplar vererek, onlara yardımcı olmaya çalışırdım. Bu cevapları kimin yazdığını kimse bilmiyordu, sanırım sadece Sâlim (Şengil), Nezihe (Meriç) ve ben!

Bir keresinde, tek ya da birkaç şiir değil; hayli zengin bir dosya göndermiş bir şair namzedi karşıma çıkmasın mı? Alışılmamış bir gamdan, alışılmamış bir mûsikisi vardı; yeteneği su götürmezdi, daha o zaman şiirlerinde hırçınlıklar gizliydi. İmzası E. Ayhan Çağlar! Sâlim Şengil'e bu genç kimse, şiirlerini hem yayımlamasını, hem de onunla özel olarak ilgilenmesini, rica etmiştim: sonraki yılların hırçın fakat güçlü şairi Ece Ayhan, işte oradan, *Dost* dergisinin sayfalarından yükseldi.)"²⁵

"Açık Konuşma"da E. Ayhan Çağlar'ın adı ilk kez Haziran 1954'te geçer:

"Hakkınızda daha etraflı, daha derli toplu bir fikir edinebilmek için başka şiirlerinizi bekliyoruz."²⁶

"Açık Konuşma"da genellikle imza *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* ya da *Dergi*'dir; ancak birine de Sâlim Şengil "S.Ş." diye kendi adının baş harflerini koymuştur. Nedeni, E. Ayhan Çağlar'a atılan hafif bir "fırça" olsa gerek... Konu, E. Ayhan Çağlar'ın yazısının altına imzasını atmamış olmasıdır.

"Derginin çok yeni bir okuyucusu olacaksınız herhalde. Nereden mi bildiniz diyeceksiniz? İmzasız yolladığınız yazılarınızdan. Bunun üzerinde ne kadar önemle durduğumuzu eski okuyucularımız bilirler. En basit bir nezaket geleneği bile gönderilen yazının altına imza konulmasını gerektirir. Bir sanat yazısının altına imza değil insan kalıbını bile basmalı. Bu, kişilik anlamına alınmıştır."²⁷

"E. Ayhan Çağlar"ın giderek "Açık Konuşma"nın "gediklisi" olduğu söylenebilir; çünkü "S.Ş." imzalı "uyarı"nın yayımlandığı sayıdan sonraki sayıda da gönderdiği şiirlere ilişkin uzun sayılabilecek bir değerlendirme bulunmaktadır:

"Elimizde dört şiiriniz var. Çağrışımlarla şiir yazıyorsunuz. Böyle oldu mu sıhhatli ve sağlam bir şiir verebilmeniz, çağrışım-

25 Attilâ İlhan, " '...Hakkını Ödeyemeyiz!...' ", *Cumhuriyet*, 22 Temmuz 2005.

26 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 29, Haziran 1954, s. 24.

27 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 31, Ağustos 1954, s. 38.

larla birlikte gelen imajları belli bir yöne dökebilmenize bağlanır. Oysa, şiirlerinizden anladığımıza göre, şimdilik çağrışımların tabii akışı kendi yönlerini tayin ediyor ve siz, şiirinizin oluşunda aktif olmaktan çok pasif bir durumdasınız. Şiire kafa tutmak konusunda hece, hatta daha iyisi aruz vezni ile oynamayı, denemeler yapmayı hiç düşündünüz mü?”²⁸

Seçilmiş Hikâyeler Dergisi imzalı bu “öneri” konusunda E. Ayhan Çağlar’ın ne düşündüğünü bilmemekle birlikte, “Açık Konuşma”da yeniden yer alması için altı ayın geçmesi gerekmiştir. Ancak bu kez sadece “Açık Konuşma”da geçmemektedir adı; gönderdiği şiirlerinden biri sonunda *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’de kendine yer açmıştır:

“Ne kadar değiştiğinizi şüphesiz görüyorsunuz. ‘Bıkkınlığın Kendisi’ nerde, ‘Güneşin Psikolojisi’ nerde? Yalnız bu deyiş hatta imge ve öz gelişmesinin içinde bir yön var ki o kararlı kalıyor: Mistisizm eğilimi. *Veda*’lardan itibaren ‘Güneşin Psikolojisi’nde ve ‘Alaman Himni’de bu eğilim hareketli değişken bir ekzotizma bulanıyor. İkisi bir arada, daha önce de yazdığımız gibi, çağrışımların tabii akışı içersinde geniş çerçeveli, soluklu, deyişi yabancı bir dilden çevrilmiş andıran bir şiir örgüsü örüyorlar. Bu, biraz da son zamanların modasıdır. Çoğunluk genç şairlerimiz bir önceki nesilde görülen topyekûn zaman ve yer dışında soyutlamalar yerine (*F. Hüsnü, B. Necatigil*) coğrafyaya bağlı, fakat sınır tanımayan, zaman tanımayan soyutlamalar yapmayı seviyorlar. Sizde de bu görülüyor. ‘Güneşin Psikolojisi’ Bizce, mısra, deyiş, ritm, imge konularında düşünmeli, denemeler yapmalısınız. ‘*Veda*’lardan birinde’ adlı şiiriniz dergide yayınlanacaktır. Başarılar dileriz.”²⁹

Bundan böyle “E. Ayhan Çağlar” imzası *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nin neredeyse her sayısında yer almaya başlamıştır. Nitekim “Kötü İlgilerin Gidişi” ve “Kurtulamayan”ın yayımlandığı sayıyı³⁰ izleyen sayıdaki *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’ndeki “Açık

28 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 32-33, Eylül-Ekim 1954, s. 28.

29 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 39-40, Nisan-Mayıs 1955, s. 29; “*Veda*’lardan Birinde” de aynı sayıda (s. 48-50) yayımlanmıştır. Söz konusu şiir *Çanakkaleli Melahat’a İki El Mektup ya da özel bir fuluş tarihli* (Korsan, İstanbul, Mayıs 1991, s. 89-92)’nde yer almıştır. *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’ndeki metinle buradaki metin arasında iki ufak değişiklik olduğu görülmektedir: *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nde “Birinci katları dinamitlenmiş evlere benzer yıkılıverirler” “yıkılıveririz” olmuş, “Romanyalı pembe şeyli şeytan” da “Pembe gözlü şeytan”a dönüşmüştür.

30 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 49, Şubat 1956, s. 24.

Konuşma“da bu süreklilik bir anlamda “tescil” edilmiştir; sıranın artık öykülere geldiği anlaşılmaktadır:

“Geçen sayımızda iki şiirinizi yayınladık. Bundan sonraki sayılarımızda da yerimizin elverdiği ölçüde bizde bulunan öbür şiirlerinizi yayınlamaya çalışacağız.

Hikâyeleriniz üzerinde de kesin bir karara varabilmemiz için yeni çalışmalarınızı bekliyeceğiz. Başarılar dileriz.”³¹

Ancak sonraki sayılarda da şiirler yayımlanmış, öykülere sıranın gelmesi 1956 sonbaharını bulmuştur.³² Bu süre içinde yayımlanan on şiirden sonuncusunda, “Beyaz Rus Kadın”da imza değişmiş, “E. Ayhan Çağlar” bundan böyle yerini “Ece Ayhan”a bırakmıştır.³³

“Ece Ayhan” imzalı üç öykü *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nin sonraki sayılarında yer almıştır: “Acıların Dindirici Tanrısı”, “Yaşama Sevinci” ve “Gül Ağacından”.³⁴

Ancak kanımca “ilginç” olan, Ece Ayhan’ın “şiir serüveni”ni anlatırken –hadi az sayıda şiirinin yayımlandığı *Türk Dili, Varlık* ve *Yenilik*’i bir yana bırakalım da– *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’ne hiç değinmemiş olması, “şiir serüveni”ni *Pazar Postası* ile ve Temmuz 1956’da başlatmasıdır.

Bu “görmemezlik”, Akif Kurtuluş’a gönderdiği mektuplara bakılırsa, *Seçme Hikâyeler Dergisi*’nde yayımlanan şiirlerini kitaplarına alacak düzeyde görmemesinden kaynaklanıyor olabilir (mi?). Ece Ayhan, 18 Mart 1982’de, Bodrum, Gümüşlük’ten Akif Kurtuluş’a yazdığı mektupta “ilk şiirleri”nden söz eder:

31 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 50, Mart 1956, s. 22.

32 “Anahtarlar” ve “Bir Korku Temi Üzerine Benzerlikler”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 51, Nisan 1956, s. 51; “Bir Ölü Macar Cambaz”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 52, Mayıs 1956, s. 33; “Boşluktaki Aptal”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 54, Temmuz 1956, s. 20-21; “Sentez” ve “İskambil”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 55, Ağustos 1956, s. 35; “Beyaz Rus Kadın”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 56, Eylül 1956, s. 27-29.

33 Örneğin bkz. “Panik”, *Yenilik*, sayı 45, Eylül-Ekim 1956, s. 81; “Çocukların ölüm şarkıları”, *Pazar Postası*, sayı 37, 9 Eylül 1956, s. 6; “Kambiyo”, *Pazar Postası*, sayı 42, 14 Ekim 1956, s. 7; “Okarina”, *Pazar Postası*, sayı 46, 11 Kasım 1956, s. 6 vb.

34 “Acıların Dindirici Tanrısı”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 57-58, Ekim-Kasım 1956, s. 43-45; “Yaşama Sevinci”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 61, Şubat 1957, s. 56-62; “Gül Ağacından”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 62-63, Mart-Nisan 1957, s. 43-47. Ancak E. Ayhan Çağlar imzalı öyküler *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nden önce *Yenilik*’te yer almaya başlamıştır: “Doğmamış Olan Bir Adamın Hikâyesi”, *Yenilik*, sayı 39, Mart 1956, s. 309-311.

“...Senden dileğim şu Akif; olabilirse doğallıkla, 1956’da *Dost* [belki o zamanlar adı *Seçilmiş Hikâyeler*’di] dergisinde yayınlanmış olan şiirlerimi bana bir acele buraya yazabilir misin?... Onlardan iki üç şiiri *Kınar Hanımın Denizleri*’nin bu yeni baskısına³⁵ almak isterim, bulunabilirse. –Bir dolu şiir kitaplara girmemiştir, o başka.–”³⁶

Her ne kadar hangi şiirleri gönderdiği belli değilse de, Akif Kurtuluş’un bu isteği yerine getirdiği, Ece Ayhan’ın 29 Mart 1982 tarihli mektubundan anlaşılmaktadır:

“... Fotokopileri de aldım zahmetine çok sağol. Şiirleri okudum, onları *Kınar Hanımın Denizleri*’ne almıyacağım, alamam daha doğrusu...”³⁷

Ancak –anlaşılan– Ece Ayhan sonradan bu görüşünü değiştirmiş ve söz konusu şiirlerini de kitaplarına almış ya da alınmasına karşı çıkmamıştır.³⁸

a/ “*Veda’lardan Birinde*”...

Yakın zamandan geriye doğru gidecek olursak, son yazıldığı biçimiyle “*Vedha’lardan Birinde*” 69 dize içeren altı bölümden oluşmaktadır: I– Kumarcı Musa, II– Amatörler ve Profesyoneller, III– Got’lar ve Genç Vedha, IV– Duba’dan Laternacı, V– Ayşe Dolley’in Bulunmadığı Bölge, VI– Vedha Vedha Vedha.

Bu haliyle şiir, adı dışında –ki “*Veda’lardan Birinde*”dir–, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*’nde ilk yayımlandığı biçim ve içeriğe de uygundur.³⁹

“*Veda’lardan Birinde*”, Ece Ayhan’ın 30/X/1954 tarihini atmasından *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi* sayfalarında görünmesine kadar geçen sürede hangi aşamalardan geçmiştir?

Yukarıda da değinildiği üzere, Ocak 1955’te üçüncü yılına giren *Yenilik*, “Okurlarımızla Konuşmalar” başlığı altında kimi açıklamalar yapmayı gerekli bulmuş ve ilk sayısından bu yana

35 Sözünü ettiği Adam Yayınları’nda yapılması beklenen baskıdır.

36 Ece Ayhan, *Kardeşim Akif. Akif Kurtuluş’a Mektuplar*, Dipnot, Ankara, 2011, s. 16 (haz. Eren Barış)

37 *Age*, s. 21. Alınım ben çizdim.

38 Aslında, *Kınar Hanımın Denizleri*’nde “Bir Ölü Macar Canbaz” (Açık Oturum Yayınları, Ankara, 1959), *İlk Şiirleri*’nde de (Bkz. *Bütün Yort Savul’lar*, YKY, İstanbul, 1997) “Beyaz Rus Kadın”, “Sentez”, “İskambil” vb şiirlere yer ver(ili)miştir.

39 Ece Ayhan, “*Veda’lardan Birinde*, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, Nisan-Mayıs 1955, sayı 39-40, s. 48-50.

yönetim yerini iki kez değiştirdiklerini, bu sırada birçok yazının yok olduğunu belirttikten sonra şu satırlara yer verilmiştir:

"... Dergimize Kasım 1954 tarihinden önce yazı gönderen okurlarımızdan, kendilerine şayet bu sayıda ve gelecek sayıda cevap verilmezse, yazılarının kaybolduğuna hükmetmeleri gerektiğini üzümlere haber veriliriz..."⁴⁰

O sayıda yanıt verilenler arasında E. A. Çağlar da bulunmaktadır. Yukarıdaki açıklama ile yanıtın içeriğinden anlaşılan (i) Ece Ayhan'ın "Veda'lardan Birinde"yi –yanıtta geçen "şiiirleriniz" ifadesinden anlaşıldığı üzere, başka şiiirleriyle birlikte– Kasım 1954'ten önce –ya da içinde– *Yenilik*'e göndermiş olduğudur; bu çıkarsama, "Veda'lardan Birinde"nin altına yazılan tarihle de uyum içindedir.

Yenilik'ten E. Ayhan Çağlar'a verilen yanıtta –tekrarlamak pahasına– şu değerlendirme yer almıştır:

"Şiiirlerinizden bir kısmı, "Vedalardan Birinde" adını taşıyanlar tamamen uzun satırlar halinde, bir destan havasında yazılmış. Fakat bir destan bütünlüğü ve sadeliğinden yoksun. Üstelik ele aldığınız konu da sizi soyut sözler söylemeğe adeta zorlamış. Bu tarz şiiir kolay değil. Hele bunu uzun mısralar yardımıyla yapmaya kalkmak daha da zor. Gerçi Whitman, Verhaaren, Apollinaire bu işin hakkından gelmişler, ama bizde onların taklidi bile tam bir başarıya varmış mıdır, varmamış mıdır, daima üzerinde tartışmalar yapılacak bir konudur bu..."

Büyük bir olasılıkla, *Yenilik*'ten "olumsuz" yanıt alan Ece Ayhan şiiirini *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ne göndermiş ve şiiiri orada "olumlu" değerlendirilerek yayımlanmıştır.⁴¹

Arsan Ebiri'nin dosyaları arasından çıkan Ece Ayhan'la ilgili dosyada "Veda'lardan Birinde" başlıklı dört "taslak" bulunmaktadır. Söz konusu taslaklardan ikisi elyazısıdır; ikisi de daktilo... Aslında dört taslağın nasıl sıralandığını, hangisinin "ilk taslak" olduğunu belirlemek oldukça zor olmakla birlikte, daktilo edilmişlerden birinin sadece iki bölümden oluşuyor olması, geri kalan bölümleri yok olmadıysa eğer, elyazısıyla yazılmış olan ilk taslağın daktiloya çekilmiş olduğu izlenimini vermektedir. O nedenle, ikisine birlikte "1. Taslak" denilecek,

40 Bkz. "Okurlarımızla Konuşmalar", *Yenilik*, sayı 1-25, Ocak 1955, s. 36.

41 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, sayı 39-40, Nisan-Mayıs 1955, s. 48-50.

çok gerekli görüldüğünde, daktilo ile yazılmış olan "2. Taslak" olarak belirtilecektir.

Benzer biçimde, ufak tefek değişiklikler dışında, daktilo edilmiş 4. Taslak aslında elyazısıyla yazılmış olan "3. Taslak"tır. Önceki iki taslak için geçerli olan kurala bu iki taslakta da uyulacaktır.

Önemli olan, bütün taslakların, şiirin *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde ve sonrasında yayımlandığı biçimiyle altı değil, yedi bölümden oluşmasıdır; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde yayımlanan "Veda'lardan birinde"de –ve doğal olarak sonrakilerde– olmayan "I– Karım ve Tütün Kokan Kadın" başlığını taşıyan ilk bölümdür. Ancak taslaklar ile yayımlanan metin arasındaki tek fark bölüm sayısından kaynaklanmamaktadır; yayımlanan metin neredeyse yarıya yakın kısal(tıl)mıştır ve bu "kısal(t)ma" sadece çıkartılmış olan birinci bölümden de kaynaklanmamaktadır.

Burada, elyazısı olan 3. Taslak ile daktilo ile yazılmış 4. Taslak arasında önemli bir fark olmadığından, bir yandan 4. Taslak ile *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde yayımlanan metin, bir yandan da 4. Taslak ile 1. Taslak arasındaki değişiklikler sergilenmeye çalışılacaktır.

Bir ayraç açalım: 3. Taslak'ta, şiir bittikten sonra, "Ekim – 1954 – İstanbul", altına da "E.a.ç." yazılmıştır. Ayrıca, yeşil mürekkeple "30/X/954" tarihi ve "aslı bende" yazısı da okunmaktadır. Daktilo ile yazılmış 4. Taslak'ta ise, "E. Ayhan Çağlar" ve "Ekim 1954" bulunmaktadır.

VEDA'LARDAN BİRİNDE⁴²

*I– Karım ve Tütün Kokan Kadın*⁴³

Bu gerçeğin dışında bırakılmış⁴⁴ karımın haberini ajans verdi
Bir sıra anlaşılmasız adların içinde
Ben bir Veda okumuştum

42 Bu metin "Elyazısı 3. Taslak / Daktilo edilmiş 4. Taslak"tır. Taralı olan yerler *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ndeki metinde bulunmamaktadır.

43 Bu bölüm, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde –ve sonra– yayımlanan metinlerde yer almamaktadır.

44 1. Taslak'ta, "Bu gerçeklikten uzak şehirden"

Veda sana ne dedi (dedi ki)

Bu duayı çocuklar bile biliyor

Cebimizde kalan son parayı saydık

(Bir çocuk⁴⁵ dahi bırakamıyacak mıyım?)

Daha tütün içmesini beceremiyen bir adamım

Ama, Absolom'un gözleri önünde Tütün Kokan Kadını taşıyorlardı

Tütün kokusu taşlanıyordu

Taşlardan biri denize düştü

Absolom denize düşen taşın düştüğü yerde duruyordu

46

Düşüvermişti bu geçmişteki kadın karanlıklarımıza

Absolom uzun saçlarının esiri ağacın dallarında takılmış⁴⁷

(Siz yaşadıklarınızın adamları bu başlamış ve bitmiş eski hikâyeyi
nerden bileceksiniz)

Tütün Kokan Kadın ne diyordu (diyordu ki)

48

Taşıdığım kitaplar ağır basıyordu⁴⁹

Bizi sürmüşlerdi –yahudi falan değildik– huduttan sabaha karşı

Kendi dilimizden başkasını konuşamıyorduk⁵⁰

İnsanın aklına önceleri hiçbir şey⁵¹ gelmiyor

–Boş değirmenlerin fareleri gibi–⁵²

Manastırlar ve dinsiz tapınakları kapılarını kapamışlardı⁵³

Hangi dinden olduğumuzu unutuvermişiz işte⁵⁴

Bunun dışında o kadar çok şeyle uğraştık ki

55

45 1. Taslak'ta "halife".

46 1. Taslak'taki "Kadın Schlob'a ne dedi (dedi ki)" dizesi 3. Taslak'ta çıkartılmıştır.

47 1. Taslak'taki iki dize, "Absolom uzun saçlarının esiri olmuş / Ağacın dallarında takılmış duruyor" dur.

48 1. Taslak'ta olan üç dize 2. Taslak'ta yer almamıştır: "Perdonami karanlıkta gelecek / Bir cephede çatı altında yağmurun dinmesini bekliyemeyiz / Biz artık asker adamlarız."

49 3. Taslak'ta, "geliyordu".

50 1. Taslak'ta "bilmiyorduk".

51 1. Taslak'ta "bir şeyler".

52 1. Taslak'ta "Bu kadar aç insanı –değirmen fareleri gibi–

53 1. Taslak'ta "Manastırlar veya dinsiz tapınakları barındıramıyacak".

54 1. Taslak'ta "unutmuşuz".

55 1. Taslak'ta yer alan altı dize 3. Taslak'ta yer almamaktadır: "Başıbozuk diyorlar-

II– Kumarcı Musa *peygamber ve Schlob*⁵⁶

Bozuk radyo ne demişti ağustosta⁵⁷

Veda'lardan birinde Musa kumar oynuyordu⁵⁸

Peygamberlik onun mesleği⁵⁹

(Ben karımın resmini⁶⁰ isterim sizden)

Schlob⁶¹ (Almanca bilmediğim için adının son harfini yanlış yazdım)

62

Tütün Kokan Kadını Absolom'un⁶³

(İyi bir saray ressamının elinden çıktığı belli oluyor)

64

Dördüncü duvarda ben bulunuyordum

(Ben karımın resmini isterim sizden)

65

Siz kendinizin kaçınıcı peygamber olduğunu iddia ediyorsunuz?⁶⁶

67

68

dı halk arasında bize / Paradilerin adamları / Sadık bir sosyalist olabilir şu işçi grubu / (Takip edilmezsem toplantıya gelirim) / Kimseye güvenilmiyor bugünkü günde / Ceketinin ceplerinin kapağı olan genci söylüyorlar."

56 Bu bölüm *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde I– Kumarcı Musa'dır.

57 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'ndeki metinde üçüncü dizedir.

58 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde "oynuyor" olmuştur.

59 1. Taslak'ta "Peygamberlik onun için iyi bir meslek"; *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde, "Peygamber'lik bir meslek oldu".

60 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde "fotoğrafını" olmuştur.

61 1. Taslak'ta "Schlob demir elbiselerini giymiş (adının son harfini Almanca bilmediğim için iyi bilmiyorum)". Aslında Schlob'un Schloss olması gerekmektedir; Almancada iki s yan yana geldiğinde ş yazılabilmektedir; daktiloda buna en yakın karakter olarak b kullanılmış olmalıdır.

62 1. Taslak'ta "Önce odada veya sahnede üç varlıktılar; 2. Taslak'ta "Önce odada yani sahneden üç varlıktılar" var; sonra çıkartılmış.

63 1. Taslak'ta "Absolom'un çerçevesinde".

64 1. Taslak'ta "Kukla kıpırdamıyordu".

65 1. Taslak'ta "Bari anlayacaklar mı acılarımızı"; 2. Taslak'ta "Bari anlayacaklar mı çektiklerimizi".

66 *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*'nde 12. dize olmuştur.

67 1. Taslak'ta üzeri çizilmiş üç dize vardır: "Büyük [okunamayan sözcük]... gelişigüzel atılmış / Çağıracaklar yine / Perdonami gidecek".

68 1. Taslak'ta "Bizden öncekilerin L. M. i vardı söylenecek / Adını çok duyduk, kabahat ellerimizde kaldı" vardır.

Adınızı duymadıksa kabahatlı mıyız

Basık yeraltı odalarında

Koğulmuşlardan biri vardı⁶⁹

Veda'lardan birinde bir küçük tanrı vardı

Küçük işler için

(Ben görmemiş olayım)

Nasıl olsa⁷⁰ tanımadığım toprakta⁷¹ öleceğim

Burda⁷² sakal uzatıp

Nasıl da vuruluyorlar alınlarından kolayca

Taranmış saçlarıyla⁷³

Doğrusunu söylemek gerekirse⁷⁴

Hangi rejim olduğunu düşünmeden⁷⁵

–O kadar çabuk değişiyor⁷⁶ ki–

Alt⁷⁷ katları dinamitlenmiş evlere benzer yıkılıyorlar

Sokak aralarında yarı canlılarına çok rasladım

78

Onlara ne gibi bir yardımda bulunabilirdim⁷⁹

Fotoğraflarını çekmiyordum⁸⁰

69 1. Taslak'ta "... biri vardı bir (hain-i vatan) vardı.

70 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Nasılsa".

71 1. Taslak'ta "bir yerde".

72 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Burada".

73 1. Taslak'ta "Hoş gençlerdi günde kerelerce saçlarını tarıyorlardı".

74 1. Taslak'ta "Doğrusu pek kolayca oluveriyordu."

75 1. Taslak'ta "Hangi rejim için olduğunu bilmeden"; Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Hangi rejim için" dir.

76 1. Taslak'ta "O kadar çok değişiyor ki"; Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "değişiyorlar".

77 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Birinci".

78 1. Taslak'ta "Eskiden beri böyle şeyleri sevmem ben".

79 1. Taslak'ta "Ona ne gibi bir yardımım dokunabilir ki"

80 1. Taslak'ta, üç dize vardır: "Tutup fotoğraflarını çekmiyorum hiç değilse / Yarı vahşi savaş muhabirleri gibi / Objektifi en iyi ayarlayarak –herşey hazır–" 2. Taslak'ta, ikinci ve üçüncü dizeler çıkartılmıştır. 3. Taslak'taki bu üç dizenin yerini Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde şu üç dize almıştır: Sokak başlarında görür ve fotoğraflarını çekeriz / (Veda sana ne dedi) / (Dedi ki)

III– Amatörler ve Profesyoneller

(Kaçınıcı Veda'da vardı bu)

Bir ay vardı

Ay çıkınca gitmeliydim oysa

Gidin unutuluyorlardı

Vrangel ordusu⁸¹ bile unutuldu masaların⁸² başında

Viski bize bir profesyonel orospu kadar pahalı geliyor

Amatörlerini kullanıyoruz⁸³

Sokakta şapkalarını çıkarıp selam verdiklerini gördüm⁸⁴

(Numarasını yazmadığım⁸⁵ Veda'lardan birinde)

Artık kendilerini bir eşya ile karıştırmaya başlayan orospular

Çok iğreti duruyorlardı düşecek gibi oluyordum

Durmadan⁸⁶ onları düşünüyorduk

Bunlar da bizim Veda'larımız⁸⁷ oldu⁸⁸

–Yorgun değilsen git at kurşununu–

Bu bir yoyo oyunudur

İnanç başka şey

Şimdi rahibeler bile...

Perdonami⁸⁹ belki hiç doğmamıştı

ne denebilir belki hiç doğmamıştı

81 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Vrangel'in orduları" olmuştur.

82 1. Taslak'ta "masanın".

83 1. Taslakta devamı "ucuz oluyor"dur.

84 1. Taslak'ta "Sokakta şapkasını çıkarıp selam verdi biri"; Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Sokakta şapkalarını çıkarıp selam veriyordum".

85 1. Taslak'ta "unuttuğum"; "Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "bilmediğim".

86 1. Taslak'ta "Boyuna".

87 1. Taslak'ta "Veda'mız".

88 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "oldu" yoktur.

89 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Perdonami"nin yerini "Veda "almıştır.

IV– Got'lar ve Genç Veda ve çocukların ölüm şarkılarından

Adamın bilinmeyen bir dilde kitapları vardı

Başka bir kapıyı gösteriverin⁹⁰

–Bu olamaz

–Onlar çoktan çıkıp gittiler⁹¹

Genç Veda manasız bir Veda'ydı

Bir Got sürüsü için⁹²

Cennet yolu baştan kapanmıştır

Vizigot kralı Alerik –takma adıyla– ayıların ayısı tütün sarar

⁹³

–Çağının en berbat⁹⁴ tütün saran kralı–⁹⁵

⁹⁶

P. yi söyleyen P. yi yarıda kesti

Ben sakal bırakmıştım göze batmıyor

Gel benim korkum gel bırakma beni çok korkmak istiyorum

Perdonami⁹⁷ seni sevmeye başladığımız zaman öldün”

ne demeli⁹⁸ seni sevmeye başladığımız zaman öldün⁹⁹

Daha yazılmamış bir hikâyeyi dinliyorduk

Bir masa vardı bir mum daima istendi

Elde bir kitap tutmaya benzer

Bir şeyler yapabilmek için duvarların boşluğuna

Ne varsa doldurulmuş asılmış yabancı duruyor

Burda bir tütün içmek gerekiyordu

Küçük kalabalıktan uzak

90 1. Taslak'ta devamı: “yabancıya” ve bir dize: “Numarası silik oluversin”.

91 1. Taslak'ta “Onlar buradan çoktan çıktılar”.

92 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde “Bir Got sürüsü için / Genç Veda anlamsız bir Veda'y

93 1. Taslak'ta “P. yi söyleyen P. yi yarıda kesti” (“kesti” yerine önce “bıraktı” yazıl sonra üstü çizilerek “kesti” yazılmıştır).

94 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde “kötü”.

95 1. Taslak'ta olmayan bir dizedir.

96 3. Taslak'ta, “Saygım gerisine engel oluyor” dizesi çıkartılmıştır.

97 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde Perdonami” yerine “Veda”.

98 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde “denebilir”.

99 1. Taslak'ta bu dize yoktur.

Açık pencereden çalınmış bir gün de bitiyor
Çocukların ölüm şarkılarını dinliyorduk

V- *Duba'dan Laternacı ve Tilki*¹⁰⁰

Bakmasa¹⁰¹ bu kadar dikkatli
Laternacı geçiyor azınlıklardan arta kalanı
Çaldığı havayı ne tanır ne sever benim gibi
Adamlar geldi denizden ölmüş
Kimin şansı yoksa bırakmış ellerini dubadan
–Üç kişilik eşikte dört kişi–
İşe yaramayanların felsefesi oldu¹⁰² bunlar
Herkes yalan söylerken
Bir uşak üçüncü katın balkonundan aşağı attı kendini
(Çocukluğumu saklasaydım benim de ellerim olurdu dubada)

K. tarafındaki pencerelerin altından

–Kadın, hani tanımazdı–
Bundan sonra çok kişi geçti
Yıllarınca önce bir ağacı yakıp içer gibi
Tanımadığı bir genci öpüyordu te ka ka¹⁰³
(Harita bilmiyen saf bir Veda)

Merdivenler çoğamakta¹⁰⁴

Soğumuş bir korku olsa gerek
İpi iyi sıkın siz boğulsun¹⁰⁵

¹⁰⁶

100 1. Taslak'ta "Mavi Gözlü Tilki".

101 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Hiç bakmasa".

102 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "oldu" yoktur.

103 1. Taslak'ta "T. K. K."

104 1. Taslak'ta "çoğalıyor gibi".

105 3. Taslak'ta bu dizenin üzeri çizilmiştir.

106 1. Taslak'ta üstü çizilmiş, okunamayan üç dize bulunmaktadır.

VI– Ayşe Dolley'in Bulunmadığı Bölge

Kim bu adamlar ayakları üzerinde duruyorlar

Biz artık ezbere biliyoruz

Başlangıçta dinleniyorlardı

Sonraları hiç yorulmadılar

(Veda çok gençti)

107

Pencerelerden sersemce bakıyorlar¹⁰⁸

Deniz tuzu kokan saçlarını yıka sararıyorlar

Unutulmuş yüzler¹⁰⁹

Sigara içiyorlar çok ve ölümü kullanıyorlar

Artık onları ben bile tanımıyorum

İçlerinden biri daima güzel olurdu

(Rumanya'da bir güzel vardı pembe şeyli)¹¹⁰

Yahudi soyundan¹¹¹ biraz

112

Eski takvimleri seve seve kullanıyor

Işık sönünce tatil bitti

Saat kulesi hiç eskimemiş alanda¹¹³

Kim kurmuştu başlangıçta bir kerecik

Ben ikinci gözümü bir kurşunla değiştirdim¹¹⁴

benim gözüm mavi¹¹⁵

107 3. Taslak'ta "Küçük serseri ruhum ne olmuş" dizesinin üzeri çizilmiştir.

108 1. Taslak'ta "Pencerelerden bakıyorlar".

109 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Bir takım unutulmuş yüzler gibi".

110 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Rumanya'da pembe şeyli şeytan".

111 1. Taslak'ta "ırkımdan"; Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "soyundandır".

112 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde buraya şu iki dize girmiştir: "Harita bilmiyen bir Veda'yı / Bir ağacı yakıp içer gibi öpüyordu".

113 "Alanda", 3. Taslak'ta metne eklenmiştir.

114 1 Taslak'ta dize "Perdonami" diye başlamaktadır.

115 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "Ne denebilir benim gözüm maviydi".

VII– Veda Veda Veda Yitik Papuç

Askerler talim yapardı biz bisiklete binerdik

Tahta köprü üzerinde yüz para

Talih bir kerecik güldü

Daha o yaşta kanına girdiler

İyi biliyorum sen o yaşta ölmüştün

(Gel biz gidelim buralardan)

Savaş cephelerde olmaz hep

Bu şehirlerden birinde bir cami vardı herhalde

Denizden uzaklaşmaksızın birbuçuk ama değişen birbuçuk

İmanını nerde¹¹⁶ bırakmıştın sen

O giden tirenler nereye giderlerdi

Boş değillerdi herhalde bir şeyleri götürüyorlardı¹¹⁷

Pabucumun bir teki ırmağa düşmüştü

Göğün ta kendisi o zaman geldi

Ağlama diyorlardı yalnız

Veda'm gitmişti

(Farkında değildim kalbim delinmişti)

Kırmızı tuğlalı ev vardı

Barişta arkadaşım olan kara gözlüydü

ben iki kara tilki vurdum

118

Veda Veda Veda ne diyordu (diyordu ki)

Ben Veda'mı isterim sizden yalınayak gidemem.

116 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde "İnançlarını nerede".

117 Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde, bu iki dizenin yerini "Aradığın şehirleri taşıdı tirenler" almıştır.

118 1. Taslak'ta, "Perdonami" diye bir dize vardır; Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'nde bu raya şu dize girmiştir: "Gel biz gidelim buralardan yalınayak (Veda'm gitmiş)".

Vedâlardan birinde

I- Karım ve Tütün Koku Kadın :

Bu gerçeğin dışında bırakılan karımın haberimi qınsı verdi

Bir sıra anlazılmaz adların içinde

Ben bir Veda okumuştum

Veda suna ne dedi (dedi ki)

Bu duayı çocuklar bile biliyor

Cebimizde kalan son parayı saydık

(Bir çocuk dahi birakamıyacak mıyım ?)

Daha tütün ismesini beceremiyen bir adamım

Annem, Absolon'un gözleri önünde Tütün Koku Kadın taşlıyordu

Tütün kokusu taşlanıyordu

Taşlardan biri denize düştü

Absolon denize düşen taşı düştüğü yerde duruyordu

Değirmenmişti bu geçmişteki kadın kurbanlıklarımıza

Absolon uzun saçlarının esiri ağacın dallarında takılmış

(Siz yaşadıklarımızın adamları bu başlamış ve bitmiş eski
hikâyeyi merden bilecekleriniz)

Tütün Koku Kadın ne diyordu (diyordu ki)

Tazediğim kitaplar ağır basıyordu

Biri: sürmüştü - yahudi falan değildik - huddattan subhan karşı

Kendi dilimizden baskasını konuşmuyorduk

insanın aklına önceleri hiçbir şey gelmiyor

- Bu değişimlerin fareleri gibi -

Manastırlar ve dinsiz tapınakları kapılarını kapamışlardı

Hangi dinden olduğumuzu unutturmuşuz işte

Bunun dışında o kadar çok şeyle uğraştık ki .

II- Kumarca Musa peygamber ve Schlob :

Buzak radyo ne deniştiki ağıstosta

Veda'lardan birinde Musa Kumar oynuyordu

Peygamberlik onun mesleği

(Ben karımın resmini isterim sizden)

Schlob (Almanca bilmediğim için adının son harfini yanlış yazdım)

Tütün Kokuu Kadını. Absalom'un

(İyi bir saray ressamının elinden çıktığı belli oluyor)

Dördüncü durumda ben bulunuyordum

(Ben karımın resmini isterim sizden)

Siz kendinizin kasıma peygamber olduğunuzu iddia ediyorsunuz ?

Adınızı duymadıkça hababattılar mıyız

Basık yeraltı odalarında

Koşulmuşlardan biri vardı

Veda'lardan birinde bir kışık tauri vardı

Kışık işler için

(Ben görmemiş olayım)

Nasıl olsa tanımadığım bir toprakta öleceğim

Burda sukal uzatıp

Nasıl da vuruluyorlar alimlerinden koluya

Tarannız saçlarıyla

Doğrusunu söylemek gerekirse

Hangi rejim olduğumu düşünmeden

- O kadar tabuk değiyordu ki -

Alt katları dinamitlemiş evlere benzer yıkılıveriyorduk

Sokak aralarında yarı caddelerine suh rastladım

Olara ne gibi bir yardımda bulunabiliyordum

Fotoğraflarını çekiyordum .

III- Amatörler ve Profesyoneller :

(Karımı Veda'da vardı bu)

Bir ay vardı

Uy çıkınca gitmiyordum ayso

Qidin üstün diyorlardı.

Vrangal'in ordusu bile unutuldu savaşların başında

Viski bize bir profesyonel orospu kadar pahalı geliyordu

Amatörlerini kullanıyorduk

Sokakta şapkalarını çıkarıp selam verdiklerini gördüm

(Numarasını yazmadığım Veda'lardan birinde)

Ardık kendilerini bir eşya ile karıştırmaya başlıyan orospular

Çok iğreti duruyordu düzcek gibi oluyordum

Durmadan onları düşünüyorduk

Bunlar da bizim Vedalarımız oldu

- Yorgun değilsen git at kursunun

Bu bir yoyo oyunudur

imuz başka şey

Şimdi rahibeler bile ..

Perdunemi belki hiç doğmamıştı,
ne denelir belki hiç doğmamıştı

IV. Qot'lar ve Genç Veda ve çocukların ölüm şarkılarından :

Adamın bilinmeyen bir dilde kitapları vardı

Başka bir kapıyı gösterirler

— Bu olamaz

— Otlar çoktan sıkıp gittiler

Genç Veda muharı bir Veda'ydı.

Bir qot sürüsü kim

Cenazet yolu bastan kapandı

Viziot kralı Qlerik - tutan adıyla - Qyların Qyları tükün sarar

— Eajimen en basat tükün sarar kralı —

(~~Saygıyı qerisiye meşet otuyor~~)

P.yi söyliyem P.yi yarıda kesti

Ben sakal bırakmışım göre batmıyor

Gel benim karkun gel bırakma beni çok karkunak istiyorum

Perdunemi seni sevmeye başladığınız zaman öldün
ne denelir, seni sevmeye başladığınız zaman öldün

Daha yazılmamış bir hikayeyi dinliyorduk
 Bir masa vardı, bir mum daima istendi
 Elda bir kitap tutmaya benzer
 Bir şeyler yapabilmek için duvarların boşluğuna
 Ne varsa doldurulmuş biri anlamsız yabancısı duruyor
 Burada bir titizlik işlemi gerekiyordu
 Küçük kalabalıktan uzak
 Açık pencereden salınmış bir gün de bitiyor
 Çukurların olum çukurların dinliyorduk

V. Duba'dan Laternacı ve tilki

Beklemesi bu kadar dikkatli
 Laternacı, geçiyor azutluklardan artı halam
 Çalıyor harmanı ne tunc ne sesse benim gibi
 Adamlar geldi denizden deniz
 Kimin saanı göksa bırakmış ellerini dubadan
 - ilk kışıkta eşikte dört kişi -
 İse yarım-yenilerin felsefesi oldu bunlar
 Herkes yalan söylüyor
 Bir uzak üçüncü katın bulundundan aşağı attı kendini
 (Çocukluğumu seçtiğimden benim de ellerim durdu dubada)

K. tarafındaki pencerelerin altından
 - Kadın, hanı tanınmazdı -
 Bundan sonra çok kişi geçti
 Yollarıma özen bir ayağı yakışır gibi

Tamamdeği bir gene: opıyorda ta ha ku
(Harita bilimeye saf bir Veda)

- Merdivisuter cuqalmakta
- Soqumus bir korku olsa gerek
~~ipi iyi sızın siz. boqulsam~~

VI- dyse Dolleyin bütünüdeği bölge :

Kim bu adamlar ayakları üzerinde duruyorlar

Biz artık ezbera biliyoruz

Başlangıçta dinleniyorlardı.

Souruları hiç yorulmadılar

(Veda çok geçti)

~~Kişilik serresi sakam ne olmus~~

Pencerelerden bakıyorlar
Görüşünde

Deniz tuzu kokusu suşlarını yika suşarıyorlar

Umutlams gözler

Sığara isigörler sık ve olümü kullanıyorlar

Artık onları ben bile tamınıyorum

İşlerinden biri darma gözöl olurdu

(Rumanyada bir ke vardı. pırbe sayılı)

Yakudi suşundan biraz

Eski takvimleri seve seve kullanıyor

Isik sönünce tatil bitti:

Saat kulesi hiç eskimemiş altında

Kim kurmuştu başlangıçta bir kerelik

Ben ikinci gözümü bir kursunla değiştirdim
benim gözüm mavî

VII - Veda veda veda yitili pabuc (~~vedat~~) :

Askerler talim gapardı bir bisiklete binerdi

Tahta bir hüprü özerinde yör par

Talih bir kerelik güldü

Daha o yasta kuma girdiler

İyi biliyorum sen o yosta ölmüşün

(Gel bir qidelim buraklardan)

Savaş cephelede olmaz hep

Bu şehirlerden birinde bir cumi vardı herkulde

Danizden uzaklaşmışsın birbusuk cumu değişen bir birbusuk
imamını nerde bulmuşsun sen

O qiden tirciler nereye giderlerdi

Bu değillerdi samyurum bir zeyleri götürüyorlardı

Pabucunun bir tehi ırmağa düşmüştü

Qışın tu kulis: o zaman geldi

Aqlama diyorlardı yalnız

Veda'm qitanıstı

Böylece, 4. Taslak'ta 152 dize içeren yedi bölümden oluşan şiir *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'*nde gün ışığına çıktığında neredeyse yarı yarıya kısal(tıl)mış olmaktadır.

Son olduğu düşünülen 3. ve 4. Taslak'ta yazılı olan 30 Ekim 1954 ile yayımlandığı *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi'*nin üzerindeki tarih olan Nisan-Mayıs 1955 arasında, yaklaşık altı ay içinde "Veda'lar-dan Birinde"de, yukarıda açıkça görüldüğü üzere ama nedeni ve kim tarafından yapıldığı şimdilik bilinemeyen –bizce– önemli değişiklikler olmuştur.

* 24 dizeden oluşan "I– Karım ve Tütün Kokan Kadın" bölümü olduğu gibi çıkartılmıştır. Şiir, I– "Kumarcı Musa" diye başla-maktadır.

* Bir bölümün yok olması dışında, şiir neredeyse yarı yarıya kısal(tıl)mıştır.

* Kısal(t)manın yanı sıra, kimi dizelerin yerleri değiştirilmiş ve/ ya çıkartılan dizeler yüzünden sonraki kimi dizeler anlamsız-laşmıştır.

* Bu değişikliklerin Ece Ayhan tarafından mı ya da onayıyla mı yapıldığı bilinmemekle birlikte, bu konuya değinen bir şey söylemediği/yazmadığı göz önüne alındığında, en azından "yayımlanan biçimi"ni kabul etmiş olduğunu söylemek gerekmektedir.

Ancak, her ne kadar, bu yazının başında "şair", "edebiyatçı", "eleştirmen" olmadığını yazmış olsam da, "Vedha'ların Birinde"nin 1955'in ortasından bu yana, 48 yıldır ortalarda dolaşan biçimini değil de, 30 Ekim 1954 tarihini taşıyanını daha beğendiğimi ve sevdiğimi söylemekte herhangi bir sakınca görmüyorum... ve işin "erbabı"nın bu konuda ne diyeceğini de doğrusu müthiş merak ediyorum.

b/ Sonrası

BOŞLUKTAKİ APTAL

I

Bir karanlık gence¹¹⁹
 ağaçlar yalnızlıktan sallanıyor
 aydınlık yüzüsünü hiç görmedik
 gece uyumayanlarla dolu
 gökte ay yok ama
 sıkıntı basmış ayaklarına
 kaç günahkâr varsa
 acır kendi hâline
 bir kızın yaptığı gibi
 soğuk ne üsütür bunları
 bunlar ister istemez geçmişlerini
 başka şehirlerde bırakmıştır
 mektup sorarlar boyuna
 bıkkın alışılmış umursamaz gibi
 önce okuduklarının tarihleri eskir
 bu çocukluk hatırlanıp da
 ağlamak gariplerine gidiyor
 biri sonsuzluğunu isterse kendilerinden
 sonsuzluk nedir ki
 yüzlerini saklarlar
 oysa çırılçıplak
 acılarından bağırıyorlar
 anlaşılıyor anlaşılıyor
 yırtacak mısın be adam
 Çarşaf lar yırtılır pencereler kırılır
 duvarlarda bağırmaktadırlar tavanda döşemede
 dışarıdan kapıları kırıp giriyorlar içeriye

119 "gece" mi olmalı?

II

Ben çekip gidiyorum
bundan böyle
güle güle (kimin umurunda)
(çarpık bacaklı) hayır hayır hayır
tirenler erken kalkar
gecikmeseler
bakarsınız ellerinde deminki bavulları
dönüp gelmişler yine

III

Bilir miydi gençliğini
her şeyini vermiş verebilir
anlatıveren bilir miydi kendinin de öleceğini
odaya ilk çıkanlar görebilirler miydi
saçlarına çiçek takılmış olduğunu
yıllarca önce yitirdiği ama nerelerde
ama nerelerde duklarının sesini
gazeteler geç gelir gerçi silik olayları yazmazlar
sarı kâğıt ne çokmuş şaşıyorum
geçen yüzyıldan bu yana unutmuştuk
kendilerini öldürüvermiş iki kişiye ne yapılabilir
sevmişler bulmuşlar benzerlerini ne benzeyiş
tüm güzel çiçekleri suya attılar
yeni otobüs durakları sabırsız merdivenler için
(bu adam boşlukta aptal çekingen nasıl ise güzelliği)
kim döndüyse köşelerini buldu evini boyanacak.

5/ Pazar Postası

Ece Ayhan'ın Temmuz 1956'dan başlayarak "görünür" olduğunu söylediği *Pazar Postası*, Cemil Sait Barlas tarafından 4 Şubat 1951'de haftalık bir gazete olarak yayımlanmaya başlamıştır. 31 Ağustos 1952'den 1 Ocak 1956'ya kadar yayınına ara vermiş, 1 Ocak 1956'da yeniden yayımlanmaya başlamış, 26 Temmuz 1959'da çıkan sayısıyla da yayınına son vermiştir. "Edebiyat tarihi" açısından önem kazanması da, 1 Ocak 1956'dan sonra "edebiyat ve sanat"a daha da ağırlık vermiş olmasından ileri gelmektedir.¹²⁰

Ece Ayhan'ın şiirlerinin *Pazar Postası*'nda yayımlanması 29 Temmuz 1956'da başlar. Ece Ayhan, bu tarihi ve *Pazar Postası* 'nı "görünür" olmasının "başlangıcı" sayar:

"...1956 Yaz dinlencesi, tatili için benim başkentim İstanbul'a inmişim Siyasal'dan, Ankara'da basılan haftalık *Pazar Postası* gazetesine bir şiir gönderdim; temmuz ortalarıdır. Baktım çıktı hemen ("İbraniceden Çizmek", yanılmıyorsam). Sevindim. *Pazar Postası* 'na şiirlerimi göndermeyi sürdürdüm. Orada her on beş günde bir şiirlerim çıkmaya başladı. Bu kesintisizlik 6 aydan fazla sürdü. (İlhan Berk, sorarmış Muzaffer Erdost'a 'Kimdir bu?' diyerdir, o da 'İstanbul'dan gönderiliyor' karşılığını verirmiş)... Yani diyeceğim sürekli olarak şiirleri yayınlama başlangıcı 1956 *Temmuzu* 'dur denebilir denebilirse..."¹²¹

"İbraniceden Çizmek"ten sonra,¹²² sırasıyla, "Cambazlar Çadırı",¹²³ "Akdeniz Pencereleri",¹²⁴ "Çocukların Ölüm Şarkıları -I-"¹²⁵ "Kambiyo"¹²⁶ ve diğer şiirler ard arda yayımlanırlar; *Kınalı Hanımın Denizleri* şiir şiir örülmeye başlanmış, "İkinci Yeni" tartışmaları ayyuka çıkmıştır.

120 Ayrıntılı değerlendirme için bkz. Ferhat Korkmaz, *İkinci Yeni Limanı Pazar Postası*, Ankara, Ağustos 2010.

121 Ece Ayhan, "İlk Adımlar", *Poetika. Şiir Sanatı ve Sorunları* 2, İstanbul, 1985, s. 15-16. Ayrıca bkz. *Sivil Denemeler Kara*, YKY, İstanbul, Eylül 1998 içinde s. 49-50.

122 *Pazar Postası*, 29 Temmuz 1956, sayı 31, s. 7.

123 *Pazar Postası*, 12 Ağustos 1956, sayı 33, s. 6.

124 *Pazar Postası*, 2 Eylül 1956, sayı 36, s. 6.

125 *Pazar Postası*, 9 Eylül 1956, , sayı 37, s. 6.

126 *Pazar Postası*, 14 Ekim 1956, sayı 42, s. 7.

6/ ... ve diğerleri: Yeni Ufuklar, Dost vb

“İbraniceden Çizmek” *Pazar Postası*’nın sayfalarında görünmeden önce ve hemen sonra, Ece Ayhan’ın iki şiiri *Yeni Ufuklar*’ın sayfalarında görünmüştür: “Takma Göz” ve “İlgilerin Gidişi”.¹²⁷ *Bütün Yort Savul’lar!*’da yer almayan bu iki şiir ile birlikte, ele aldığımız dönemin dışına taşmış olmakla birlikte, gene kitaplarında yer almayan, biri *Dost*’ta, öbürü de *a Dergisi*’nde yayımlanmış iki şiire de burada yer verilmektedir: Bel Kanto¹²⁸ ve Uzun Saçlı Uzun Gözlü Dargın Peri¹²⁹

TAKMA GÖZ

Hiçbir şey hiçbir şey
açmıyor bizi
gitmek bile
gitmek gelmek değil mi sanki

Çocukluktan bu yana
değişenler oldu
arkadaşlardan
onlar da denizde boğulmuş

Hep aynı bu sokakların adı
iplerle bağlı gibiyiz hep
nereye gitsen
hatırlatırlar

Başka bir göz varmış
çocukken bende
şimdi bir göz taktılar ki
sormayın.

127 “Takma Göz” ve “İlgilerin Gidişi”, *Yeni Ufuklar*’da “Ece Ayhan Çağlar” imzasıyla yayımlanmıştır: Sırasıyla, Nisan 1956, cilt 4, sayı 31 (47), s. 430 ve Ağustos 1956, cilt 5, sayı 35 (51), s. 564.

128 *Dost*, Mart 1958, sayı 6, s. 47. Buradaki “Bel Kanto”, Enis Batur’un Yeditepe Arşivi’nde bulmuş olduğu “Bel Kanto” değildir (bkz. *Bütün Yort Savul’lar!*, age., s. 30). Yeri gelmişken, kitaptaki “Bel Kanto”nun 12. ve 13. dizelerinin elimizdeki taslakta bulunmadığını da not olarak ekleyelim.

129 *a dergisi*, Mart 1959, yıl 2, sayı 14, s. 2.

İLGİLERİN GİDİŞİ

Buruk bir ezgi seziliyordu içlerinde
 Kinleri gibi renk renk
 Ölmüş atlarını bırakıp
 Tahta pabuçlarıyla gittiler
 Gözlerinde Frank kırıllarının eski hüznü

Bir şarap gibi gönüllerimizi –alıp
 Çocuk dudaklarında götürdüler
 Anılarının ayrıntısı
 Ve burada bir sürü şarkıları kaldı
 Kumsalda kocaman izlerini siliyor deniz.

BEL KANTO

Gül gibi çocukları
 gelmemiş sabahtan okula
 bütün o külüstür karıları
 çamaşır sermemiş bahçelere
 ilk tramvay işçileri grevi kalıpçada
 üç recep salılarda bir ikinci meşrutiyet

böğürtlen lekeli bir güvercin
 uçururlarken görürseniz
 galata'dan
 leğen denizlere doğru

UZUN SAÇLI
UZUN GÖZLÜ
DARGIN PERİ

mantarları yetiştiriyor bahçelerinde
dargınlığın kül kadife mantarları
çocuk dolusu bir rügan pabuç gibi

ispanyoletleri inik vernik evinin
pancurları serin serin örtük gölge
içerde miniksel peri pıtırtiları

kara kargalar anlatıp duruyor işte
öpölmekten korktuklarını avuçlarının
ah ne utandıklarını güzelliğlerinden

bil ki en inanmadığım şey saklambaç
en inanmadığım şey İzmir izmir'de
sen uzun saçlı uzun gözlü dargın peri.

IV
İLK KİTAP:
KINAR HANIMIN DENİZLERİ
ÖN ÇALIŞMALAR

Ece Ayhan ile Üner Birkan arasında düzenlenen "tutanak" konusuna kitabın en başında değinilmişti. Tutanak'ta "Yirmialtı şiirden ibaret işbu şiir kitabı taslağı" diye geçen "kitap taslağı"nın adı da "Çocukların Ölüm Şarkıları"ydı. Bir başka anlatımla, "taslak", *Kınar Hanımın Denizleri*'nindi...

Tutanak'ta yer alan 26 şiirden 24'ü *Kınar Hanımın Denizleri*'nde yer almıştı. Üstelik çoğu da daha önce süreli yayınlarda, genellikle de *Pazar Postası*'nda yayımlanmıştı. Kitaba alınmamış olan "Panik"ti; öte yandan, Tutanak'ta olmayan üç şiir vardı kitapta: "Fayton", "Uzak Hala", "Neyyire Hanım".

Tutanak ekindeki şiirler ile yayımlanmış olanlar karşılaştırıldığında, gözümün yakalayabildikleri şunlar oldu:

* "Çocukların Ölüm Şarkıları" yayımlanırken başına "1- Pazar Günleri Bertolt Brecht" satırı eklenmişti.

* "Kambiyo" yayımlanırken "Bilal Görür' için" eklenmişti.

* "Tutanak" ekindeki "Kanto Ağacı"nda dördüncü satır yoktu: "leon blum'u hep sol gözleri için kullanıyorlar biliyorsun".

* "Gül Gibi Kanto"da iki değişiklik yapılmıştı: "Enlemlerle boylamların denizleri geçişi" ile "onları hiç görmicekler işte", yayımlanırken "enlemlerin boylamların denizleri geçmesi" ile "onları hiç görmeyecekler işte" olmuştu.

* "Çocukların Ölüm Şarkıları"nın son sözcüğü "kalksınlar" değil "kalksın" olmuştu.

* "Ut"un 10. satırında "sekiz" olması gereken sözcük "sezik" olarak dizilmişti.

* "A. Petro"daki "A"nın ne olduğu üzerine bir doktora tezinde şu yoruma yer verilmiştir:

"Bu başlığın, tarihte 'I. Petro...' olarak bilinen ve 1672-1725 yılları arasında yaşamış olan Rus Çarı 'Büyük Petro...'ya bir gönderme içerdiğini, şairin sayıların ilki olan "1" rakamı ye-

rine alfabenin ilk harfi olan 'A'yı kullanarak bu kişinin sıra numarasını verdiğini düşünebiliriz."²

Oysa elimizdeki taslaklara göre, Ece Ayhan hiç de öyle "1" yerine "A" kullanmak gibi yollara başvurmamış, şiirin adını dosdoğru "Amcık Petro" koymuş, ancak yayımlanırken başlık "A. Petro"ya dönüştürülmüştür.

Pazar Postası'nda yayımlanan, biri –kısa da olsa– *Kımar Hanımın Denizleri*'nin bütünü ve "Ece Ayhan şiiri" üzerine olan, biri de kitaptaki ilk şiir olan "Fayton"u konu alan iki yazı buraya alınmıştır. –Birinci yazının buraya alınma nedeni, "Orhan Kutlugil" takma adıyla Onat Kutlar tarafından yazılmış olmasıdır. İkinci yazının alınma nedeni ise, "Fayton" şiiri üzerine Ece Ayhan'ın söyledikleridir:

"Ben, Fikriye Hanımın 1924'te Ankara'da Çankaya yolunda bir fayton içinde intihar etmesi yüzünden... atları da arabayla göğe çıkarmıştım..."³

Öte yandan, gene Ece Ayhan, kendisiyle 1998'de yapılan bir başka söyleşide de, "Tarihe bakmadan şiire giremezsiniz..." dedikten sonra örnek olarak "Fayton"u vermekte ve "o sırada, 1958'de Cezayir olayı var..." demektedir.⁴ Bu nedenle de "Fayton"u konu alan bir değerlendirme önemsenmiştir.

2 Erdoğan Kul, "Ece Ayhan'ın Şiirleri Üzerine Bir Araştırma", Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı (Yeni Türk Edebiyatı) Anabilim Dalı, Ankara, 2007, s. 369.

3 Ece Ayhan, *Morötesi Requiem*, YKY, İstanbul, Haziran 1997, s. 101.

4 *İz Bırakanlar*, haz: Ajans K Filmcilik ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Kınar Hanımın Denizleri⁵

Ece Ayhan'ın iki yıldan beri yayınladığı son şiirleri okudukça ilgi topladı. Bir ara onu "İkinci Yeni" adı verilen şiir anlayışının yürütücüleri arasında sayanlar oldu. Ece Ayhan'ın bu yorumu bir süre benimsemiş olduğu da söylenebilir. Ama sonra kendisi de böyle bir anlayışla ilgisi olmadığını ilân etti. *Kınar Hanımın Denizleri* işte bu devreyi ve daha sonraki şiirlerini kapsıyan bir kitap.

Kınar Hanımın Denizleri'ndeki şiirlerin ilk anda kavranmasının güç olduğunu söyleyebiliriz. Sonunda da kavrananın gene o şiirin kendisi olup olmadığı düşündürüyor kişiyi. Çünkü bu kavranan belki de şiirlerin konularının en kaba çizgileridir. Bunun dışında şiirlerin estetik kuruluşu üzerinde bazı şeyler söylenebiler. Ece Ayhan şiirlerini küçük masal öğeleri üstüne kuruyor. Ve bu öğeleri en karakteristik görüntülerle sağlamlaştırmayı deniyor. Bunun için de imajlarını dikkatle seçiyor, onların özgün olmalarını istiyor. Sonuç olarak şiirsel yaşantılarını yani şiir yazarkenki yaşantılarını bazı estetik bozunumlara uğrattıyor.

5 Orhan Kutlugil [Onat Kutlar], *Pazar Postası*, 26 Nisan 1959, yıl 7, sayı 9, s. 12. Ahmet Soysal da şunları yazmıştır: "Özellikle *Kınar Hanımın Denizleri* (1959), gerçeküstücü bir şiir kitabı gibi okunabilir, niye okunmasın? Tabii ki iyi anlamda bir gerçeküstücülük, yerel, Türkiye gerçekliğiyle bağlantılı, ağırbaşlı, hakikatin peşinde, siyasi, acıya değen bir gerçeküstücülük, Breton, Eluard, Aragon, Desnos şiirinin büyük anlarıyla eş değerde. Otomatik yazı izlenimi veren bölümlerin (örneğin "Kudüs Fareleri", "Bir Ölü Macar Cambaz", "Cambazlar Çadırı", "Put / Zanzalak Ağacı" vs şiirlerinde) yanı sıra, büyük kurgular ("Fayton", "Kınar Hanımın Denizleri", "Kambiyo", "Okarina", "Denizkızı Eftelya" vs.). Ve şiirlerin genelinde büyük bir lirizm." *A'dan Z'ye Ece Ayhan*, YKY, kitap-lık Dergisi (59. sayı)'nin Eki, s. 21.

Kitap üstüne şimdilik söylenecek şeyler şunlar olabilir: *Kınar Hanımın Denizleri* edebiyatımıza çok ilgi çekici yeni bir kişiliği getiriyor. Değerlendirilmesi güç, önyargılarla değerlendirilmesi ise yanlış ve tehlikeli olan bir kişiliği. Ece Ayhan'ın en önemli yanı, araçsız olarak –mantık v.s gibi araçların dışında– kavranması gereken şiirler yazmayı denemesidir. Yani imkansızı denemesi. Onu kolaya kaçan ikinci yenicilerden saymayınız. Ece Ayhan'ı yalnızca Ece Ayhan olarak anlamaya çalışmalı. Gerçek derinlikler –varsa– ancak bu yolla kavranabilir sanıyorum.

“Ece Ayhan ile Fayton”⁶

1955 yılından bu yana şiirlerini birçok dergilerde okuduğumuz Ece Ayhan, son şiirlerini geçen ay yayınlanan Kınar Hanımın Denizleri adlı kitabında topladı. Biz, bazı eleştirmenlerin yaptığı gibi şiir kitabı eleştirirken toptancı, yuvarlak sözler etmiyeceğiz; sonra kitabın şurasından burasından alınmış güya yargıları kuvvetlendiren birkaç mısrayla örnekler vermiyeceğiz. Bir çok özellikleri kendinde toplamış tek şiir ve şair üstünde duracağız.

Kitabın ilk şiiri “Fayton”. Bu şiir gerek yapı bakımından gerekse öz bakımından çok ilginç.

İlkin yapısı üstünde duracağız. Fayton üç bölüm, ilk iki bölümü dörder mısra, son bölümü ise üç mısra. İlk bölümlerde bildirilerle resimler var. Bildiriler, ustaca söylenmediği zaman öğretici, yol gösterme niteliklerini hemen ortaya koyarlar. Şiir, düz yazıdan ayırt edilemez duruma gelir. “Fayton”da

“incecik melânkolisiymiş yalnızlığının”

(...)

“esrikmiş herhal bahçe bahçe çiçekleri olan ablam”

bildiri mısraları, resim mısraları arasına başarıyla yerleştirilmiş. Ayrıca bu mısraların iç yapısı dolayısıyla da okuyucu bunların bildiri mısralar olduğunu güç fark eder. Resim mısraları, ince bir örgüyle kurulmuş. Salt çizmekle kalmıyor. Şiirin ortamıyla ilgili denklemler olarak ortaya çıkıyor. İlk bölümde

İntihar karası bir faytona binmiş geçerken ablam
Caddelerinden ölümler aşkı pera'nın

mısralarıyla ablasının faytona binmiş ve Beyoğlu caddelerinden geçtiğini anlatmıyor. "İntihar karası" ve "Ölümler aşkı" ile Fayton'u ve Pera'yı bir anlama, özel duruma koyuyor ve şiirle ilgili kılıyor.

Çiçeksiz bir çiçekçi dükkânının önünde durmuş
Tüllere sarılı mor bir Karadağ tabancasıyla
Zakkum fotoğrafları varmış Cezayir menekşeleri camekânda

İkinci bölümün bu son üç mısraı yukarda söylediğimiz resim mısralarıyla aynı yapıyı gösteriyor. Fakat biz tekrarda fayda görüyoruz. "Çiçeksiz bir çiçekçi" ile salt dükkânın çiçeksiz olduğunu anlatmıyor. Çiçeksiz bir çiçekçi önünde ablasının durmuş olduğu nedene bizi iteliyor. Bu ise ancak çiçeksiz bir çiçekçi ile olabilir. "Tüllere sarılı mor bir" ile tabancanın tüllere sarılı olduğunu değil şiirin özüyle, intiharın sevilmesiyle ilgilidir. Onun için tül ve mor çok dikkatle seçilmiştir. Son mısra da bilinçli olarak, dikkatle seçilmiş diğer bir sözcük "Cezayir menekşeleri"dir. Cezayir burada coğrafi anlamından başka ve çok şeyler kazanıyor. İntiharın karşıtı olarak insan sevgisini getiriyor.

Ben ki son üç gecedir intihar etmedim hiç, bilemem
İntihar karası bir faytonun ağışığı göğe atlarıyla birlikte
Cezayir menekşelerini seçip satın alışından olabilir mi ablamın.

Son üç mısra yapı bakımından Fayton'un yargı ve kötü bölümü. Okuyucu anlamasın diye çaba harcanmışa benziyor. "Bilemem", "olabilir mi", "ablamın" sözcükleri çok tuhaf dağıtılmış. "Bilemem" sözcüğü anlam bakımından alttaki iki mısraya bağlı. Gerçi, virgülle ayrılmış ve ses yönünden birinci mısraya bağlı ama, gene de bu zorla sıkıştırma olmamalıydı. "Ablamın" sözcüğü hem ses hem de zorlama bakımından gerekli olmasa çıkarılsa daha iyi olurdu diyeceğiz ama gerekli. Sonra, Ece Ayhan'ın diğer şiirlerinde de aynı bitiriş var. Bu yönden ele alacak olursak Ece Ayhan'ın bir özelliği sayabiliriz bunu. Fakat asla iyi ve gerekli bir özellik değil.

"Fayton"un yapısını ses bakımından inceleyecek olursak, önemli sonuçlar elde ederiz. "Fayton"daki sözcükler ses yönünden çok dikkatli seçilmiş ve sesin yaratılması için her şey yapılmış. Örneğin "bahçe bahçe", "çiçeksiz bir çiçekçi" bunların başarılı örnekleri. "Seçip satın" ise kötü bir örnek, kulağı tırma-lıyor. "Fayton"un ekleri ses yaratabilmek için sonuna dek çalışılmış. Birinci bölümde sahibi -"nin", yalnızlığı -"nın", pera -"nın", çalı -"nan", ab -"lam". Birinci mısradaki "ş" -ey, ikinci mısradaki melânkolisiyim -"ş", dördüncü mısradaki binmi -"ş"ki sözcüklerindeki "ş" harfleri ve "miş" ekleri. Öte yandan "o", gram -"o"- f -"o"-nlarda, melânk -"o"- lisiymiş, fayt -"o"-na sözcüklerindeki "o" ve son olarak gramafonld -"a"i fayton -"a", per -"a" sözcüklerindeki "a" harfi ile yaratılan sesler, iyi bir bestecinin yerine oturmuş notalarına benziyor. Bu ses düzeni aynı güzellikte "Fayton"un diğer bölümlerinde de devam ediyor ve bu yönden de Divan Edebiyatına taş çıkartıyor.

"Fayton"un özü yukarıda belirttiğimiz üzere intihar. Fakat bu intihar geçim darlığından, aşktan, üne erişememekten yani gazetelere nedenleri geçen intiharlardan değil. Çok eski çağlardan bu yana sorulan bir sorunun "neden yaşıyoruz?" sorusunun doğurduğu intihar. Modern yazarlarca benimsenen klasik konu, niçin yaşıyoruz ve intihar. İşte Rilke, Faulkner, Camus'nün *Veba'sı*, Yusuf Atılgan'ın *Aylak Adam'ı*, Sait Faik'in içinde dönüp durduğu. Bütün bunları bana Ece Ayhan'ın "Fayton"u getirdi. Sanatçılar arasında çağımızın modern hastalığı olarak görülen intihar, Ece Ayhan'ı da sarmış. Bu karamsarlık havası içinde "Fayton"u ve öteki şiirlerini yazmış. *Kınar Hanımın Denizleri* bir ölüm kitabı. Salt kitabındaki 26 şiirden 12 sinde doğrudan doğruya "ölü", "ölüm" sözcüğü geçiyor. Bu yönden Ece Ayhan konu darlığı çekiyor denebilir. Sırayı ve düzeni yitirmemek için gene "Fayton"a dönelim.

İntiharın klasik bir konu olduğunu da belirttik. Fakat klasik oluşu yani niçin yaşıyoruzun karşısı olarak eskiden iman, nasyonalistlik, insan sevgisi gibi şeylerin, bu günse intiharın yer aldığını söylemedik. İşte "Fayton"un yazarı, öyle sanıyorum ki, intiharla insan sevgisi arasında mekik dokuyor. Ve ikisini de seviyor. "Fayton"da daha çok intiharı seviyor. "Fayton"un yargı bölümü bunu açıkça gösteriyor. "Ben ki son üç gecedir intihar

etmedim hiç" intihar etmeyiş nedenini alttaki "intihar kararı bir faytonun ağışı göğe atlarıyla birlikte / Cezayir menekşelerini seçip satın alışından olabilir mi ablamın" mısraları veriyor. Cezayir menekşeleri ezilenlerin acısını bilinçli olarak seçiyor. Niçin yaşıyoruz sorusunun cevabı olan "hiçbir şey"i içinden duyuyor. Fakat intihar etmiyor. Bilinçli olarak, her şeyi açık ve seçik göerecek, yaşamaya devam ededeğini söylüyor. Yaşamanın saçmalığını anlatıyor. Bu saçmalığı anlıyarak yaşamamanın tadını çıkarıyor. Kendisini boşluğa bırakmış fakat boşlukta olduğunu bilerek yaşıyor. Gözlerini dört açmış boşlukta olduklarını bilmiyen insanların delice can verişlerini ve onların yaşıyan ölümler olduklarını görüyor.

Ece Ayhan kendi şiirini götürüyor. Hiçbir şairin kendisini taklit etmeye çalışsa da başartamayacağı kıskançlıkta götürüyor. Önce bir şairin şair sayılabilmesi için gerekli olan kendine özgü üsluba sahip. Kırk kılığa girerek zorla şair olmaya çalışanlardan değil Ece Ayhan. Sonra, yeni akıma ad takarak, anlamsız diyerek herkesi şaşırtan, şairimizi kösteklemeye çalışan eskimiş eleştirmen, şair, yayınevi sahiplerinin (Suut Kemal, İlhan Berk, Yaşar Nabi v.s.) karşısına "Fayton"la çıkıyor. Ve Fayton'un tekerlekleri arasında can veriyor eskimişler. Diyeceğim Dadaistlerle, Letristlerle de ilgisi yok Ece Ayhan'ın. Salt, zor söyleyişi seçmiş. şiirde sesi reddeden Orhan Veli ordusuna karşı intihar kararı "Fayton"uyla çıkıyor, şimdilik.

Dönelim gene "Fayton"a. Fayton şiirini 3-4 ay önce *Pazar Postası*'nda okumuştum. Geçenlerde Sait Faik'in *Lüzumsuz Adamı*'nı okurken "Fayton"u hatırladım. Ve Ece Ayhan'ın muhakkak yazmadan önce Sait Faik'in bu kitabını okuduğunu ve bu kitabın etkisiyle yazdığını düşündüm. Sordum Ece Ayhan'a, okudun mu? diye. Dört beş yıl önce okumuştum, dedi. Belki ben yanılıyorum, belki de o. Ama ben delillerimi ortaya koyacağım. Varsa, o da koysun... Özellikle en çok etkile[n]diği hikâye "Kaçamak, Papağan, Kararabiber". İkincisi, Menekşeli Vadi). Birinci hikâyede önce yoksul bir mahalle çiziliyor. Bu mahallede manav olan Papağan Rızayla Kaçamak Fatma evleniyor. Beyoğlu'na taşıyorlar, ama Fatma kedersiz mahallesini unutamıyor. Gramofonunu koltuğuna sıkıştırıp yalnızlığını gidermek için sık sık eski mahallesine gidiyor. Papağan Rıza kıskançlık yüzünden karısını

öldürüyor. Yazar işe karışıyor, gazetesi için fotoğraf almak istiyor. Kaçamak Fatmanın nasıl ve niçin öldürüldüğünü öğreniyor. Karabiber, bu mahalleyi yakmalı, Beyoğlu'na çıkanlar da geri geliyor, orada oturamıyorlar, diyor. Kızın fotoğrafı yerine kendi fotoğrafını basmasını ve asıl katilin kendisi olduğunu söylüyor yazara. İkinci hikâye bir çiçek satıcısının yedi yıl sonra bahçelerinde menekşe ve çiçek yetiştirilen evine dönüşü ve yazarın yani Sait Faik'in içindeki boşluğu duyarak

bir şeyler arayışını, dolaşmasını anlatıyor. Ben bu iki hikâyeyi ve "Lüzumsuz Adam" adlı hikâyeyi okuduktan sonra, oradaki mahalleyi Cezayir; Kaçamak Fatmayı ablası; Beyoğlunu Beyoğlu; gramofonu sahibinin sesi gramofonu; yalnızlığı yalnızlık; yırtılan ya da çekilmek istenen fotoğrafı zakkum fotoğrafları; öldüren bıçağı mor bir Karadağ tabancası; menekşeleri menekşe ve hepsinden önemlisi Lüzumsuz Adam Ece Ayhan sanmıştım. Yanılmış mıyım? Hiç okumamış olsa bile sanmam. Çünkü Camus'yü, Faulkner'ı, Sartre'ı, Rilke'yi ve diğerlerini okumuştur. İntihar karası bir faytonun ağış göğ atlarıyla birlikte, en büyük dileğimiz.

Bölüm'ün son notu Kınar Hanım'ın kim olduğu üzerine olmalıdır: Türk tiyatro tarihinin, *Darülbedayi* 'nin ilk oyuncularından olan Kınar Sivacıyan (1876-1950), *Fasulyeciyan Topluluğu* oyuncularından birinin ölümü üzerine, Topluluk'ta çalışan annesi Beruhi Hanım'ın önerisiyle, daha 14 yaşındayken, Tekirdağ'da "Körün Oğlu" adlı oyunla sahneye tanışmıştır.⁷

Ece Ayhan'ın şiirlerinde "kanto" ve örneğin Kantocu Peruz [Terzakyan, 1866-1920], Denizkızı Eftalya [Işıl, 1891-1939] vb "kantocular"⁸ çok yer almışlardır⁹; o nedenle ilk kitabına Kınar Hanım'ın adını vermiş olması şaşırtıcı değildir...

7 Ayrıntılı bilgi ve biri de buraya alınan zengin görsel malzeme için bkz. <http://www.istanbulkadınmuzesi.org/kinar-sivaciyan>; erişim tarihi: 3 Haziran 2013.

8 "Yok yoksulluk içinde ve yalnızlıkta ölen ünlü Roza Eskinazi'yi (bizim Kantocu Peruz da öyle öldü, İhlamur'da Fulya Tarlasına bakan bir derme barakada. Deniz kızı Eftalya da, galiba hekim olarak son kez Fahri Celal Göktulga gitmiş!..." Ece Ayhan, "Güzel şeyler ancak bir kötülükten çıkar", *Aynalı Denemeler*, YKY, İstanbul, Nisan 1995, s. 13

9 "... Ece Ayhan, büyük bir müzikseverdi. Batı müziğini, özellikle de 20. yüzyıl Batı müziğini çok seviyordu... Bu ilgi, şiirinde çok belirgindir (özellikle *Kınar Hanımın Denizleri* ve *Ortodoksuluklar*'da)... müzik göndermesi, özellikle kanto sözcüğünün yaygınlığıyla, bütün kitaba egemendir. Caz'a da değinme vardır (bkz. "Babil'den Bir Piçin Propagandası": (...) *Toplumsal caz parçaları yarına yarın evlerde*; ve ondan önceki dize: *ödüncü alınmış bir kömür gibi art tatum'un parmaklarıyla*). Ahmet Soysal, *A'dan Z'ye Ece Ayhan*, YKY, kitap-lık dergisinin eki (59. sayı), s. 31-32.

V
BİR SORU,
ÜÇ YAZI

Bundan yaklaşık 55 yıl önce, 30 Kasım 1958 tarihli *Pazar Postası*'nda, Ece Ayhan'ın bir yazısı yayımlanmıştır: "Nereden de andım şimdi."¹ Ece Ayhan'ın da o yazıda belirttiği üzere, adını Bilge Karasu'nun 1956 yılında yayımlanan bir öyküsünden alan bu yazıda, Ece Ayhan, adı "İkinci Yeni" ile birlikte anılan şairlerin, İlhan Berk'in, Turgut Uyar'ın, Edip Cansever'in, Sezai Karakoç'un, Cemal Süreya'nın, kendisinin çok farklı şiir anlayışları olduğundan hareket ederek bir "Futbol Takımı" olarak anılır olmalarına karşı çıkmaktadır.

Bu yazının yayımlandığı *Pazar Postası*'nın iki hafta sonraki sayısında, Ayhan Türeyen imzasını taşıyan, kimi yerlerde Ece Ayhan'ın yazdıklarına hak veren, kimi yerlerde de ayrıldığı noktalara değinen, –deyim yerindeyse– biraz "sinik" bir ifadeyle kaleme alınmış bir yazı yer almıştır: "Apaş Paşa Şapa Oturdu".²

Aradan iki hafta daha geçtiğinde de, Ece Ayhan'ın söz konusu yazısının "düşündürdükleri" konusunda Doğan Hızlan'ın "şiir" ile "futbol takımı" arasında benzerlik kurulmasını ve Ece Ayhan'ın yazısında ortaya koyduğu yargılarını eleştiren yazısı yayımlanmıştır: "Bir anışın düşündürdüğü".³

Önce bir "bütünlük" oluşturduğunu düşündüğümüz söz konusu üç yazıyı verecek, sonra da, o günden bu yana yazdıklarıyla görünür olan Doğan Hızlan'ı bir yana bırakarak, 14 Aralık 1958 tarihli *Pazar Postası*'ndaki yazısından sonra "görünmez" olan Ayhan Türeyen'in kim olduğunu açığa çıkarmaya çalışacağız...

1 Ece Ayhan, "Nereden de Andım Şimdi", *Pazar Postası*, 30 Kasım 1958, sayı 48, s. 9.

2 Ayhan Türeyen, "Apaş Paşa Şapa Oturdu", *Pazar Postası*, 14 Aralık 1958, sayı 50, s. 4.

3 Doğan Hızlan, "Bir Anışın Düşündürdüğü", *Pazar Postası*, 4 Ocak 1959, sayı 1, s. 11.

“Nereden de Andım Şimdi”⁴

Ece Ayhan

Dünlerde olduğu gibi, yâni Orhan Veli’nin bir bakıma zamanını iyi seçmiş ölümünün öncelerinde olduğu gibi, bugünlerde de şiirimizde bir Futbol Takımı’ndan sözediliyor. Türk dili şiirinde yeni bir (ikinci) Futbol Takımı kavramı tutundurulmak isteniyor. Bu, oldum bittim, cumhuriyetimizde böyle olagelmıştır nedense, böyle olageliyor. Eski hastalık tabii. Ben, bu geleneksel düşünce tarzını, bu geleneksel olduğu oranda sakat düşünce tarzını, doğru ve yerinde bulmam. Yanlıştır. Bir perspektivist düşünce⁵ tarzıdır da bu, aynı zamanda. Kaldı ki, Orhan Veli adıyla özetlenen ya da özetlenmek istenen şiir anlayışının bile, yalnız Orhan Veli adının çağrıştırdığı şeylerle, örneklerle, kavramlarla açıklanması artık çok söz ve su götürüyor. Ben, hiç değilse, bir Orhan Veli deyimini, kavramını aşkın bir Orhan Veliler deyiminin, kavramının benimsenmesinden yanayım. Ya da adlarının birer harfinden kurulmuş bir Junta’nın. Hem, Oktay Rifat ile Melih Cevdet gibisinden ozanların, artistlerin hakkı (günâhları boyunlarına) niye yensin öyle, derim. Ama burada, benim işte buradaki çerçevem içinde, bu Orhan Veliler sorununun vesairesini dö-küp ortaya saymakta şimdi pek bir fayda görmem. Üstelik, ayrı bir mühimmat deposu konusudur da o. Onun için, geçelim hele diyeceklerime asıl.

Sadece şiir oynadıkları gerekçesiyle bir Turgut Uyar’ın, bir Cemal Süreya’nın, bir İlhan Berk’in, bir Edip Cansever’in, bir Ece

4 B. Karasu’nun 56’da yayımlanan bir öyküsünün adıdır bu.

5 Olayları ve sorunları belirli bir açıdan görme eğiliminde olan düşünce.

Ayhan'ın aynı bir değer sistemi içersinde sayılmalarına imkân var mıdır? Bu ozanların kendi gerçekliklerinin ifadesi aynı bir plânda yer alabilir mi? hiç. Sanki, bir Halk Cephesi hareketi midir bu? Hangi tehlikeye, hangi De Gaulle'e karşı kurulmuş?

Sığ denizler sahibi, ihtiyar bir İlhan Berk ile tartışmalarında nedense daima bir kaktüs tonuyla konuşmayı seven, beyaz, çocuk bir Sezai Karakoç yan yana düşünülebilir mi? Bal gibi sağdakiler arasında oturduğu halde, soldakilerle bir özdeşme⁽³⁾ halinde bulunan bir Cemal Süreya ile hayal gücü kötü (ya da iyi!) geçmiş çocukluğuyla sınırlı bir Turgut Uyar'ın; bu iki artistin, aralarında ne çeşitten bir ilgi kurulabiliyor? Akıl almaz, anlaşılamaz.

Benim bildiğim şey ise, bu ozanlar içersinde; sağda da bulunanlar olduğu, solda, ortada, hatta dışarıda da (anarşistler) bulunanlar olduğudur. (Mutlak anarşizmden bir takım ayaklara (ahlâk) yatarak irtica etmemiş kişileri kastediyoruz tabi). Yine, söz konusu edilen artistlerin, temelinde birleştikleri siyasal ve tutumbilimsel muhtevaları olan bir takım genelleştirilmiş tercihleri olduğu söylenebilir mi? Yâni ortak ideolojileri olduğu söylenebilir mi? demeye getiriyorum işi. Ve, sonra, ortak ideolojileri olmıyan adamların, belirli bir konuda, belirli bir plânda (şiirde işte) vaziyet alışlarının örgütlenmesi vetiresi mümkün müdür hiç? O halde nerede birleşiyor, anlaşıyor bu ozanlar? "Kelime"de mi? Bir "kelime" anlayışlarında mı? Elim tabancama bile gitmiyor, böylesi lâfları işittiğim zaman. Evet, bir "kelime" anlayışları, bir "kelime"yi anlayışları vardır bu ozanların, kabul. Orhan Veliler'den ayrı ama birbirlerinden de ayrı. Üstelik, (ben kendi hesabıma) bir "kelime" anlayışının, bir "kelime"yi ayrı anlayışın başlıbaşına bir değer sisteminin temelini, yapı malzemesini teşkil edebileceğini düşünemem. Tamam mı?

Artistlerin de, hele herkesten çok (eleştirmenlerden de çok, editörlerden de çok) sorumlu olması gereken artistlerin de, toplumbilim okumuş oldukları diyelim bir olgudur herhal. Peki, nedir öyleyse toplumu, koşulları kendilerini kucaklamış olan toplumu anlayışları, topluma karşı başkaldırıp kaldıramayışları, toplumu ferdiyetleri ile bağdaştırıp bağdaştıramayışları, bu ozanların? Uyuşuyorlar mı? Şiirlerinin iç düzeninde nasıl bir yer tutuyor? Ya da (nasıl) bir yer tutmuyor, nâmusluca.

Örneğin, toplum, Tevfik Akdağ'da kendini unutturup silecek bir anlamdadır, bir saradır âdeta (Ahmet Oktay gibi). Edip Cansever, toplumu tuhaf bir mahalleye indirgemiş durumdadır. Toplum, Sezai Karakoç için her halükârda "ümme" anlamına gelir. İlhan Berk, toplumun, toplum diye bir şeyin farkında değildir daha, ya da öyle gözükmeyi seçmiştir. Cemal Süreya'da, (her türlü mihnetiyle) odaların duvarlarına kaplanan çiçek desenli kâğıtlar gibidir, bir fondur (lütfen) toplum.

Şiirlerinin hangi bir ögesini de ele alırsak alalım, (kimilerinin birbirleriyle yaptıkları köğük, sözcük değiş-tokuşları, değişimleri bir yana) bir birlik (bağıntı), bir özdeşlik göremeyiz yine. Örneğin, Cemal Süreya'da, ressamcasına görsel imajlar çoğuluktur. Örneğin, Sezai Karakoç'da, bir düş kamerasıyla çekilmiş izlenimini veren imajlar (bana yakın biraz bu) daha başattır. Örneğin, İlhan Berk'de, bir kekemenin lâflarıyla örülmüş imajlar dikkati çeker. Örneğin, Edip Cansever'de, keçi boynuzu tadında bir aşağı bir yukarı imajlar vardır.

İmdi. Sadece 1955-58 yılları arasında şiir oynadıkları gerekçesiyle, Orhan Veliler'den ayırdılar gerekçesiyle, bu ozanları, aynı bir Futbol Takımı'ndan saymak mümkün değildir diyorum ben. Yukarıki paragraflarda ortaya koymaya çalıştığım doğrulara dayanarak, bu Futbol Takımı kavramını doğru bulmadığımı söylüyorum. Bir değil, birçok İkinci Yeniler vardır. Şahıs şirketleri, menfaat grupları değil, birçok Şiir Fakülteleri vardır. Ben, bunu böyle biliyor, böyle anlıyor, böyle diyorum işte.

Şunu da ekliyeyim bitirirken. Şöylesi bir tümce okumuştum, bir yerde: "Bazı kişiler vardır, kendilerine değer veren çağın yüz karasıdır." Bu sözün ifade ettiği gerçeklikten kurtulmanın çaresini bütün akıllılar bir araya gelse bulamazlar. İnanırım ben buna.

“Apaş Paşa Şapa Oturdu”⁶

Ayhan Türeyyen

Kişi yazı yazmak gereksinmesini neden duyar? Bilinmesini istediği bir takım şeyler söylemek, bazı yanlışları düzeltmek için değil mi? Şunu demek isterim; bu benim yazacaklarımı bir başkasının yazacağını bilseydim, hiç de bu işe girişmezdim ben. O kadar sevmem yazı yazmayı çünkü.

Bay Ece Ayhan, doğrusu yazının çıkış noktası –anafikri– üzerinde ben de sizinle birliğim, ben de tıpkı sizin gibi düşünüyorum. Olsa olsa birtakım ifade ayrımlarımız olabilir. Örnekse, sizin “bir değil bir çok ikinci yeniler vardır. Şahıs şirketleri değil, menfaat grupları değil, bir çok Şiir Fakülteleri vardır” dediğiniz yerde –bu şiir fakülteleri sözünü nedense majuscule yazmışsınız– ben sadece “ikinci yeni çok geniş, çok yaygın bir gelişmenin adı olmalıdır. Belki caractere’i saptanamayacak kadar geniş. Böyle anlaşılmalıdır ikinci yeni” derdim. Menfaat grupları, şahıs şirketleri sözlerini hiç katmazdım sizin yerinizde olsam. Çünkü bunu böyle küçümsemeye, yermeye kalkışmanız yakışıklı gelmedi bana pek. Bakın neden. İkinci yeni’nin macerasını çıkışından beri izlerim. Bu akımın yayılmasında, yerleşmesinde kimlerin emeği geçti, kimlerin daha az geçti veya kimlerin hiç geçmedi bilirim. İşte siz o hiç emeği geçmeyenlerdensiniz. Bugün, hiçbir çaba göstermediğiniz halde, küçümsemeye kalkıştığınız o davranışın –şahıs şirketleri ile menfaat gruplarının kavgalarının yani– sonuçlarından rahatça yararlanıyorsunuz. O davranış,

o kavgalar olmasaydı, sizin şiiriniz böyle rahatça yerleşebilecek miydi? Hiç korkmadan, hiç şüphelenmeden üç beş ozan arasında kendi adınızı –kendiniz hem de– sayabilir miydiniz? Ha.

Deyişiniz sevilmiyecek gibi değil. Gözü açık, zeki, çıkarının nerelerde olduğunu bilen bir ozana yakışır bir deyiş. Tatlı da üstelik. Doğrusunu isterseniz çok uzun bir zamandır, böyle fantasi ile tatlanmış bir şiir yazısı okumamıştık. Fantasi'yi bir değer katında kullandığımı anlamışsınızdır elbet.

Kötü kelimeleriniz var yalnız. İşte menfaat, muhteva, ideoloji gibisinden kelimeler. Baksanız siz de görebilirsiniz. Bir de külliyetli syntaxe bozuklukları var. Ama bunu şimdilik üslûp özelliklerinizden biri sayıyorum.

Yazınızın en büyük enezliği bir takım anlam ve değer categorie'lerini karşılaştırırken düştüğünüz hatalar, yanılmalar.

Okumuş bir kişi olduğunuz seziliyor yazınızdan. Toplumbilimden, rahatça, hani cebinizin içindeymiş gibi söz edebiliyorsunuz. Bu yüzden düştüğünüz terminologie hataları daha da göze batıyor.

"Bir Anışın Düşündürdüğü"

Doğan Hızlan

Ece Ayhan, *Pazar Postası*'nın 30 Kasım 1958 tarihli 48 No. lu sayısında çıkan bir yazısında "bugünlerde de şiirimizde bir futbol takımından söz ediliyor" dedi. Futbol Takımı ile şiiri bağdaştırmadım ben. Bildiğimiz futbol takımı 11 kişidir, yerleri önceden atanmıştır, aralarında işbölümü yapmışlardır. Böyle bir şey şiirde olamaz diyorum. Belli Ece Ayhan Futbol Takımı deyimini bir edebiyat geleneği diye almış.

"Bu geleneksel...düşünce tarzını doğru ve yerinde bulmam" diyor.

Bizim edebiyatımızda, edebiyat akımları çoğunlukla bir kişinin gölgesi altındadır, bir geleneğin sanatçıları birbirinden büyük özelliklerle ayrılmazlar. Servet-i Fünun deyince akla belli edebiyat türlerinde belli adlar gelir. Diğerleri o geleneğin içinde hiçbir özellik kazanmadan, kişiliklerini bulmadan eriyip gitmişlerdir.

"Şiir oynadıkları gerekçesiyle" tümünü bir değer içinde, aynı sistemde değerlendiremeyiz. Ece Ayhan'ın bir cümlelik yaptığı değerlendirmeler de kişiyi çıkmaza götürmekten başka bir iş başaramıyorlar.

"Üstelik (ben kendi hesabıma) bir kelime anlayışının başlıbaşına bir değer sisteminin temelini, yapı malzemesini teşkil edeceğini düşünemem" diyor Ece Ayhan. Kelime anlayışı ile ne demek istediğini açıkça belirtmemiş. Ben mısra içinde kelimenin değerlendirilmesini benimsiyorum, kelimenin yalnız başı-

na yaptığı işlevi (fonction) çok yetersiz buluyorum: Orhan Veli: Kelime üzerine düşünmek, onun güzelliğini, yahut çirkinliğini tesbite çalışmak, şiire kelime halinde mücerret bir şiir unsuru telâkkisi getirmiştir, diyordu.* Sözdizimini değiştirmekle kelimeye çeşitli anlam ve yükler kazandırabileceğine mi inanıyor, B. Ece Ayhan. Yoksa şiiri için Yahya Kemal gibi “mukadder kelime” beklemek kararında mı.

Edip Cansever üzerine verdiği yargılardan birinde, Edip Cansever için “toplumu bir tuhaf mahalleye indirgemiş” demekle, Cansever’den uzaklaşmış oluyor. Cansever’in indirgenemeyeceği bir sosyal yapı varsa o da mahalledir. “Keçiboynuzu tadında imaj” sözünden de anlam çıkarma çabasına yanaşmadım. Benim sözlüğümde keçiboynuzu kelimesinin yarattığı çağrışım gereksiz çokluktan başka bir şey değil.

Ece Ayhan yargılarının en görkemlisini İlhan Berk’e ayırmış, “İlhan Berk, toplumun, toplum diye bir şeyin farkında değildir daha, ya da öyle görünmeyi seçmiştir” diyor. Berk’in toplumu çiğ toplum değildir, ama bu toplum yok demek değildir, bu toplumun başka öğeler içinde eritilerek verilmesi demektir. Kişide de toplumun serüveni vardır. Existantialisme’den beri, kişiyi almakla, “ben”i işlemekle toplumu da ele alıyoruz, toplumun bir parçasıdır kişi de ondan. Köroğlu yalnız Köroğlu’nun serüveni midir? Ben bu konuda Ahmet Oktay’ın yargısını destekliyorum. İlhan Berk’i daha bir iyi özetliyor gibi geliyor bana. Ahmet Oktay bir yazısında** kısaca toplumculuğu İlhan Berk’i iyi bir şair olarak devam ettirir, diyordu.

Orhan Veli ile İlhan Berk üzerine bir kalemde verilecek yargıların eksik ve yetersiz olacaklarını sanırım. Bu şairleri çeşitli dönemlerde incelemek gerekir de ondan. Bir *Köroğlu* İlhan Berk’i ile bir *Galile Denizi* İlhan Berk’i ayrı ayrı şeylerdir.

Cemal Süreya bir konuşmasında*** “... bugün okulların dağıldığı yeni okulların esaslı bir şekilde kurulamadığı bir çağdayız. Her şair ayrı bir şiir alanı bugün. Hepsinin demir gibi kişiliği var” diyordu. Doğru da söylüyordu. Son cümlesi doğruluktan

* Orhan Veli, Garip’in Önsözü.

** Ahmet Oktay’ın “Galile Denizi” adlı yazısı, *Pazar Postası*, 7 Eylül 1958.

*** Cemal Süreya ile konuştum (Hilmi Yavuz), *A dergisi*, Ocak 1957.

biraz sapıyor. Ece Ayhan'ın İkinci Yeni yok, İkinci Yeniler var demesi bana yakın. Demir gibi kişiliğin (ki ülkemizde böyle bir kişilikten sözedilemez) sanatçı etkilerine kapanması yönünden zararlı buluyorum.

Ben de Futbol Takımını kabul etmiyorum, olsa olsa bir Voleybol takımından söz açmak gerekir, ancak o zaman oyuncular birbirinin yerinde oynayabilirler. Belki "demir gibi kişiliğe" aykırı ama edebiyatımızdaki geleneklere, tarihsel gerçeğe daha yakın bir yargı.

Birbiriyle ilişkili üç yazıyı okuduktan sonra, gelelim Ayhan Türeyyen'in kim olduğuna... Ece Ayhan... Bir başka anlatımla, kendi yazısını eleştiren de, tamamlayan da gene kendisidir. *Hürriyet Gösteri*'de yayımlanan İzzet Yasar'la söyleşisinde Ayhan Türeyyen'in kimliğini şöyle açıklamıştır:

“... 1958 sonlarında ise Muzaffer Erdost, ('baba' ya), beni kendi tek odalı evimden bahçeye kovalamaya kalkışmıştı Ayhan Türeyyen (bir tek) adına bürünerek; su kaçıyorum sanmıştı ona 'aykırı' gelen bir gerçeği belirtmem üzerine...”⁷

Anlaşılan, *Pazar Postası*'nın iletişim adresi olan “269 no.lu Posta Kutusu”na Ayhan Türeyyen imzasını attığı⁸ yazıyı göndermiş, Muzaffer Erdost da yazıyı yayımlamıştır; sonradan Ayhan Türeyyen'in Ece Ayhan'ın kendisi olduğunu bir şekilde öğrendiğinde de “kovalama” eylemine girişmiştir.⁹

7 “Şairlerin elinde şiirden başka şeyler de vardır”, *Hürriyet Gösteri*, Haziran 1982; Ece Ayhan, *dip yazılar*, YKY, İstanbul, Ocak 1996, s. 48-54'de s. 49.

8 Ece Ayhan'ın bir iki yazısında İdris Damsarsar ve İdris D. takma adını kullandığı bilinmekteyse de (bkz. Alattin Karaca, “İdris Damsarsar ve İdris D Kim?”, *kitaplık*, Şubat 2005, sayı 80, s. 4-5; Ece Ayhan, “Mahşerin Dört Atlısı”, *Şiirin Altın Çağı*, YKY, İstanbul, 2000, s. 197, 199: “Pilavdan Dönenin Kaşığı Kırılısın”, *Pazar Postası*, 21 Nisan 1957; “Yeni Perspektifler”, *Pazar Postası*, 12 Mayıs 1957) kullandığı takma adlar arasında, bir kez kullandığını belirttiği Ayhan Türeyyen'e değinilmemiştir.

9 Bu konuyu Muzaffer Erdost'a sormaya niyetlendimse de, oğlu Barışta Erdost'un hastalığı, sonra da –sanki zamanlısı varmış gibi– zamansız ölümünden ötürü caydım. Çıcarsamam yanlışsa –ki sanmıyorum– nasılsa düzeltir diye düşünüyorum.

VI
ECE AYHAN'IN
ÖYKÜLERİ

“Ece Ayhan” dendiğinde akla ilk gelen elbette “şiiirleri” ve “şair yönü” olmaktadır. Oysa Ahmet Soysal, 1992’de *Beyaz*’da yayımlanan bir söyleşisinde, Ece Ayhan’ın “Daha önce düzyazı deneylerim de var. Hikâyeler” demesi üzerine sormuştur: “Birkaç hikâyenez yayınlanmış galiba, bazı dergilerde?” Ece Ayhan’ın yanıtı kısadır: “Beş.”¹

Ece Ayhan’ın sözünü ettiği “beş hikâye”nin izini sürdüğü müzde, hepsi 1950’li yılların ikinci yarısında yayımlanmış öykülerden oluşan, sırasıyla, şöyle bir görünümle karşılaşırız:

“Doğmamış Olan Bir Adamın Hikâyesi”, *Yenilik*, Mart 1956, sayı 39, s. 309-311.²

“Acıların Dindirici Tanrısı”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, Ekim-Kasım 1956, sayı 57-58, s. 43-45.³

“Yaşama Sevinci”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, Şubat 1957, sayı 61, s. 56-62.⁴

“Gül Ağacından”, *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi*, Mart-Nisan 1957, sayı 62-63, s. 43-47.⁵

“İyi Bir Güneş”, *Dost*, Ekim 1958, sayı 13, s. 39-42, 52-53.⁶

Oysa Arslan Ebiri’nin yukarıda değindiğim dosyalarında yayımlanmamış iki öyküsü daha olduğu görülmüştür: “Büyük Şehre Giden Adam” ve “Dışarsı ve İçersi”. Birinin altına E. Ay-

1 Bkz. Ece Ayhan, “Güzel şeyler ancak bir kötülükten çıkar”, *Aynalı Denemeler*, YKY, İstanbul, Nisan 1995, s. 58.

2 *Şiirin Bir Altın Çağı* (YKY, İstanbul, Nisan 1993, s. 285-286)’nda “1955, Yenilik” yazıyorsa da yanlıştır. Ece Ayhan, elimde bulunan taslağa göre, söz konusu öyküyü 1955’de yazmıştır; ama Yenilik’te 1956 yılında yayımlanmıştır.

3 Ayrıca bkz. *Aynalı Denemeler* (YKY, İstanbul, Nisan 1995, s. 77-80)’de “1955, Seçilmiş Hikâyeler” yazıyorsa da yanlıştır.

4 Ayrıca bkz. *Sivil Şiirler*, Cem Yayınevi, İstanbul, Nisan 1993, s. 135-139. Burada belirtilen 1956’nın öykünün yazıldığı tarih olduğu düşünülmektedir.

5 Ayrıca bkz. *Sivil Şiirler*, Cem Yayınevi, İstanbul, Nisan 1993, s. 140-143. Burada belirtilen 1956’nın öykünün yazıldığı tarih olduğu düşünülmektedir.

6 Ayrıca bkz. *Sivil Şiirler*, Cem Yayınevi, İstanbul, Nisan 1993, s. 129-134. Burada belirtilen 1956’nın öykünün yazıldığı tarih olduğu düşünülmektedir.

han Çağlar, ötekinin altına da –pek alışılmadık biçimde– Ece Ayhan Çağlar yazılmış iki kısa öykü. Biri elyazısı, öteki ise daktilo-da yazılmış. Bulunan bu iki kısa öyküyü, –noktasına virgülüne dokunmadan– öteki öykülerle birlikte burada yayımlıyoruz⁷ ve “acaba başka kuytu köşelerde başka öyküleri de var mı?” diye sormadan da edemiyoruz...

7 Söz konusu iki öykü bu çalışmanın kitaplaşma sürecinden önce gönderildikleri Notos Öykü’de yayımlanmıştır. Bkz. *Notos Öykü*, Ağustos-Eylül 2013, sayı 41, s. 72-74.

Dışarsı ve İçersi

–Saalfelden alçağı gibi–

Gece, duvarlarda saatler çalışır. Kapılardan biri açılır, dışarıdaki adamlardan biri içeriye girer.

“Ne diyebilirim ki” der İçerdeki Adam. Yani karşılık vermiş olur. Hiçbir zaman sorulmamış bir soru.

Dışardan Gelen Adam sigara kutusuna uzanır. Uzun parmaklarıyla sigaraları seçer. Canının sıkıldığını belli etmemek için azıcık başını yukarı kaldırır. Bir sandalyeye oturmuştur. Kibritini sol eliyle yakar. Bileğinde bir saat vardır. Üstündekileri giyip sokağa çıkmış olduğu sezilir, benzerleri gibi. İğretidirler ve gözleri nedense kamçıya hazırdır.

Dışardan Gelen Adam ve İçerdeki Adam her yerde bulunabilecek iki arkadaşlardır. Biri küçük harfli bir polonyalıdır. Ona hiç kimse aslını sormamıştır. Bundan ölümden kaçır gibi kaçırıyor. Biri protestandır ama hiç kimsenin de bunu sorduğunu sanmıyorum. Bu kullandıkları dili ikisi de bozuk konuşuyorlar. İkisi de ve artık bunun önemi olamazdı.

İçerdeki Adam konuşmasında bir kitabın yapraklarını çevirir gibi davranmaktadır. Önce kelimelerle konuşma, bu çok can sıkıcıdır.

“Korkmuyorsun ya” derken sigaranın dumanları soğuk pencerelere doğru akar. Soluk mavi. Ben salt bu yüzden bir adamın acı çektiğini bilirim. Sonraları bu adamın deli olduğu ortaya çıktı. Belki öyleydi. Zaman ile çok kişi alay etmiştir ve bunlar en güzel kişilerdir. Birbirlerine ve olaylara ilgisiz görünebilirlerdi.

“Hayır” Korkmak ne demektir? Soğuktan büzülmüş ürkek iki kedi gibi gelebilirlerdi bunlar insana. Pancurlar sımsıkı kapalıdır ve az ışık vardır.

Bir oda düşünün. Avrupa’nın ortasında ikinci katta bir oda. Üniversite yıllarınızda perdelerinizi bulun. Burası yabancı bir ülkedir. Vizeli ve pasaportlusunuz. Şimdilik tehlikeli sayılmıyorsunuz. Büyük Gazete’lerin çıktığı ve geceleri duvarlara bedava tarafından Gazete biçiminde Gazete’lerin yapııştırıldığı bir büyük şehir. Bir takım görevliler ayakları üzerinde yürüyerek bu ikincilerin arkasındadırlar. Gizli ya da yer altı basımevlerini bulmaya çalışırlar. Bu zekâ okulunun mezunlarını bırakalım işlerine devam etsinler. Rejimlerin gölgeleridir bunlar. Köşebaşlarında.

Odalara gelince. Duvarlarda gençlerin gayet iyi tanıdığı ilk arkadaşlıklara raslanır. Bunlar hayal dünyalarıyla bir türlü uyumlanmayan bir yığın renkli kopyalardır. Ama kim inkâr edebilir duvarlar arasında doğduğumuzu.

Dışardaki adamlar bir İdealler Topluluğuna bağlıdırlar ve tüm bu çeşit adamların felsefesi gibi şu bedenlerini yani asıl başlarının altındaki bedenlerini asla unutmamasını bilirler. Dışardan Gelen Adam’da olduğu gibi böylelerinin bileklerinde çok sevdikleri bir saatleri vardır.

Başlangıçta beraber olmak sonra ayrılmak, olacak şey değildir ama pekâlâ yüzyılımızın örnekleri var.

İçerdeki Adam’ın ölüme yaklaşmış sesi devam eder. Boğuktur. İkisi için de yabancı bir dildir bu. Bir kırgınlık olsa olsa ne olabilir. Sözlükten bir kelime. Bir hafiflemiş kırgınlık düşünün. Bir alamana böyle gelen, bir Polonyalı için hiçtir. Küçültülmüş bir sövme kadar nazik anlamda bir şey yoktur. Böyle garip garip konuşurlar.

Bir sessizlik her zaman olur. Her iki adam da sokaktan bir adamın gürültüyle geçmesini içlerinden isterler. Beklerler. Bir adam geçti. Kafka yüzlü bir adam sokaktan geldi geçti. Adam geçmekte devam etti.

İçerdeki Adam “çıkacağım” der. Çıkacaktı. Sokakta ona dışarıdaki adamlar seslenecekti. Hiçbir şey demeden yakaları kalkık yürüyüp gidecekti. Ama saatleri dolmuş içerdeki adamlardan biri için böyle şeylerin ölüme çevrilişi pek kolay olabilir.

Şimdiye kadar kimse kurtulamamıştır. Ne çıkar. Bir kişinin bile sağ kalması şanstır. Ismarlanmış bir ölüm.

İsmarlanmış bir ölüm.

İnsan bundan sonrasına boş verebilir.

Büyük Şehre Giden Adam

Kasabaya güneşli bir günde iki tahta çantasıyla bir adam geldi ve handa bir oda kiraladı. Aynı gün oraya babasıyla beraber yeni gelmiş olan küçük bir oğlan çocuğu hemen onunla ahabap oldu. Çünkü adam kapısının önünde bir sürü boyayla tahta parçalarını boyuyordu. Çocuk renklere bayıldı. Kısa bir hayranlık ve sessizlikten sonra konuşma başladı ve ikisi de gurbet ellerinde olduklarını anladılar.

Çocuk: "Bunlar ne olacak" dedi.

Adam: "Ekmek parası, yavrum" dedi.

Çocuk biliyordu. "Babam da öyle der" dedi.

"Ne iş yapar senin baban?"

"Hiç. Büyük caddedeki yazıhaneye gider gelir."

"Hım. İyi bir iş."

"Öyledir. Babam her yerde iş bulur."

"Annen yok mu senin yavrum, annen?"

"Yok. Babam hiç bahsetmez ondan".

Adam sustu ve kırmızı boyaları kullanmaya devam etti.

Çocuk: "Boyalarınız ne güzel" dedi. "Ne zaman resim yapacaksınız?"

"Hiçbir zaman. Önce ekmek parası. Sonra belki."

Bütün tahtaların boyanması bitinceye kadar konuştular. Aynı şey diğer günlerde de devam etti. Adam hiç boş durmuyordu. Yaptıklarını da satıyordu. Çocuğun babasından izin çıkınca buna çocuk da katıldı. Çarşıdaki birçok dükkânlarda onun yaptığı tabelalar asılıydı. Dükkâncılar onunla kibar kibar konuşuyorlardı. "Oğlunuz galiba?" diye sorduklarında adam sadece

gülümsüyordu. İşleri arasında bazen sayıklar gibi çocuğa hayallerinden söz açtığı oluyordu. Büyük şehirlerin hikâyelerini asla unutmadı. Çok şeyler görmüş bir adamdı.

“Bugün resim yapacağız” dediği gün çocuğun sevinci sonsuzdu. Erkenden ırmağın kenarına giderek işe başlamışlardı. O kırmızı boyalardan eser yoktu. Adamın çalışması da değişmişti. Başka bir adamdı bu. Büyük kartonun üstündeki boyalar gittikçe şekillendi ve köprü ortaya çıktı. Güzel bir gündü ama resimde hiç açık renk yoktu. Çocuk resme köprüünün şehir tarafındaki başında bulunan çiçekli evin de girmesini istiyordu. Adam gülümsedi ve resim sona erdiğinde de gün batıyordu. Son tiren geçti. Ve böylece her pazar resim yapmaya çıktılar. Çocuğun babası da bu gezmelere katılmaya başladı. Yanlarına içki de almayı unutmuyorlardı. Öyle uykularına doymak bilmiyorlardı. Çocuk uzanıp tembel tirenlerin üzüm yüklü olarak denize doğru gidişlerine bakıyordu. Akşamları yine aynı yoldan dönerler ve tiren köprüsünden geçerlerdi. Açık kalpli insanlardı. Sarhoşluklarını gizlemezler ve körkütük sarhoş olurlardı.

Baba: “Bizim gibi olma oğul” derdi. Çocuk başını olur anlamına sallardı. Adam: “Sakin yavrum” derdi. “Görüyorsun.” Üçü de ne yaptıklarını ve nasıl yaşadıklarını pekâlâ biliyorlardı. Ve anlaşılmayan bir dünyaları yoktu.

Bazı geceler de iki adam çıkar giderler ve ertesi sabah yorgun argın gözleri şişmiş olarak dönerlerdi. Bu daha akşamdan traş olmalarından ve giyinmelerinden anlaşılırdı.

Günün sonunda herkes gibi sinema bahçesinde oturmaya çıkarlardı. Serin yaz göğünün altında yıldızlardan başka her şeyden söz açarlardı. Artık soğukça rüzgârlar esmeye başlayınca adam: “Güz geliyor” dedi. Güzel günler galiba geçiyordu. Bağların ve ırmağın kıyısına da pek az gidiyorlardı. Çocuk üzüldü. Bu kadar küçük yaşta duygulu olmak çok tehlikeliydi.

Yağmurlu bir gündü. Üst kattaki odalarında yalnız başına pencereden renklerini ve yapraklarını kaybeden ağaçları seyrediyordu. Kendisine karşıki pencereden işaret eden arkadaşlarına işaret verdi. Ama sokağa daha çok önem verdiği belliydi. Bir zaman sonra babası görüldü. Odaya girince: “Gidiyor” dedi. “Bu akşam gidiyor, vapur da bulundu.”

Çocuk: "Niçin gidiyor?" diye sordu. Babası yüzüne baktı. "Gidiyor işte" dedi; "Sebebi yok." Çocuk büyük şehirleri düşündü.

Derme çatma bir istasyonda onu uğurlamaya gittiler. Yağmur yağıyordu. İlk defa bir çocuk yağmuru sevmeydi. Ayakta duran çocuğun hüznü hemen belli oldu. Adam: "Güle güle" demiycek misin bana?" diye sordu. Tiren kalkmak üzereydi. Adam cebinden bir fırça çıkararak ona verdi. "Ağlamasana, ağlamasana." Çocuk: "Güle güle" derken tiren uzaklaşıyordu. El salladılar.⁸

Sonra babası elini oğlunun omzuna koydu.

Adam büyük bir şehre gidiyordu.

8 Daktiloda yazılırken son iki satır üst üste geldiğinden buradaki iki cümle doğru okunmuş olmayabilir.

Son Söz Yerine

“... Şiir bana yetmiyor...”

Ece Ayhan'ın 1991'de Hülya Vatansever ile yaptığı söyleşiden:

“H. V. – Ece Bey, bazı yazılarınızda ‘Ben şair değilim’ diye yazıyorsunuz.

E. A. – Değilim ki.

Benim meramım başka bir şey aslında. Bakınız, dünya şiirine, koşuk, ses, hece, kafiye olayları vardır. Ama bende yoktur. Dikkat ederseniz sayısaldır benim şiirlerim, hem de ağırdır.”⁹

Ece Ayhan'ın gene 1991'de Tunca Arslan'la yaptığı söyleşiden:

“E. A. – ... Ben aslında şair falan değilim. Yanlış meslekte uğraşıyorum. Ben etikçiyim. İnsana yaklaşma denemeleri bakımından şiir bana yetmiyor. Benim kaynaklarımın geliştiği yer şiir değil. Şiirden gelmiyorum ben. Araç olarak kullanıyorum. Yanlış mesleği seçmişim. Şerif Mardin gibi, İsmail Beşikçi, İdris Küçükömer gibi bir bilim adamı olmayı çok isterdim. Çok zor olduğunu biliyorum ama...”¹⁰

9 Ece Ayhan, *Şiirin Bir Altın Çağı*, age., s. 142.

10 Ece Ayhan, *Şiirin Bir Altın Çağı*, age., s. 149.

Ece Ayhan, farklı söyleşilerinde, ortaöğrenim sıralarında yazmaya başladığını; ilk şiirinin, lisede teksir ederek çıkardıkları “dergi”de yayımlandığını ama hangi şiir olduğunu bilemediğini; 1956’ya kadar, zarfa koyup pulu yapıştırıp şiirlerini dergilere gönderdiğini; ilk kez bir dergide, *Türk Dil’inde* yayımlanan iki şiirin kendisinde bulunmadığını, adlarını da hatırlamadığını dile getirir ve ekler: “Kısaca 1956 sonlarına kadar ortada yokum, her anlamda yokum...”

1949’da yazdığı dört şiir “Geçen Zamanlardan”, “Yeni”, “Düşünüş”, “Dönüş”ten, arkadaşlarıyla teksir ederek çıkardıkları “Yeni” adlı “dergi”de yayımlanan “Lambalı Kadın”a, *Türk Dil’inde* yayımlanan “Üç Gencin Kalbi” ve “Islak”tan 1955’te –nedense hiç sözünü etmediği– *Seçilmiş Hikâyeler Dergisi’nde* yayımlanan “Veda’lardan Birinde”ye uzanan yüzü aşkın şiir Ece Ayhan’ın geride bıraktığı karakutudan ses veriyor.

Yarım yüzyılı aşkın bir geçmişin izini sürerek Ece Ayhan’ın “ortada olmadığı” döneme ait şiirlerini *ilk kez* gün yüzüne çıkaran bu çalışma Ece Ayhan’ın benzersiz şiirini yaratma serüvenine ışık tutuyor.

Kapak resmi: Ece Ayhan’ın elyazısıyla “Herşey” başlıklı şiiri.

ISBN 978-975-08-2984-0

9

789750829840

19 TL

